פרק ב'

משפחות ראב ושטמפפר משפחות הוריו של אברהם שטמפפר

א. משפחות ראב והכהן-ניימן- משפחותיה של חנה - אימו של אברהם שטמפפר

RAAB

שמות משפחה נובעים מכמה מקורות שונים. לעיתים לאותו שם קיים יותר מהסבר אחד. שם משפחה זה הוא מסוג השמות הטופונימיים (שם הנגזר משם של מקום כגון עיירה, עיר, מחוז או ארץ). שמות אלו, אשר נובעים משמות של מקומות, לא בהכרח מעידים על קשר היסטורי ישיר לאותו מקום, אבל יכולים להצביע על קשר בלתי ישיר בין נושא השם או אבותיו לבין מקום לידה, מגורים ארעיים, אזור מסחר או קרובי משפחה. ראב הוא שמה הגרמני של העיר גיור בצפון מערב הונגריה. שמה הלטיני היה ארבונה ובתקופה הרומית שימשה כמחנה של הצבא הרומי. יישוב יהודי מתועד שם החל מהמאה ה14-, אבל ייתכן שיהודים התיישבו במקום זה בתקופה מוקדמת יותר.

אפשר ששם המשפחה היהודי ראב מתייחס למילה "רב".

אישים מוכרים בכלי שם המשפחה ראב כוללים את המתימטיקאי ההונגרי ליפוס ראב (1892-1818); החלוץ יליד הונגריה יהודה (בן עזר) ראב (1948-1858) שהיה בין מייסדיה של פתח תקוה; ובמאה ה20- המחבר ההונגרי אנדור ראב.

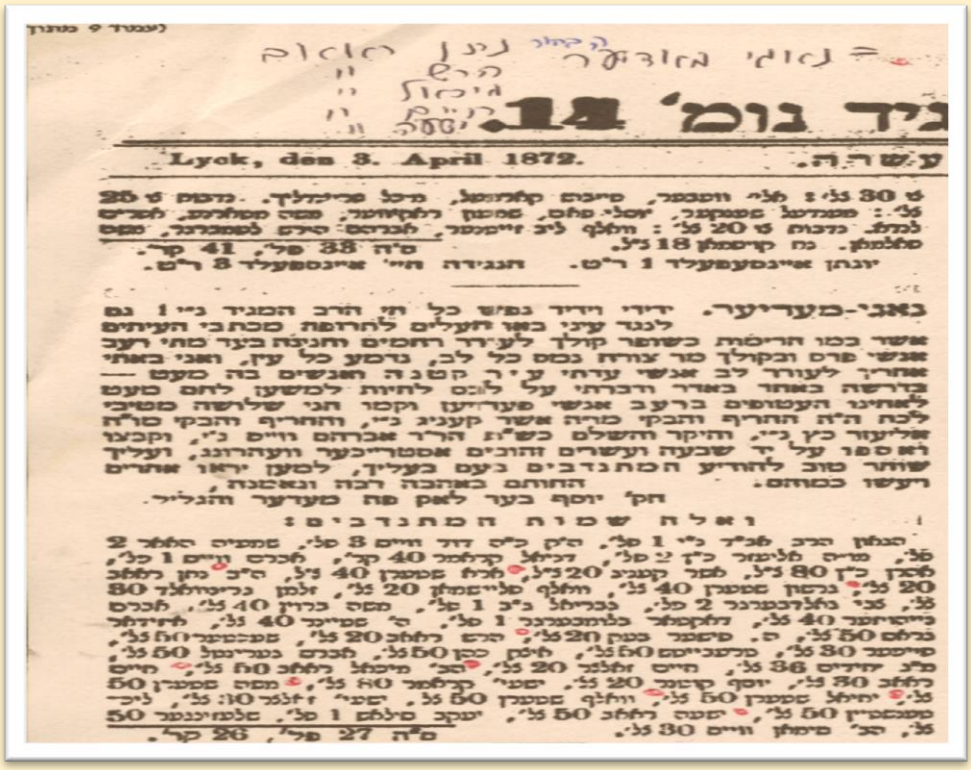

Lyck, den 3. April 1872.

נאגי-מעדיער.

ואלה שמות המתנדבים:

בעמוד הקודם - על משפחת ראב מתוך אתר "בית התפוצות"
בהמשך -אזכור שם המשפחה בעיתון "המגיד"-מקור משפחת ראב במערב הונגריה באזור סלובקיה של היום שהייתה כלולה אז בשטח הממלכה האוסטרו הונגרית .
אחד המקומות בו ישבו רבים מבני המשפחה הקרובה היה ישוב שנקרא אז בהונגרית נאג'י מאגיאר .הישוב מצוי היום בתחום סלובקיה.
בעיתון "המגיד" משנת 1872 שהיא שנת הגעתם של בנימין וילדיו ארצה רשומים רבים מבני משפחת ראב התורמים לטובת אנשי פרס הסובלים מרעב.
העיר מתוארת כעיר קטנה ואנשים בה מעט.

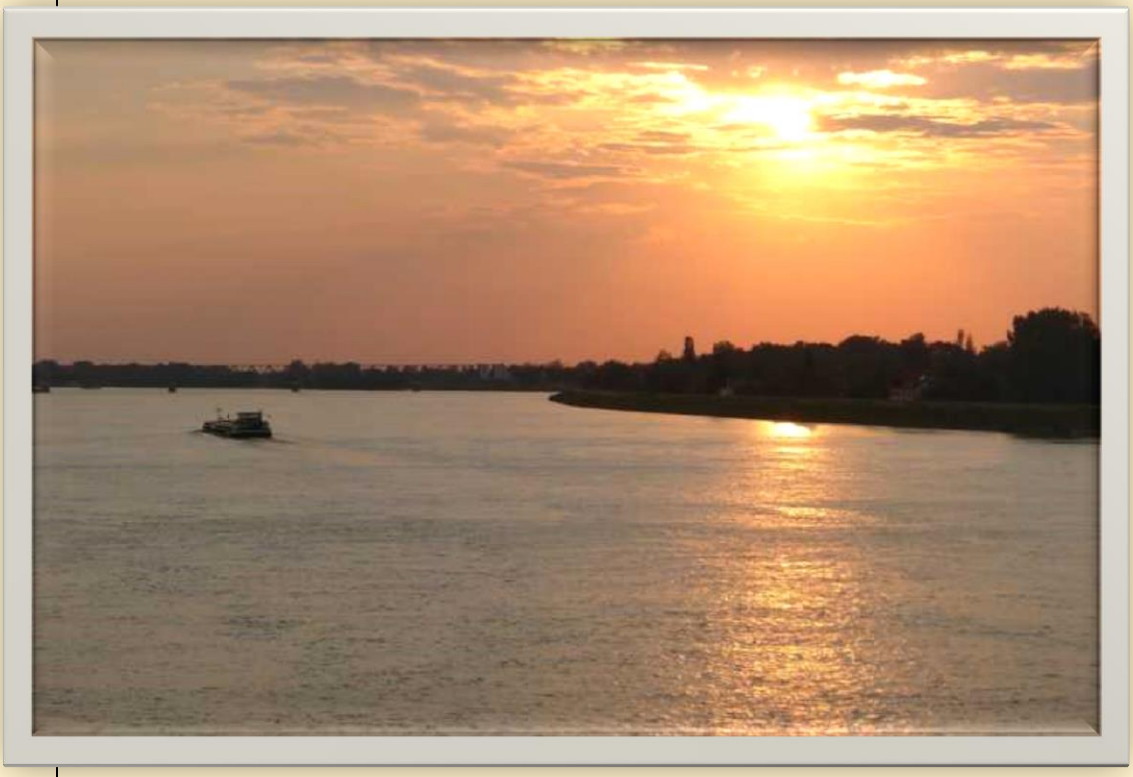

נוף קומרנו אזור מגוריה של משפחת ראב

כאשר יהודה ראב בן עזר (שהיה בן דודו של אברהם שטמפפר) ביקר בשנת 1901 בפריס במשלחת אל הברון רוטשילד, ובהמשך במחוזות ילדותו בהונגריה, רשם ביומנו (26.5.1901)
"אני בקומורן, הבנויה על האי הגדול שיט. ....רק גן העיר הנהדר נשאר כשהיה, במקום שם שתי זרועות הדנובה מתאחדות, בקצה האי. כאן ריחות עדנים של אקציות וסמבוק. רק בין פרדסי יפו בפריחתם אפשר להרגיש נעימות כזו..

והם כולאים את דמעות הצער על הפרידה מהמולדת שבה חיו אבותיהם דורות רבים; מהעיירה שבה נולדה אמו של יהודה, ואשר את קברה הם משאירים מאחוריהם; וכן מראב (גְיֶיר, Győr), העיר הסמוכה, היושבת על גדתו של נהר הראב (ראבה) הנשפך לדנובה, שמשניהם קיבלה המשפחה את שמה.

לאחר שעות של נסיעה בעגלה הם מגיעים לגשר הנטוי על נהר הדנובה, בעיר קומרון, שרובה משתרעת על אי גדול בשם שיט. הם שמים את מטלטליהם המעטים באכסניה יהודית כשרה, ויהודה יוצא לשוטט בגן העיר הנהדר, בקצה האי, מקום שם שתי זרועות הדנובה

תיאור עזיבת הכפר בהונגריה מתוך ספרו של בן המשפחה אהוד בן עזר "ימים של לענה ודבש""

ראש משפחתנו הידוע לנו מצד משפחת ראב היה יהודה שטרן מסילש שבמערבה של בהונגריה.
שניים מילדיו מוכרים לנו.
האחד שלמה ראב (סילש) יליד שנת 1801 - ככל הנראה - שהוא אבי משפחתנו והשני זלמן ראב.
שני האחים היו קשורים זה לזה ואף היו תקופות שמשפחותיהם התגוררו האחת בסמוך לשנייה.
בתו של זלמן ראב חנה נישאה לרב יוסף נטונק דמות ידועה ביותר אחד ממבשרי הציונות שהשפעתו על מש' ראב ושטמפפר הייתה עצומה.
הרב נטונק –לפי עדות חוקרים-הוא זה שקרב את מש' בנימין זאב הרצל לציונות.

<u>הרב יוסף נטונק בן משפחתם של בני מש' ראב</u> *(אשתו חנה –הייתה בתו של זלמן ראב אחיו של שלמה ראב)*

נולד-, 1813 נפטר-1892
מחלוצי רעיון שיבת ציון היה המורה ליהדות של הרצל. חיבוריו "מחקר על האמנציפציה של היהודים", מייסד העיתון ישראל אחד, מילונים. לרב נטונק הייתה השפעה גדולה על בני משפחתנו

היה קשר הדוק בין המשפחות וקשר חזק בינו ובין משפחת הרצל

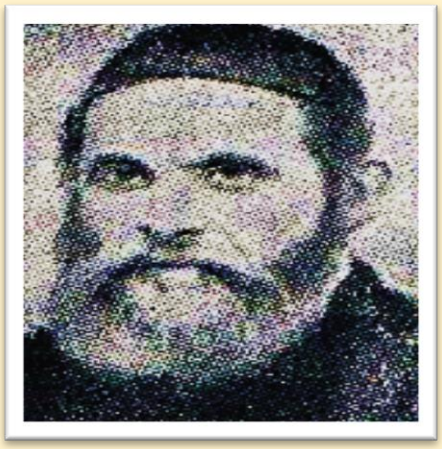

הרב יוסף נטונק מחלוצי רעיון שיבת ציון וההתיישבות היהודית בארץ ישראל, היה אחד משלושת הרבנים שהובילו את המאבק בהונגריה נגד "תנועת המתקנים" בתקופה בה נוצר הקרע ביהדות הונגריה.

הוא זה שהיה המורה ליהדות של משפחת הרצל.

הרב נטונק היה לו מצע משותף עם משפחת הרצל: התנגדות עזה להתבוללות בלשון ובתרבות ההונגרית, שממשלת הונגריה רצתה לכפות על יהודיה. לפי הידיעות שבידינו היה יעקב הרצל מדבר עם ילדיו אך ורק גרמנית (הוא עצמו למד בילדותו בזמלין בבית־ספר יהודי, שלשון־ההוראה בו היתה גרמנית). גם בנו, שלמד כבר בבית־ספר הונגרי, דיבר עם הוריו אך ורק גרמנית [27]. ההתנגדות להתבוללות הונגרית של כפייה, ונוסף לכך שאיפתו של הרצל הצעיר להיות סופר גרמני, היו גורמים נוספים לכך שמשפחת הרצל החליטה לעזוב את בודאפשט, אחרי מות הבת פאולינה, ולעבור לווינא.

הביוגרף של הרצל ד"ר א. ביין קובע אל נכון, כי "אין ספק שאיזו חוויה קדומה של ימי ילדות או ימי נעורים מהווה את היסוד העיקרי של אותו סיפור" [25]. ברור כי רק במשפחה שבה האמונה המשיחית היא עניין חי וקוראים ומדברים ומתווכחים עליה, יכול ילד להגיע לחלום כזה. ד"ר א. ביין חושב, כי יש לדחות את תאריך החלום "לשנה שלאחר־כך, לשנת הבר־מצווה שלו" [26]. לי נראה שאין צורך לדחות את תאריך החלום, בניגוד לדבריו של הרצל עצמו, מגיל שתים־עשרה לגיל שלוש־עשרה. ידוע כי הרב יוסף נטונק הוציא בגרמנית את השבועון: "Das einige Israel" בדיוק באותה שנה, שבה היה בנימין זאב הרצל בן שתים־עשרה, בשנת תרל"ב (1872). העיתון מוקדש בעיקר לאמונה המשיחית ולאפשרות הגשמתה המהירה. נטונק סיפר בוודאי ליעקב הרצל בנוכחות בנו, ואולי גם באופן מיוחד לבנו, על נסיעתו לקושטא ועל המשא ומתן שלו עם ראש ממשלת תורכיה בעניין

[24] ראובן בריינין: "חיי הרצל", 17–18.
[25] ד"ר א. ביין: "תיאודור הרצל, ספר תולדותיו", ת"א תרצ"ד, עמ' 21.
[26] שם, שם.

על הרב נטונק וקשריו עם מש' הרצל מתוך הספר "מהחתם סופר עד הרצל"
צבי זהבי

הוא התיידד עם משה הס ובהמשך קיים קשרים עם הרב צבי קלישר.

ב-1866 יצא לגרמניה כדי לגייס תמיכה ברעיון שיבת ציון ומשנת 1867 הקדיש עצמו לפעילות ציונית שבמהלכה נסע לקונסטנטינופול על מנת לגייס את תמיכת השלטונות העות'מאנים בהתיישבות יהודית בארץ ישראל.

יוסף נטונק התנגד בתוקף לאמנציפציה של יהדות הונגריה שהייתה כרוכה בוויתור על הלאומיות היהודית והיטמעות בלאום ההונגרי. הוא תבע הכרה ביהודים "כעם עצמאי בעל דת נפרדת" והביע ערגה וחתירה להקמת מדינה עצמאית בארץ ישראל. נטונק חיבר גם מילון בחמש שפות.

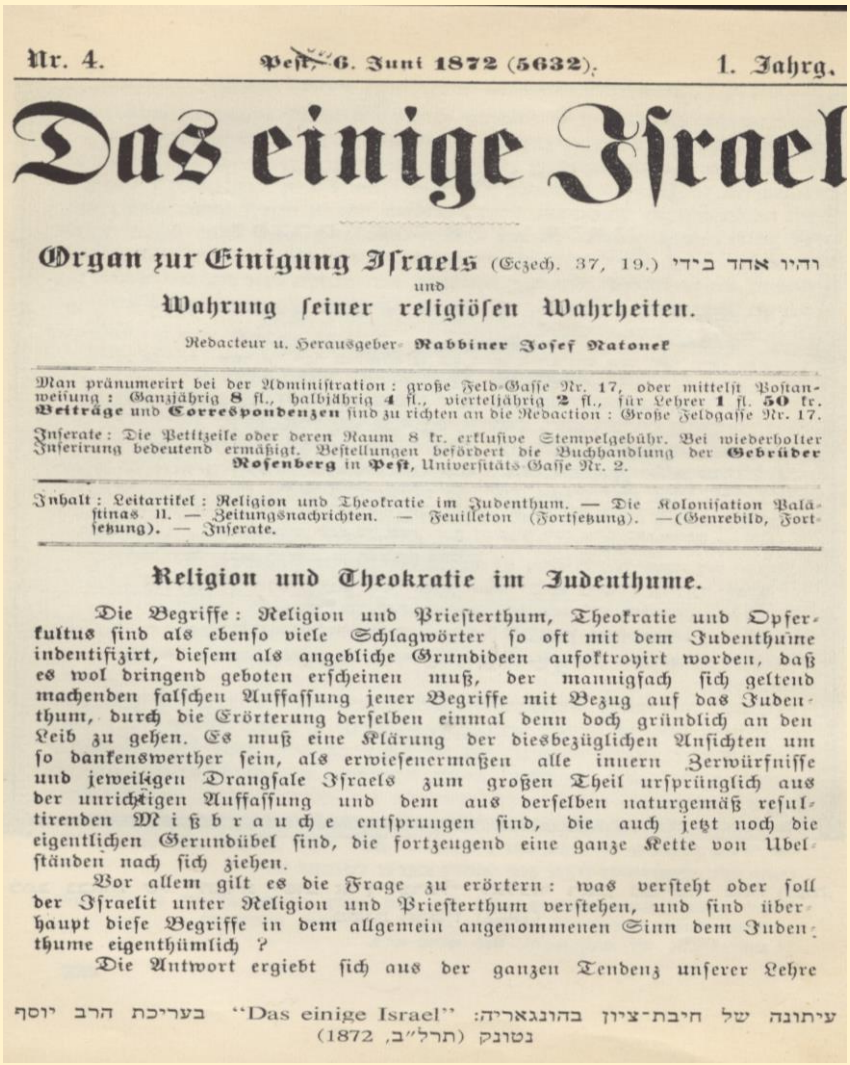

Nr. 4. Pest, 6. Juni 1872 (5632). 1. Jahrg.

Das einige Israel

Organ zur Einigung Israels (Eczech. 37, 19.) והיו אחד בידי
und
Wahrung seiner religiösen Wahrheiten.

Redacteur u. Herausgeber: **Rabbiner Josef Natonek**

Man pränumerirt bei der Administration: große Feld-Gasse Nr. 17, oder mittelst Postanweisung: Ganzjährig **8** fl., halbjährig **4** fl., vierteljährig **2** fl., für Lehrer **1** fl. **50** kr. **Beiträge** und **Correspondenzen** sind zu richten an die Redaction: Große Feldgasse Nr. 17.

Inserate: Die Petitzeile oder deren Raum 8 kr. exklusive Stempelgebühr. Bei wiederholter Inserirung bedeutend ermäßigt. Bestellungen befördert die Buchhandlung der **Gebrüder Rosenberg** in **Pest**, Universitäts-Gasse Nr. 2.

Inhalt: Leitartikel: Religion und Theokratie im Judenthum. — Die Kolonisation Palästinas II. — Zeitungsnachrichten. — Feuilleton (Fortsetzung). —(Genrebild, Fortsetzung). — Inserate.

Religion und Theokratie im Judenthume.

Die Begriffe: Religion und Priesterthum, Theokratie und Opferkultus sind als ebenso viele Schlagwörter so oft mit dem Judenthume indentifizirt, diesem als angebliche Grundideen aufoktroyirt worden, daß es wol dringend geboten erscheinen muß, der mannigfach sich geltend machenden falschen Auffassung jener Begriffe mit Bezug auf das Judenthum, durch die Erörterung derselben einmal denn doch gründlich an den Leib zu gehen. Es muß eine Klärung der diesbezüglichen Ansichten um so dankenswerther sein, als erwiesenermaßen alle innern Zerwürfnisse und jeweiligen Drangsale Israels zum großen Theil ursprünglich aus der unrichtigen Auffassung und dem aus derselben naturgemäß resultirenden Mißbrauche entsprungen sind, die auch jetzt noch die eigentlichen Gerundübel sind, die fortzeugend eine ganze Kette von Ubelständen nach sich ziehen.

Vor allem gilt es die Frage zu erörtern: was versteht oder soll der Israelit unter Religion und Priesterthum verstehen, und sind überhaupt diese Begriffe in dem allgemein angenommenen Sinn dem Judenthume eigenthümlich?

Die Antwort ergiebt sich aus der ganzen Tendenz unserer Lehre

עיתונה של חיבת־ציון בהונגאריה: "Das einige Israel" בעריכת הרב יוסף נטונק (תרל"ב, 1872)

עיתונה של חיבת ציון בהונגריה בעריכת הרב נטונק (1872)

נטונק עיבד תוכנית להשתדל להשיג מאת השולטן התורכי תמורת תשלום כסף ויתור גמור על ארץ ישראל והקמת מדינה יהודית עצמאית הוא קיווה שבגלל מצבה הכלכלי הקשה של תורכיה הוא יצליח לעשות זאת .

רעיון שיבת ציון היה עניין מרכזי במשפחה .שלמה ראב עלה לארץ כתלמידו הרוחני של ר' משה סופר.יוסף נטונק היה מראשי חובבי ציון בהונגריה גם רבו של יהושע שטמפפר-הרב הילדסהיימר היה חובב ציון נלהב

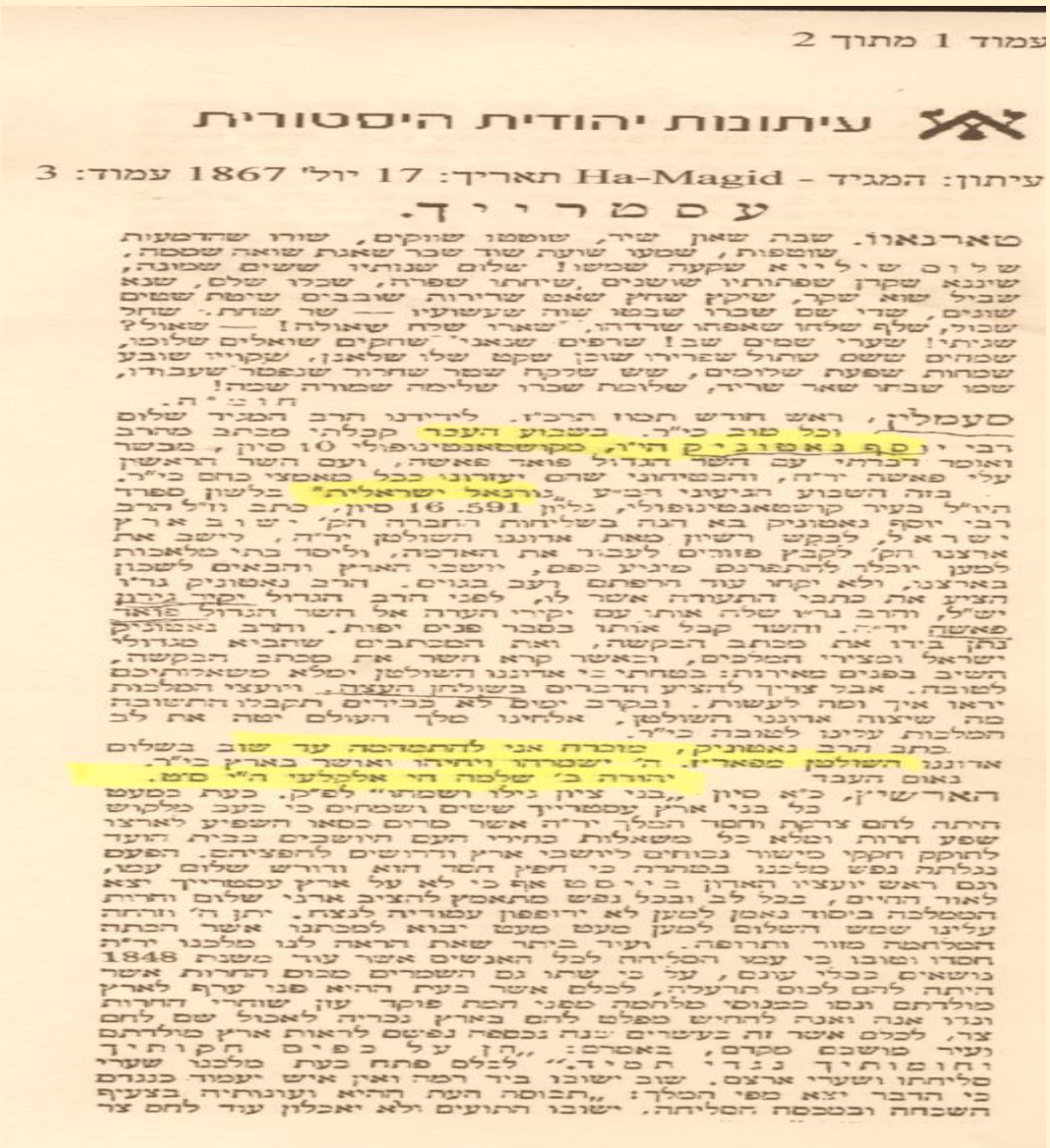

עמוד 1 מתוך 2

עיתונות יהודית היסטורית

עיתון: המגיד - Ha-Magid תאריך: 17 יולי 1867 עמוד: 3

ע ס ט ר י י ך.

טארנאוו. שבת שאון שיר, שוטטו שווקים, שורו שהדמעות שוטפות, שמעו שועת שוד שכר שאנת שואה שסמה, ש ל ו ם ש י ל י י א שקעה שמשו! שלום שנותיו ששים שמונה, שוננא שקרן שפתותיו שושנים, שיחתו שפרה, שכלו שלם, שנא שביל שוא שקר, שיקין שחץ שאט שרירות שובבים שיטת שמים שונים, שדי שם שברו שבטו שוה שעשועיו — שר שחת. שחל שבול, שלף שלחו שאפתו שרדהו, שארי שלח שאולה! — שאול? שגיתי! שערי שמים שב! שרפים שנאני שחקים שואלים שלומו, שמחים ששם שתול שצרירו שוכן שקט שלו שלאנן, שקוויו שובע שמחות שפעת שלומים, שש שלכה שמר שחרור שנפטר שעבודו, שמו שבחו שאר שריד, שלומת שכרו שלימה שמורה שמה!

ת ו כ " ת.

סעמלין, ראש חודש תמוז תרכ"ז. ליידנו הרב המגיד שלום וכל טוב כי"ר. בשבוע העבר קבלתי מכתב מהרב רבי יוסף נאסטוביק הי"ו, מקושטאנטינופולי 10 סיון, מבשר ואומר דברתי עם השר הגדול פואד פאשה, ועם השר הראשון עלי פאשה יר"ה, והבטיחוני שרם יעזרוני בכל מאמצי כחם כי"ר. בזה השבוע הגיעוני הבי"ע „נורנאל ישראלית" בלשון ספרד הוי"ל בעיר קושטאנטינופולי, גליון 16 .591 סיון, כתב וזל הרב רבי יוסף נאסטוניק בא הנה בשליחות החברה הק' ישוב א ר ץ י ש ר א ל, לבקש רשיון מאת אדוננו השולטן יר"ה, לישב את ארצנו הק' לקבץ פזורים לעבור את האדמה, וליסד בתי מלאכות למען יוכלו להתפרנס מיגיע כפם, יושבי הארץ והבאים לשכון בארצנו, ולא יקום עוד הרפתם ועב בגוים. הרב נאסטוניק גריו הציג את כתבי התעודה אשר לו, לפני הרב הגדול יקיר גרנן יש"ל, והרב גריו שלח אותו עם יקירי העדה אל השר הגדול פואד פאשה יר"ה. והשר קבל אותו בסבר פנים יפות. והרב נאסטוניק נתן בידו את מכתב הבקשה, ואת המכתבים שהביא מגדולי ישראל ומצירי המלכים, ובאשר קרא השר את מכתב הבקשה, השיב בפנים מאירות: בטחתי כי אדוננו השולטן ימלא משאלותיכם לטובה. אבל צריך להציג הדברים בשולחן העצה. ויועצי המלכות יראו איך ומה לעשות. ובקרב יומם לא כבירים תקבלו התשובה מה שיצוה אדוננו השולטן, אלהינו סלח העולם ישה את לב המלכות עלינו לטובה כי"ר.

כתב הרב נאסטוניק, מוכרח אני להתמהמה עוד שוב בשלום אדוננו השולטן מפאריז. ה' ישמרהו ויחיהו ואושר בארץ כי"ר.

נאום העבד יהודה כ' שלמה חי אלקלעי ה"י סמ.

האדרשי"ן, כ"א סיון „בני ציון גילו ושמחו" לפ"ק. בעת כמעט כל בני ארץ עסטרייך ששים ושמחים כי בעב מלקוש הרתה להם צדקת וחסד הכלך יר"ה אשר סרים כסאו השפיע לארצו שפע חרות ומלא כל משאלות כתירי העם הרושכים בבית הועד לחוקק חוקי כישור נכוחים ליושבי ארץ והרושים להפציתם. הפעם נגלתה נפש מלכנו בטהרה כי חפץ חסד הוא ורורש שלום עמו, הנם ראש יועציו האדון ב י ר ס ט אף כי לא על ארץ עסטרייך יצא לאור הדים, בכל לב ובכל נפש מתאמץ להציב ארבי שלום ודרות המלכה ביסוד נאמן למען לא ירופפון עמודיה לנצח. יתן ה' ודחה עלינו שמש השלום למען מעט מעט יבוא למכתנו אשר הכתה המלחמה מזור ותרופה. ועיר ביחר שאת הראה לנו מלכנו יר"ה חסדו וטובו כי עמו הסליחה לכל האנשים אשר עורר משנת 1848 נושאים כבלי עונם, על כי שתו גם השכרים מכום הדרות אשר הרתה להם לכוס תרעלה, לכלם אשר בעת ההיא פנו ערף לארץ מולדתם ונסו כמנוסי מלחמה מפני חמת פוקד עון, שוחרי הדרות ובדו אנה ואנה לרחיש מפלט להם בארץ נכריה. לאכול שם לחם צר, לכלם אשר זה בעשרים שנה נכספה נפשם לראות ארץ מולדתם ועיר מושבם מקדם, באמרם: „הן על כ פ י ם ח ק ו ת י ך ו ח ו מ ו ת י ך נ ג ד י ת מ י ד." לבלם פתח בעת מלכנו שערי סליחתו ושערי ארצם. שוב ישובו ביד רמה ואין איש יעמוד כנגדם כי הדבר יצא מפי המלך: „תבוסה העת תהיא ועונותיה בצעיף השכחה ובמכסה הסליחה, ישובו התועים ולא יאכלון עוד לחם צר

מכתב מהרב אלקלעי המעיד על קשר רציף בינו ובין הרב נטונק .

(עיתון "המגיד" 1867)

האח שלמה ראב , יליד 1801, נישא לאסתר, ביתו של רב ידוע – יחיזקיהו הכהן. (ניימן) בן הרב משה הכהן.

אסתר לבית ניימן אשתו של שלמה ראב הייתה בתו של יחיזקיהו הכהן בר' משה

ידיעותינו על משפחתה של אסתר ראב מתחילות ברב יחיזקיהו הכהן בן משה (ניימן) רב מוכר בהונגריה ששימש ברבנות משך עשרים שנה בעיר בלד שבסלובקיה.

מנחם יהודה שטמפפר, אחיו של אברהם אחד מנכדיה של אסתר ראב שהייתה בתו של יחיזקיהו צרף מזמור שכתב סבו רבו מורכב מאותיות שמו.

את המזמור צרף לספרו של אבן גבירול "תיקון מידות הנפש" אותו הוציא מנחם-יהודה לאור בצעירותו. בעזרתם של שני גיסיו שהיו בעלי דפוס בירושלים באותה התקופה.

מאחר ונשאר מקום בספר החליט לשבץ בסופו את המזמור שחיבר יחיזקיהו הכהן.

במקומות שונים קראנו פרטים שונים על צאצאיו של יחיזקיהו.

לנו ידוע בוודאות כי יחיזקיהו היה אביה של אסתר ראב אשתו של שלמה ראב.

על קברה של אסתר נרשם כי שם אביה יחיזקיהו הכהן.

למעלה אגם בלד בסלובקיה ולמטה תמונת נוף נוספת משם ליד אגם זה המדהים ביופיו ישב יחיזקיהו בן משה הכהן(ניימן) שהיה זקנם של האחים והאחיות לבית שטמפפר ולבית ראב וכן גם זקנם של בני מש' הרשלר

קיימות מספר משפחות הטוענות בנחרצות כי הן מתייחסות באופן ישיר לשלמה ראב וליחיזקיהו הכהן.

לטענתם הייתה לזוג בת נוספת בשם פייגיל שאינה מוכרת לאף אחד מבני המשפחה.

חזקיהו הכהן מוכר להם ככ"ץ ואינו מוכר להם כ"ניימאן" יתכן ואין מדובר באותו אדם .

<u>על פי הידוע לנו הייתה ליחזקיהו הכהן לפחות עוד בת נוספת שבתה חנה נישאה לרב יוסף שמואל הרשלר.</u>לבני הזוג הרשלר נולדו שישה ילדים אחד הילדים היה אהרון הרשלר שנודע כחלל הראשון של פיגועי הטרור בארץ ישראל .

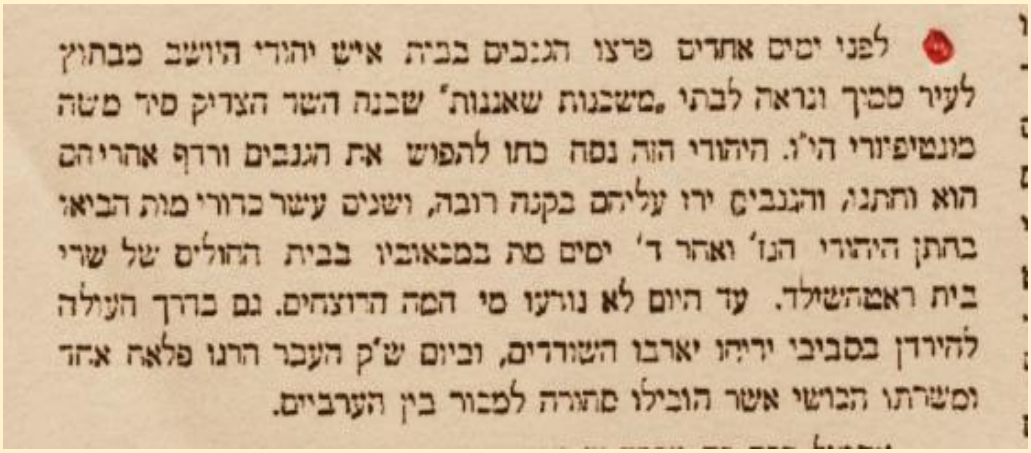

לפני ימים אחדים פרצו הגנבים בבית איש יהודי היושב מבחוץ לעיר סמיך ונראה לבתי „משבנות שאננות" שבנה השר הצדיק סיר משה מונטיפיורי הי"ו. היהודי הזה נסה כחו להפוש את הגנבים ורדף אחריהם הוא ותתנו, והגנבים ירו עליהם בקנה רובה, ושנים עשר כדורי מות הביאו בחתן היהודי הנז' ואחר ד' ימים מת במכאוביו בבית החולים של שרי בית ראטהשילד. עד היום לא נודעו מי המה הרוצחים. גם בדרך העולה להירדן בסביבי יריחו יארבו השודדים, וביום ש"ק העבר הרגו פלאה אחד ומשרתו הבושי אשר הובילו סחורה למכור בין הערביים.

"הלבנון"- 5/2/1873-הסיפור על הרצחו של אהרון הרשלר

לאחר שנהרג נישאה אשתו ליהודה ראב בנו של אלעזר. אלעזר ראב היה בן דוד של אהרון.

בן דוד אחר היה דוד הרשלר שנישא לביילה שאמה חנה שטמפפר הייתה בתו של שלמה ראב.

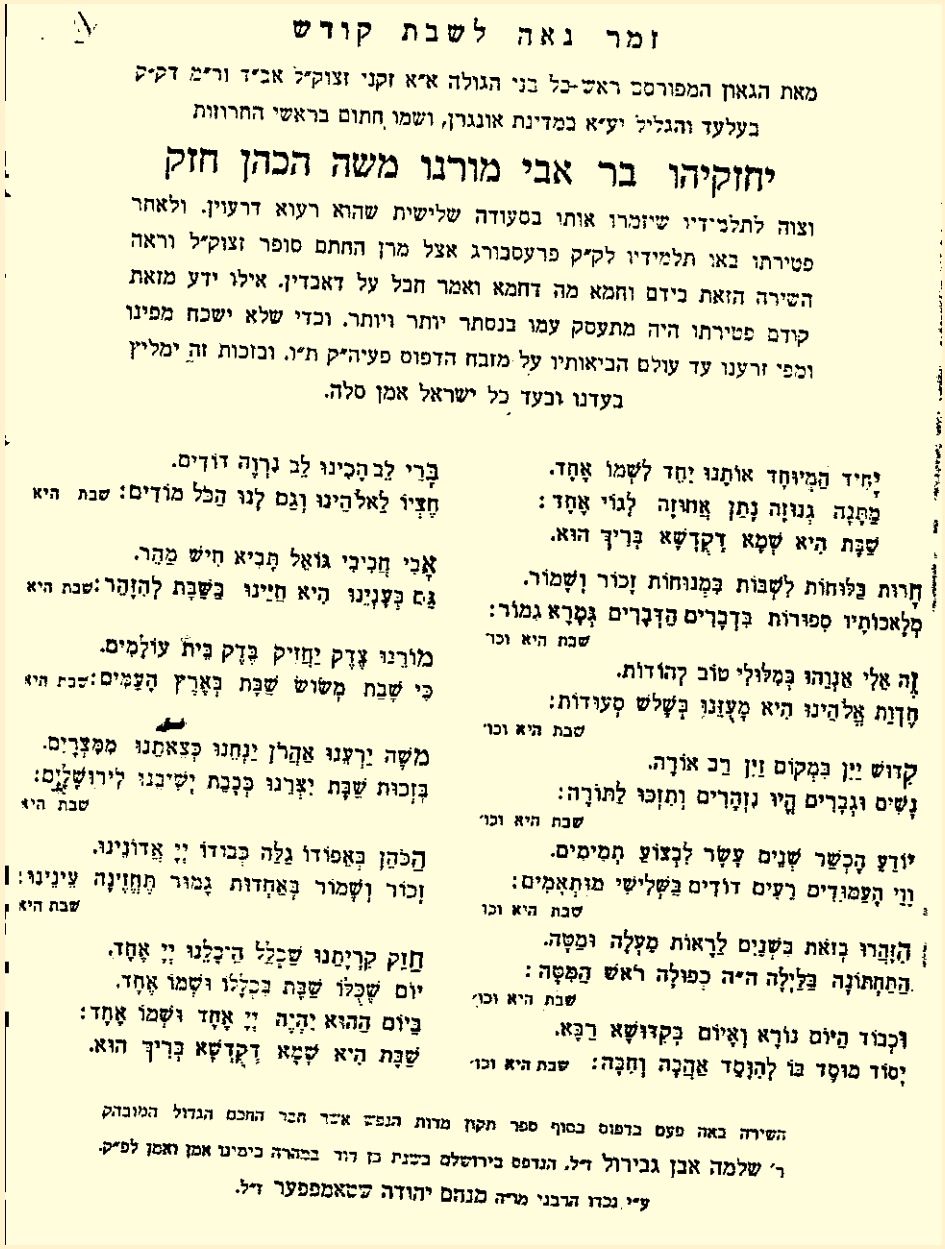

זמר נאה לשבת קודש

מאת הגאון המפורסם ראש-כל בני הגולה א״א זקני זצוק״ל אב״ד ור״מ דק״ק בעלעד והגליל יע״א במדינת אונגרן, ושמו חתום בראשי החרוזות

יחזקיהו בר אבי מורנו משה הכהן חזק

וצוה לתלמידיו שיזמרו אותו בסעודה שלישית שהוא רעוא דרעוין. ולאחר פטירתו באו תלמידיו לק״ק פרעסבורג אצל מרן החתם סופר זצוק״ל וראה השירה הזאת בידם וחמא מה דחמא ואמר חבל על דאבדין. אילו ידע מזאת קודם פטירתו היה מתעסק עמו בנסתר יותר ויותר. וכדי שלא ישכח מפינו ומפי זרענו עד עולם הביאותיו על מזבח הדפוס פעיה״ק ת״ו. ובזכות זה ימליץ בעדנו ובעד כל ישראל אמן סלה.

יָחִיד הַמְיוּחָד אוֹתָנוּ יַחֵד לִשְׁמוֹ אֶחָד.
מַתָּנָה גְנוּזָה נָתַן אֲחוּזָה לְגוֹי אֶחָד:
שַׁבָּת הִיא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

חָרוּת בַּלּוּחוֹת לִשְׁבוֹת בְּמְנוּחוֹת זְכוֹר וְשָׁמוֹר.
מְלָאכוֹתָיו סְפוּרוֹת בְּדְבָרִים הַדְּבָרִים גְּמָרָא גְמוֹר:
שבת היא וכו׳

זֶה אֵלִי אַנְוֵהוּ בְּמִלּוּלֵי טוֹב קְהוּדוֹת.
חֲדָוַת אֱלֹהֵינוּ הִיא מָעֲזָנוּ בְּשָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת:
שבת היא וכו׳

קִדּוּשׁ יַיִן בִּמְקוֹם זַיִן רַב אוֹרָה.
נָשִׁים וּגְבָרִים הֵיוּ נִזְהָרִים וְתִזְכּוּ לַתּוֹרָה:
שבת היא וכו׳

יוֹרֵעַ הָכְשַׁר שְׁנַיִם עָשָׂר לִבְצוֹעַ תְּמִימִים.
וַיֵּי הָעֲמוּדִים רָעִים דּוֹדִים בַּשְּׁלִישִׁי מוּתְאָמִים:
שבת היא וכו׳

הַזְּהָרוּ בְזֹאת בִּשְׁנַיִם לַרָאוֹת מַעְלָה וּמַטָּה.
הַתַּחְתּוֹנָה בַּלַּיְלָה ה״ה כְּפוּלָה רֹאשׁ הַמִּטָּה:
שבת היא וכו׳

וּכְבוֹד הַיּוֹם נוֹרָא וְאָיוֹם בְּקִדּוּשָׁא רַבָּא.
יְסוֹד מוּסָד בּוֹ לְהַנְסַד אַהֲבָה וְחִבָּה: שבת היא וכו׳

בָּרֵי לֵב הָכִינוּ לֵב נִרְוָה דּוֹדִים.
חֲזִיוּ לְאֵל הֵינוּ וְגַם לָנוּ הַכֹּל מוֹדִים: שבת היא

אָכֵי חֲכִיבֵי גוֹאֵל תָּבִיא חִישׁ מַהֵר.
גַּם כְּעָנְיֵנוּ הִיא חַיֵּינוּ בַּשַּׁבָּת לְהִזָּהֵר: שבת היא

מוֹרֵנוּ אָדָק יַחֲזִיק בְּדָק בֵּית עוֹלָמִים.
כִּי שֶׁבֶת מְשׁוּשׁ שַׁבָּת בְּאָרֶץ הָעַמִּים: שבת היא

מֹשֶׁה יַרְעֵנוּ אַהֲרֹן יַנְחֵנוּ כְּצֵאתֵנוּ מִמִּצְרָיִם.
בִּזְכוּת שַׁבָּת יְצָרֵנוּ כְּבָבַת יְשִׁיבֵנוּ לִירוּשָׁלָיִם: שבת היא

הַכֹּהֵן בְּאַפּוֹדוֹ גַּלָּה כְּבוֹדוֹ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ.
זְכוֹר וְשָׁמוֹר בְּאַחְדוּת גְּמוֹר תֶּחֱזֶינָה עֵינֵינוּ: שבת היא

חֲזַק קָרַיְתָנוּ שֶׁכָּלַל הִיכָּלֵנוּ יְיָ אֶחָד.
יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת בְּכֻלָּו וּשְׁמוֹ אֶחָד.
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
שַׁבָּת הִיא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

השירה באה פעם בדפוס בסוף ספר תקון מדות הנפש אשר חבר החכם הגדול המובהק ר׳ שלמה אבן גבירול ז״ל. הנדפס בירושלם בשנת כן דוד במהרה בימינו אמן ואמן לפ״ק. ע״י נכדו הרבני מר״ה מנחם יהודה שטאמפפער ז״ל.

המזמור שהכניס מנחם יהודה שטמפפר לספר " תיקון מידות הנפש" לשלמה אבן-גבירול.

<u>ספר תיקון מידות הנפש לשלמה אבן גבירול</u>

אבן גבירול היה כנראה חלוץ הפילוסופיה בספרד ועכ"פ הפילוסוף היהודי הראשון באותה ארץ ומגדולי המשוררים העבריים בימי הביניים (נולד במלגה סביב -1020-2 ומת ב—1057-8 .

מעמדו העיקרי במסורת היהדות אינו בעיונו הפילוסופי אלא בשירתו וביחוד בשירה הדתית שלו שגם נכנסה בחלקה לסידורי התפילה. מהמפורסמים שבשיריו הוא שירו הפילוסופי הגדול "כתר מלכות", שיר תהילה ווידוי לאלוהים המתאר בצורה פיוטית נהדרת את תפישת האלוהות ותמונת עולמו

של אבן-גבירול; שיר שהטביע את השפעתו על תפישת עולמם של המקובלים בספרד ושזכה לחיקויים שונים וגם לתרגומים רבים. מחיבוריו של אבן-גבירול בפרוזה לא נשתמרו לנו אלא שניים שייחוסם לו אינו מוטל בספק, אחד מהם הוא הספר תיקון מידות הנפש", ספרון קטן המתאר את המידות המשובחות והמגוונות שבנפש האדם ,בליווי הבאות של פסוקי מקרא ושל אימרות מחכמי יוון וערב.

ספר
תקון מדות הנפש
ע"י טבע החושים.
על רעת החכמים הקרטונים אשר חבר החכם הגדול הפילוסוף הסובחק ר' שלמה בן גבירול זצ"ל. וחברו בלשון ערב כחורש
ניכן שנת חת"ה , והעתיקו בלשון הקודש החכם ר' יהודה בן תבון ז"ל כרטון כפרד בסגרול לוניל שנת תתקב"ו
הספר היקר הזה נדפס בק"ק קושטאנטינא בשנת הש"י ליצירה . ומני אז ועד עתה אין הזיונו נפרץ ואינו בנמצא אף אחד בעיר ושנים במשפחה , ומאפס מציאותו הרהבתי עוז בנפשי להדפיסו שנית .
למנות והולחות העוסק במלאכת הקודש
מנחם יהודה שטאמפפער .
פעה"ק ירושלם ת"ו
בשנת בן רוח יבוא בטהרה כיטינו אמן ואמן לפ"ק.
בדפוס תרי גיסי
ר' אהרן עזיאל בהרה"ה ר' גרשון (כיפר) רוקח הי"ו. וגר' אלחנן בהרה"ה ר' אברהם יצחק טננבוים יצ"ו .

מנחם יהודה הדפיס את הספר בדפוס גיסיו ר' אהרון עוזיאל בן גרשון רוקח ואלחנן בן אברהם יצחק טננבוים הספר יצא לאור בשנת 1883

בתו של יחיזקיהו , אסתר ,נישאה ,כאמור למעלה, לשלמה ראב בן יהודה שטרן, תלמיד-חכם אמיד, סוחר וחוכר-אדמה, שעלה ארצה לעת זקנה, סמוך לשנת תרכ"ה, (1865) השתקע בירושלים, לבש מלבושי המזרח כילידי הארץ והצטרף לעדה הקטנה של תלמידי ה"חת"ם סופר" שעלו מהונגריה לפניו.

שלמה ואסתר ראב עלו ארצה לכאורה כדי לסיים את חייהם בארץ אך למעשה השתלב שלמה ראב בחיי התורה בירושלים.

"חמאם אל עין"-בית מרחץ- שליד שוק הכותנה

1866 מונטיפיורי

כע"ה

לוח שטות כנסיות רקק אונגארן יש"ה בעה"ק ירושלים הרבב אשר נעשה בפקודת הקשר מר"ה משה מונטיפיורי הש"י בשנת ה'תרכ"ו לבריה

taken in the year 5626, A.M. Congregation in the Holy City of Account of the Synagogues belonging to the by order of SIR MOSES MONTEFIORE, BART.

Number of Synagogue.	Observations.	Income.	Expenditure.	Bath.	Secretary.	Beadle.	Reader of the Pentateuch.	Reader of the Prayers.	Treasurer.	President.	Members of the Ecclesiastical Court	President of the Ecclesiastical Court.	Shochet.	Name of the Synagogue.
	מה גדל שבר בית בוליגו כי אין לנו בחלב. רק בעפור תגר מלינה כן הנו נשים ובריבה שוכרים בית לה' מאת בויי האכן שטה שטה. מי ידשא לנו!!	—	2400 עדש		ר' שמואל שול מאן שמש הכולל ר' יוסף משה קרדין קפר הכולל	ר' עזריאל	ר' מרדכי גד	ר' שלמה ראב			הרב ר' נתן יוסף הלל דור ליב הלל יצחק פרו	הרב ר' אשר אנשיל	בשוק חמם ר' עין	

מפקד מונטיפיורי 1866-שלמה ראב משמש גבאי בבית הכנסת "דורש ציון" שליד כולל אונגרין בשוק "חמאם אל עין" שבעיר העתיקה.

לפי אותו מפקד שלמה ראב – שלוש שנים בארץ ישראל

קברותיהם של שלמה ואסתר ראב בהר הזיתים

אסתר ראב קבורה ליד בעלה נפטרה בה' באלול תרל"ז (1877) הר הזיתים מערב גוש ישן חלקה 7.

שלמה ראב נפטר ביז' ניסן תרל"ד (1874)

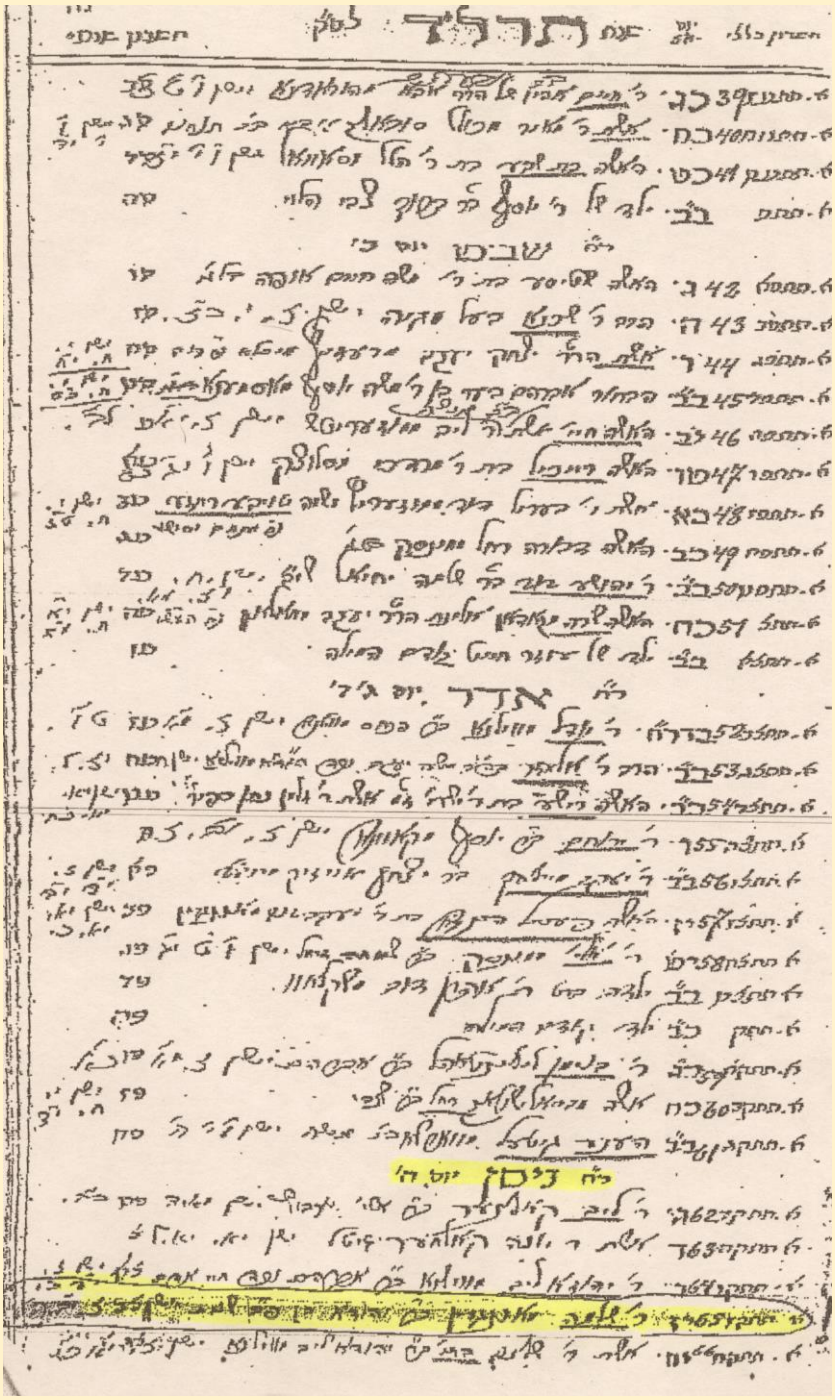

רישום שמו של שלמה ראב בספר החברה קדישא שלמה נפטר בשנת 1874

שלמה חי הארץ ישראל אחת עשרה שנים.

בני הזוג עלו ארצה ללא ילדיהם, אין ספק כי עלייתם הייתה אחת הגורמים לעלייתם של בני משפחה אחרים אחריהם.

הראשון היה הנכד יהושע שטמפפר בן בתם חנה שעלה ב-1869.

אחריו -ב-1872 -עלו אביו של יהושע–בנימין שטמפפר –ובתם של אסתר ראב ושלמה –יהודית ייטל-,שנישאה לבנימין לאחר מות אחותה.

לאחר מכן עלה בן אחר של שלמה ואסתר –אלעזר ראב וילדיו מלבד בת אחת שנשארה בהונגריה.

עלתה גם בת נוספת לאה שככל הנראה לא הייתה נשואה.

שני בנים בעלי משפחות נשארו בהונגריה.

להלן שמות ילדיהם של שלמה ואסתר ראב

חנה-אימו של אברהם ואימם של כל אחיו שנפטרה בצעירותה.

יהודית איטל - שנישאה לבנימין שטמפפר לאחר מותה של חנה וגידלה את ילדיה-איננו יודעים זאת בוודאות אך ייתכן וילדה לפחות ילדה אחת שנפטרה.

אלעזר-שהוא וכמעט כל ילדיו עלו ארצה ונודעו מאד בתולדות ההתיישבות חוץ מבת אחת דבורה שנותרה בהונגריה

לאה- עלתה ארצה וקבורה בהר הזיתים נפטרה ב-1894

בנימין זאב וולף-אב למיכאל , אלעזר ,יהודה, יחזקאל, שנדור , לני ופיליפ-לא עלה ארצה אולם נותרו לו צאצאים שחלקם עלו בשלבים מאוחרים יותר.

יהושע-אף הוא לא עלה ארצה.

נולדו לו אלברט, יוליוס, רודולף, יעקב, חנה, רייזל, לאה, אסתר .צאצאיו חלקם ניספו חלקם התפזרו ברחבי העולם.

מכאן עולה שילדיה של חנה ובנימין שטמפפר היו בני דודם של בני משפחת ראב מדרגה ראשונה. ולכולם היה סבא בשם שלמה ראב וסבתא בשם אסתר בת יחיזקיהו הכהן.

רבים מבני משפחתנו אינם מבינים בדיוק מה הקשר המשפחתי בין בני משפחת שטמפפר ובני משפחת ראב-והתשובות ניתנות כאן.

מאוחר יותר נישאה אחותו של אברהם (ביילה) לקרוב משפחתה דוד הרשלר כך שקשר הדם בין המשפחות התחזק עוד יותר.

מרגש מאד למצוא באתר "יד ושם" פרטי בני המשפחה שנספו כאשר במקביל מלאים הספרים פרטיהם של אחיהם ובני דודיהם ששמותיהם נצרבו בתודעת האומה כקבוצת המייסדים של מדיינת ישראל.

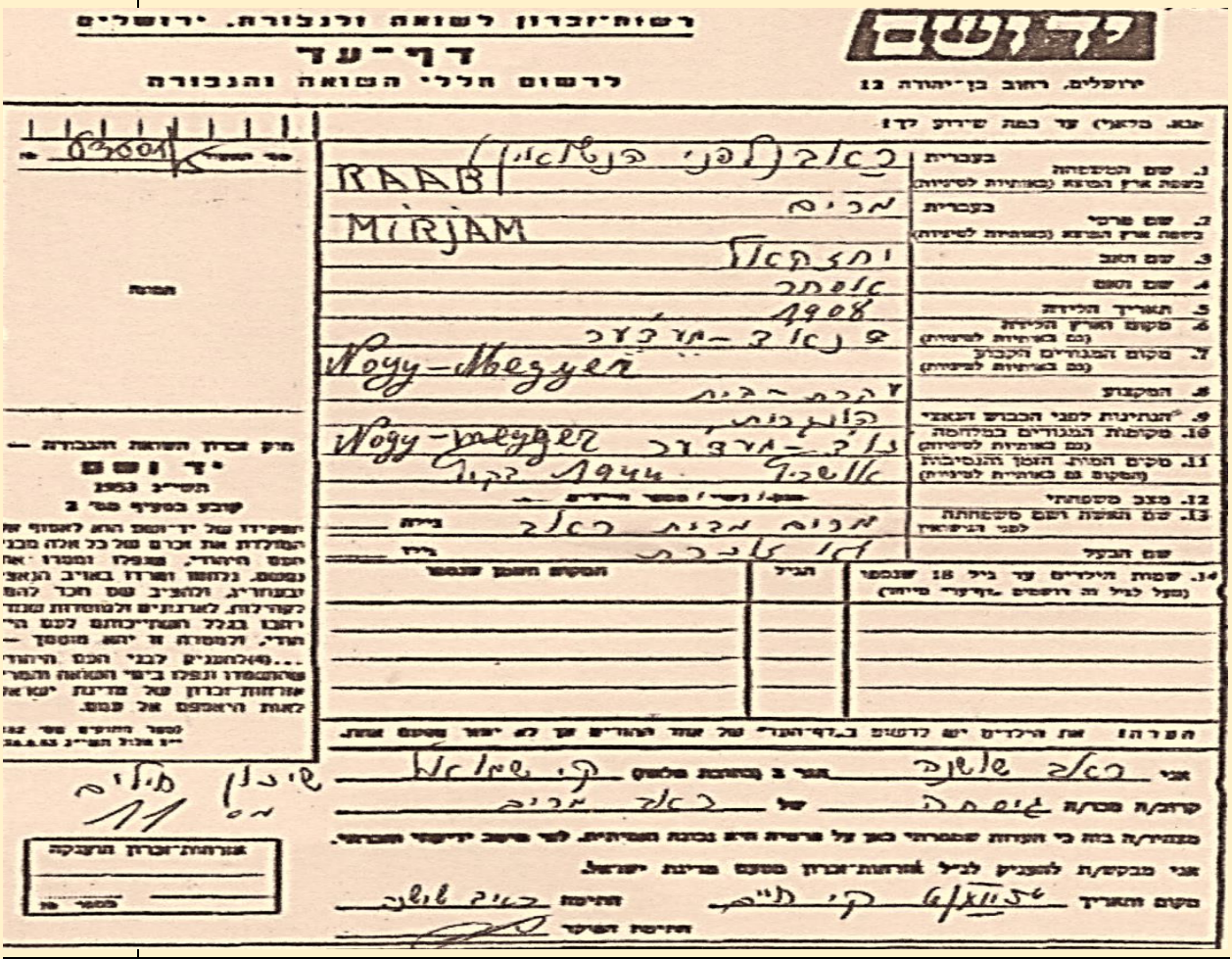

"דף עד" מאתר "יד ושם" קרובת משפחה- מרים ראב, בתם של יחזקאל ואסתר ראב(שניהם כנראה בני דודים).

יחזקאל ואסתר היו ילדיהם של שני אחים שנותרו בהונגריה ולא עלו ארצה.

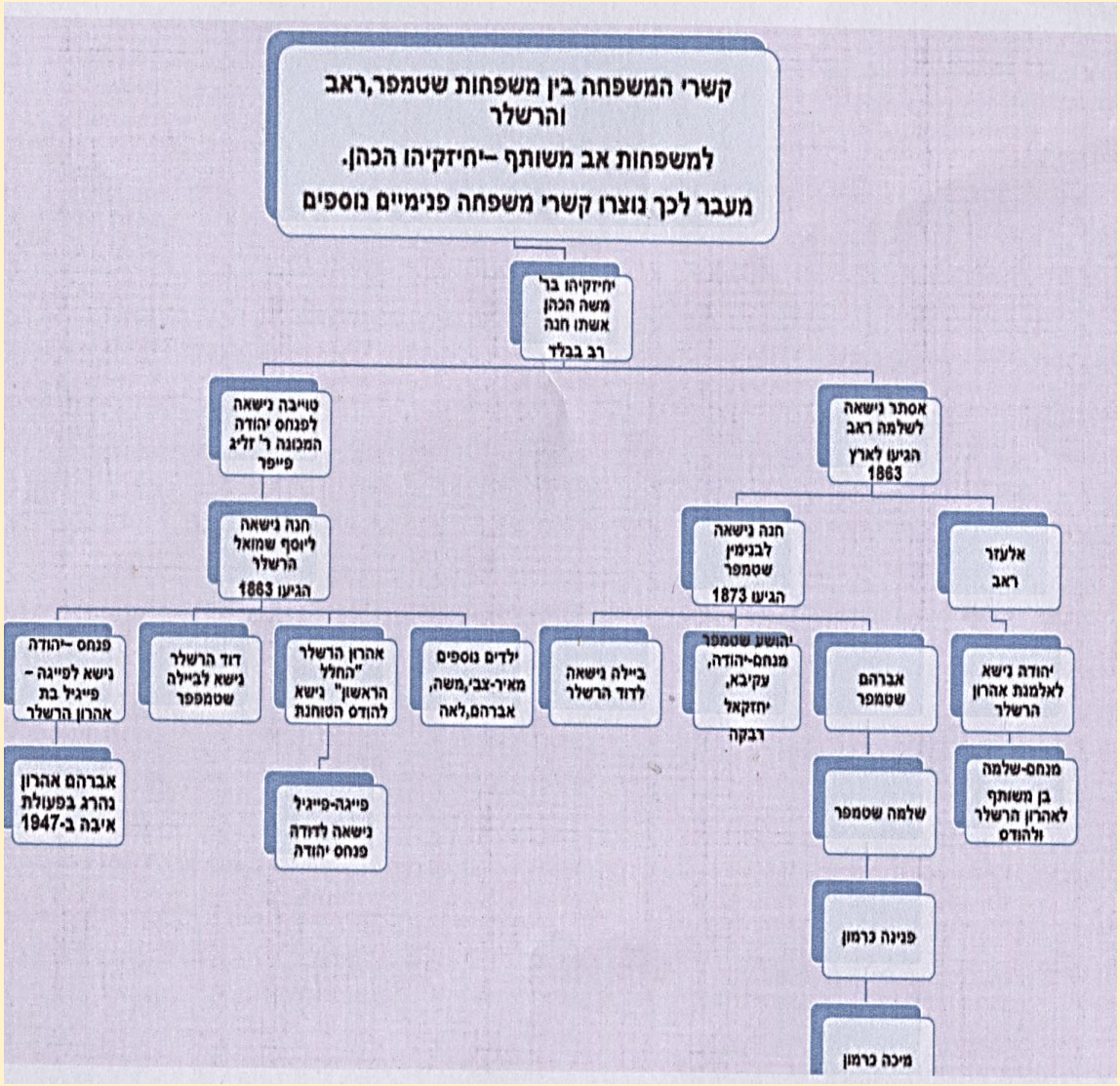
קשרי המשפחה בין משפחות שטמפר,ראב והרשלר
למשפחות אב משותף –יחיזקיהו הכהן.
מעבר לכך נוצרו קשרי משפחה פנימיים נוספים
יחיזקיהו בר' משה הכהן אשתו חנה
רב בבלד
אסתר נישאה לשלמה ראב
הגיעו לארץ 1863
טוייבה נישאה לפנחס יהודה המכונה ר' זליג פייפר
אלעזר
ראב
חנה נישאה לבנימין שטמפר
הגיעו 1873
חנה נישאה ליוסף שמואל הרשלר
הגיעו 1863
יהודה נישא לאלמנת אהרון הרשלר
מנחם-שלמה בן משותף לאהרון הרשלר ולהודס
אברהם שטמפר
יהושע שטמפר מנחם-יהודה, עקיבא, יחזקאל
רבקה
ביילה נישאה לדוד הרשלר
ילדים נוספים מאיר-צבי,משה, אברהם,לאה
אהרון הרשלר "החלל הראשון" נישא להודס הטוחנת
דוד הרשלר נישא לביילה שטמפפר
פנחס –יהודה נישא לפייגה – פייגיל בת אהרון הרשלר
שלמה שטמפר
פנינה כרמון
מיכה כרמון
פייגה-פייגיל נישאה לדוד פנחס יהודה
אברהם אהרון נהרג בפעולת איבה ב-1947

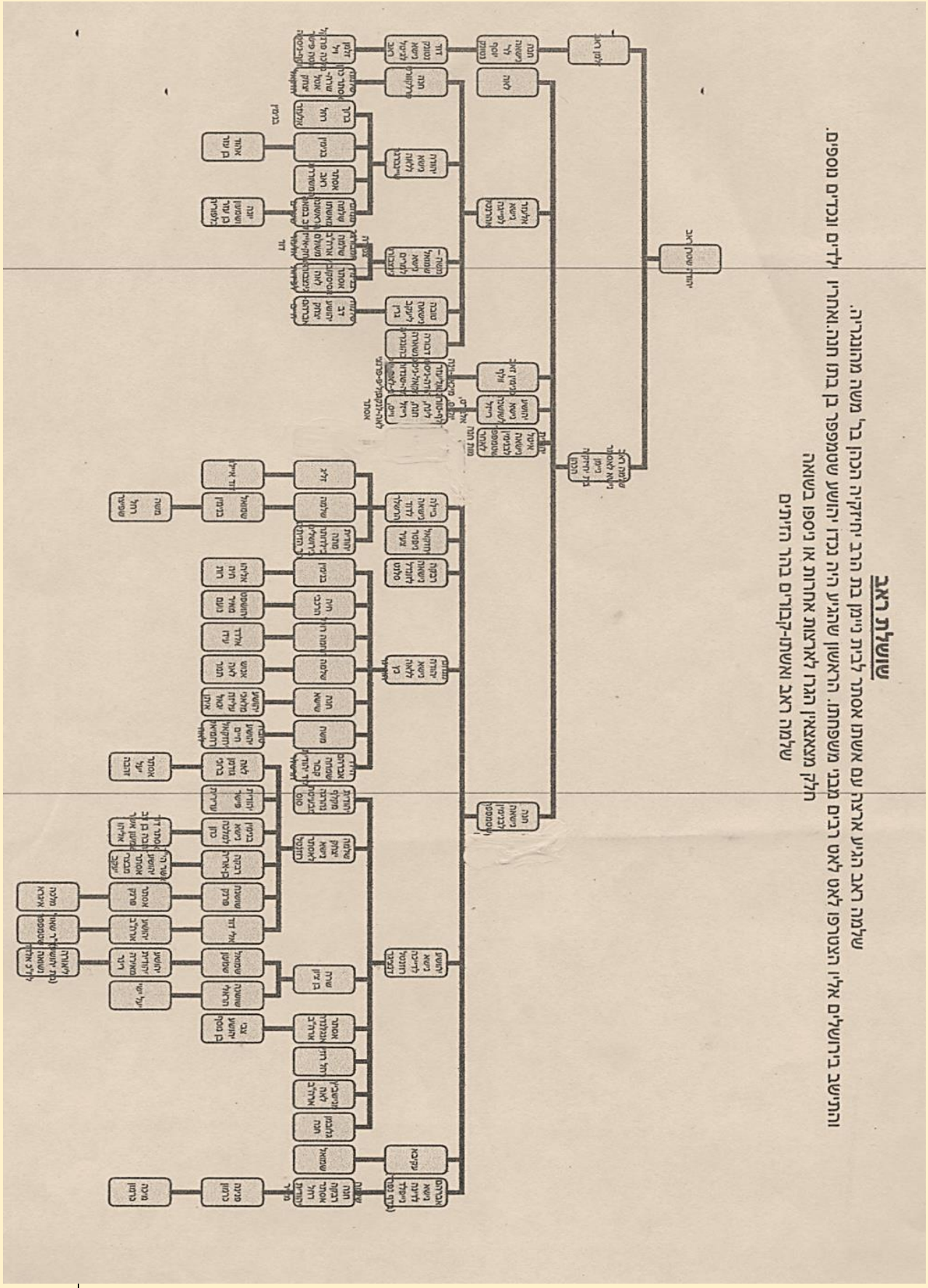

שושלת ראב

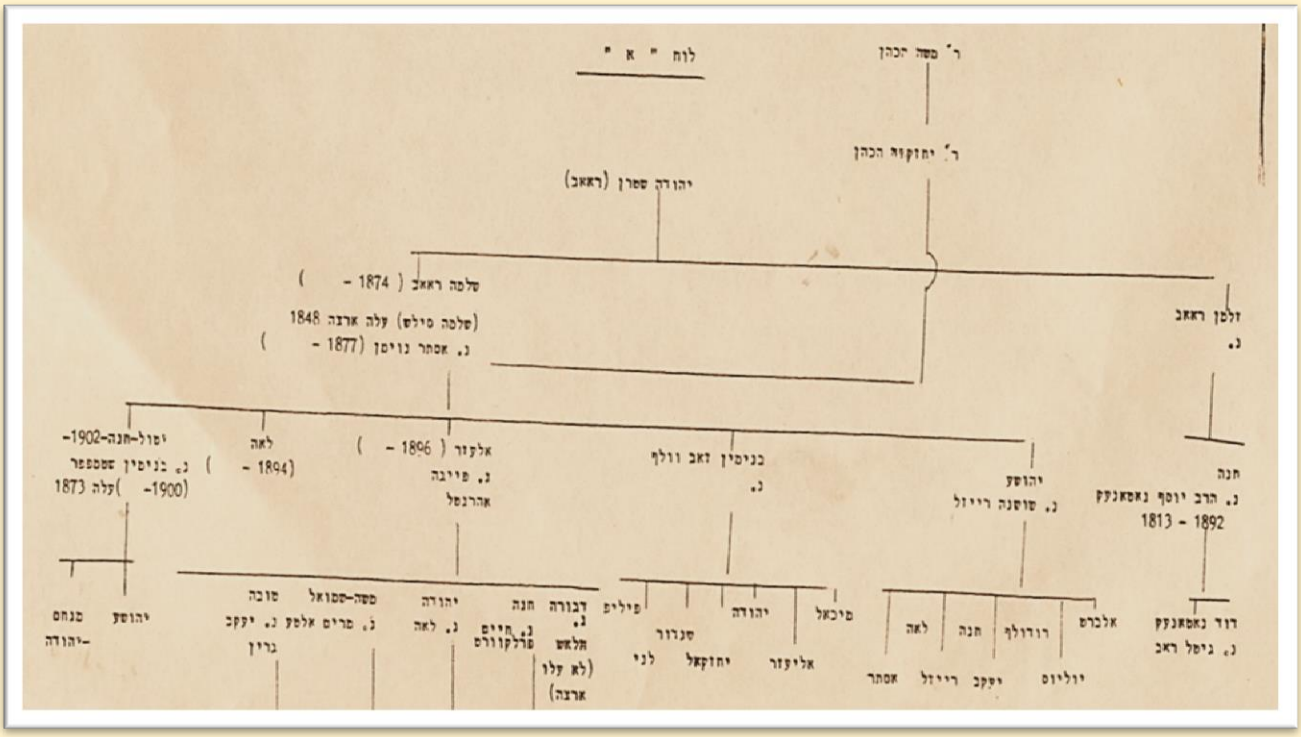

מתוך עבודת שורשים שנעשתה על ידי משפחת ראב בארץ .חלק לא קטן מבני המשפחה נשארו בהונגריה והושמדו בשואה ביניהם בניהם של שלמה ואסתר ראב- יהושע ראב ובנימין זאב ראב וצאצאיהם

יש הטוענים כי חלק מבני המשפחה התנצרו ואפילו טוענים כי קנצלר אוסטריה לשעבר יוליוס ראב הוא אחד מבני חלק זה של המשפחה.

יוליוס ראב

וידוע אומנם כי סבו של יוליוס ראב הוא יהודי מומר

דמויות מבני משפחת ראב

אלעזר ראב בן שלמה ראב -דודו של אברהם

אלעזר למד בחדר ובישיבה, אח"כ עזר לאביו במשק ובמסחר, למד הונגרית וגרמנית, ובשבתות ובערבים היה הוגה בתורה עם אביו ועם בעל-אחותו בנימין שטאמפר (אביו של ר' יהושע שטאמפר).

בסערת המהפכה של שנת 1848 היתה לו ולגיסו הנ"ל הרפתקה לא-נעימה בנדודיהם בקרואטיה להמלט מפני הסערה : נטפלה עליהם אשמת רצח כומר הכפר שלנו בו, הג'נדרמים הצילום לבית-הסוהר מידי ההמון שעמד לתלותם, ורק לאחר חודש שוחררו, כשנמצא הרוצח האמתי. (לפי הרישומים שבידינו נישא בנימין שטמפפר לאחותו של אלעזר בשנת 1851 מכאן ניתן ככל הנראה ללמוד שאלעזר ובנימין היו חברים עוד לפני שהפכו להיות גיסים)

משנשא אשה התישב בכפר סנט-אישטוואן, חכר אחוזה ועסק בחקלאות בשיטה משוכללת למופת, היה מכובד ומחובב על האכרים, שבחרו בו לזקן הכפר ולבוחר מיופה-כח בבחירות לפרלמנט ההונגרי הראשון בשנת 1867 (תרכ"ז). אך באותה שנה הננו מוצאים אותו גם בשורת הפטריוטים היהודים, שעיניהם ולבם לציון. (יהושע שטמפר בן-אחותו, שהיה אצלו בכפר מורה לבניו יהודה ומשה שמואל, עלה ארצה בשנת 1869 ברגל). באותה שנה נענה לקול-הקורא של הרב צבי קאלישר וקיבל עליו את התפקיד של גבאי מקומי לחברת ישוב ארץ-ישראל.

כתב גבאות

להברת ישוב ארץ ישראל

בקול הקורא אשר הדפסנו תוך חשון תרכז עוררנו את אחב"י להיות לעזרת

בנחלת אבותינו . אשר אך [illegible] בכל החברים הפרטים אשר יפנו נדיבי עם

שכרם אתם , ופעולתם לפניהם . וחן בקשנו שבכל עיר ועיר יקימו לנו נושיעים אשר

ישתדלו ברבר מצוה רבה הלזו לזכות בקודש , ומי לד' אלינו יענה ויאמר הנני שלחוני

ואלבה לעשות מטלה לאלקינו לארצו ועמו וחנה כם לנו איש עושה חיל אשר פעל ועשה

בעירו וכסביבותיו למצוה רבה הלזו , ה"ה איש חיל פועל צדק אוהב אדמת

קודש מגזע תושב ירושלים תו"ו אלעזר בן הרב מהר"ל נ"

ראאב בעיר ס' איסטאן בעלינת אזונארן יבדל"ח חיינו ותפצו ישלים

לזה קראנו לו שם גבאי לחברת ישוב ארץ ישראל יהי נא לכל דרכיו משכיל חכות

רבים תלוי בו , חן התחומים לתת כל שנה , וחן הנותנים מנה אחת כפי יכלתם , ועל

כל נדבתם יקבל הגבאי קוויטונג מן הפקידים וסובנים :

מזהארן ונרעטין תיר בסליו שנת יבוא משיח צדקנו לפ"ק

חק' אליהו במוהר"ש זצ"ל חונה בק"ק גרעטין במחיו פאזנן

חק' צבי חירש קאלישער

כתב-הגבאות שניתן ב-1867 לאלעזר ראב מציינים אותו בתואר: איש חיל, פועל צדק, אוהב אדמת קודש, מגזע תושב ירושלים ת"ו .

וכן החליף מכתבים בענין ישוב ארה"ק עם קארל נטר ועם הרב ר' הלל ליכטנשטיין חותנו של הרב עקיבא יוסף שלזינגר מקולומיה.

בשנת תרל"ה עלה ארצה עם משפחתו והתישב זמנית בירושלים, כדי להכין מכאן את התישבותו על הקרקע יחד עם יהודים אחרים. לעת-עתה החל עוסק בתעשיה חקלאית, בעשית גבינה שמכר לאירופאים
שבירושלים,ובשנת תרל"ו התקשר עם דוד גוטמן, יוסף טריוויש ואברהם הורביץ לאגודה אחת בשם "גאולת הארץ". אח"כ הצטרף ליוזמי פתח-תקוה ולבוניה הראשונים. , ויחד עם יהודה בנו עבד במרץ .

כשנתחדש הישוב; בפתח-תקוה כבר היה ר' אלעזר זקן קצת ותשוש מאד מהמחלות ולא יכול לחזור אל המושבה והחקלאות, אך את בניו שלח להשתתף בהחיאת הישוב החקלאי.

נפטר בירושלים, כ"ב תשרי תרס"א. צאצאיו: מנחם שלמה (רב במאה שערים מאשתו הראשונה הדסה שהייתה אלמנתו של אהרון הרשלר), דבורה, יהודה (בן-עזר), חנה אשת חיים פרלקוארט, משה שמואל וטובה אשת יעקב גרין (אבי משפחת י. גרין ושות').

אחותו הבכורה של יהודה, דבורה-ורוניקה בת אליעזר ראאב, היתה היחידה שנשארה בהונגריה ולא הצטרפה למשפחה בעלותם ארצה בשנת 1875 (או 1876). זאת כנראה מפני שכבר היתה נשואה למור הלאש, ששם משפחתו היה גם האבר. בזכות ביקורן בארץ של שתי אחיות, נינות של ורוניקה, ג'ודי ואן, שלא היה ידוע על קיומן,– נתגלה עץ המשפחה הזה ומתברר שיש לוורוניקה עשרות צאצאים המפוזרים על פני העולם וגם כאן בישראל, נינים ובני נינים ועוד, ובכולם (כמו גם במשפחת שטמפפר העניפה) זורם גם דמנו

אותה ורוניקה היתה גם דודה של אסתר ראב ודודה של יצחק איזאק גרין, בעלה של אסתר שהיה גם בן-דודה מצד אחות-אביה, והם היו בקשר עם בת-דודתם ברטה בת ורוניקה. (מכתבי אהוד בן-עזר).

אלעזר ראב

אלעזר בן שלמה ראב נולד בשנת תקפ"ח (1828) בכפר סילש בהונגריה. אביו ר' שלמה ראב עלה לארץ־ישראל בהשפעת תנועת חיבת־ציון של ר' משה סופר בשנת תר"כ (1860) בערך והתיישב, בהתאם לדרישת בעל ה"חתם סופר", בירושלים. גם הבן אלעזר היה חובב־ציון מנעוריו והיה קשור בדודו ר' יוסף נטונק. בימי מלחמת הקוממיות של הונגריה בשנת תר"ח (1848), כשהתחילו פרעות ביהודים, נמלט אלעזר ראב יחד עם גיסו בנימין שטמפר (אביו של יהושע שטמפר) לקרואטיה שבדרום המדינה. עם גמר המלחמה חזר לכפרו, נשא אשה והתיישב בכפר סנט־אישטואן שליד העיר קומארום. שם עסק בחקלאות לפי שיטות מודרניות, שעשו רושם על תושבי הכפר, ונתפרסם כאחד החקלאים המוכשרים ביותר. הוא נטע גם כרם ענבים וגידל עדר־צאן. בבחירות הראשונות לפארלאמנט ההונגרי בשנת תרכ"ח (1868), אחרי ההסכם בין אוסטריה והונגריה, בחרוהו תושבי הכפר כבא־

כוחם בוועדת הבחירות. וכן נבחר לתפקיד "זקן הכפר". כדי לתת לבניו חינוך יהודי הזמין את בן גיסו, יהושע שטמפר בן השש־עשרה, שיצא אז מישיבת ר' עזריאל הילדסהיימר באייזנשטאדט, להיות מורה בביתו. אחרי שמתה עליו אשתו החליט לעלות לארץ־ישראל, להצטרף אל אביו שעלה לפניו ולעזור להגשים את תוכניות דודו, ר' יוסף נטונק, בעניין התיישבות חקלאית בארץ־ישראל. לשם כך התקשר עם ר' צבי הירש קאלישר, שעמד בראש "חברת ישוב ארץ־ישראל" בטהארן שבגרמניה, מתוך תקווה כי גם מחברה זו תתקבל עזרה להגשמת התוכנית.

דוד בן־גוריון קובע בספר השנה של מדינת ישראל תשכ"ג, כי אלעזר ראב ובן אחותו יהושע שטמפר הושפעו לעניין חיבת־ציון משני מכתביו של ר' צבי הירש קאלישר, וזוהי טעות. אלעזר ראב ואביו ר' שלמה היו חובבי־ציון עשרות שנים לפני חליפת־מכתבים זו, ונמצאו בכפיפה אחת עם קרובם ר' יוסף נטונק, שר' צבי הירש קאלישר ומשה הס העידו עליו כי לבו בוער באהבת ארץ־ישראל, וכי הוא שואף בשטח זה ליותר מאשר ראשי "חברת ישוב ארץ־ישראל"[28]. במכתבו משנת תרכ"ח (1868) פונה ר' צבי הירש קאלישר אל אלעזר ראב כאל חובב ציון ותיק, המייעץ שיטות ודרכים לפעולותיה של "חברת ישוב ארץ־ישראל". והרי המכתב כלשונו:

"ב"ה טהארן יום ד' וארא 'תבורך'.

לידידי היקר דורש שלום ציון, באהבה מו"ה אלעזר נ"י. את מכתבו היקר קיבלתי ברוב עונג, כי הכרתי מתוכו את לבו החם לארץ הקדושה. בעצתו להוציא 'קול קורא' כיוון הוא גם לדעתי, וכבר בשנה שעברה הדפסנו 'קול קורא', וגם תקנות לחברת ישוב ארץ־ישראל. הנני שולח לו שש העתקות של קול הקורא ושל התקנות, אשר יואיל כב' להפיץ בעיר ובסביבותיה, ואם יהיה נחוץ עוד העתקות רבות, אשלח לו[29].

ידידו ואוהב קודש הק' צבי הירש קאלישר".

מתוך הספר "מהחתם סופר עד הרצל- צבי זהבי חיבת ציון בהונגריה והארצות השכנות משנת 1799 ועד 1904

המחבר מציין כי אלעזר ואביו שלמה ראב היו חובבי ציון מקדמא-דנא.

משה - שמואל ראב בן אלעזר ראב - אחיו של יהודה

ר' משה שמואל בן אלעזר ראב (בן עזר) נולד בהונגריה בשנת 1862. קבל חינוך מסורתי ציוני מפי בן דודו יהושע שטמפפר. עלה ארצה עם הוריו בשנת תרל"ה, 1875. נמנה על ראשוני פתח תקוה. אחרי חידוש הישוב במקום עבד אצל הרב אריה לייב פרומקין. פיתח ברבות הימים משק מגוון בפלחה ובמטעים, היה פעיל בוועד השמירה. השתתף בהדיפת התנפלות הערבים בשנת תרפ"א, 1921. נבחר פעמים רבות לוועד המושבה. טפל במסירות בספרי האחוזה ובמוסדות צבור שונים: "פרדס", מוסדות חינוך, חברה קדישא ועוד. נפטר בשיבה טובה בי"ז באדר תשט"ו, 1955. רעיתו: מרים אלטה לבית גינצבורג. נפטרה בשנת תרצ"ג (1933). ילדיהם: אייזיק, אלעזר, לפידות, בנימין, לאה, צפורה, שלמה, אסתר, דוד, פיוול-משולם.

Historical Jewish Press

עיתון: ??? - Davar תאריך: 13 מרץ' 1955 עמוד: 1

משה שמואל ראב

מראשוני משפחת האדמה בארץ — משה שמואל ראב נפטר ביום ששי בפתח־תקוה בשנת ה־91 לחייו. שריד אחרון לראשוני פתח־תקוה ומייסדיה. קרוב ל־77 שנה ישב באם המושבות. חקלאי ואיש בטחון. כששים שנה דבק במשקו וקיומו עליו.

יליד הונגריה. בן 12 עלה לארץ עם הוריו שהתיישבו בירושלים. ומשם, עם המייסדים הראשונים ואביו אלעזר בכללם, לפתח־תקוה. עודנו נער חתר בלב בעמידה אמיצה נגד המתנכלים למושבה העברית הראשונה. מראשי השמירה בשנותיה הראשונות של פתח תקוה. מעורה במקום ובחקלאות. בימי הגירוש ע"י התורכים במלחמת העולם הראשונה, היה מהבודדים שנשארו. אהב את הארמה והעצים. וגם בימי הזיקנה עד גיל שבעים היה מקפיד לבוא יום יום לפרדס ועוסק במלאכה. בשעת הצורך מגיע את המכונות ומ־נצח על ההשקאה. משוטט בלילות בפרדס, והגשם בידו.

הצטיין בידידותו לפועל העברי, מהראשונים שהכנים בקטיף ובמלאכת האריזה — פועלים עברים. היה מס־פר בגאווה על ידידיו ערבים מראשי העליה השנית.

הקים משפחה גדולה ומסועפת, בתוכם נינים ובני נינים מעל ל־70 מת ישראל.

שבע ימים ומעשים נאסף אל עמו. נסתלק אחד הראשונים שהגשימו את רעיון ההתיישבות החקלאית. זכרו יהיה צרור בצרור חיי, הנצח של תקוו בפש.

ז. י.

יהודה ראב בנו של אלעזר

יהודה ראב (1858, הונגריה-1948, פתח תקווה) היה ממייסדי המושבה פתח תקווה ומראשוני השומרים בעיר,

הנשק של השומר העברי היה מראהו החיצוני ונחת זרועו, ובזה התבלט ראב. כאשר השומר היה מופיע על סוסתו, היה מטיל פחד על המתקרבים לשדות, ולעתים היה צורך בנקיטת פעולות פיזיות.

יואל משה סלומון ודוד גוטמן החליטו כי פעולת הבנייה הראשונה במושבה תהיה חפירת באר מים. המלאכה הוטלה על ראב. בעומק של 24 מטר נמצאו מים. בית באר המים נמצא עד היום ב"כיכר המייסדים" במרכז העיר.

ראב היה זה שביצע את החריש הראשון באדמת פתח תקווה. תחילה ניסו לחרוש במחרשה מקומית עם בהמות מהסביבה. אולם האגרונום דוד רגנר, שבא מהונגריה לנהל את עבודת האדמה, החליט להזמין מחרשות מארץ מוצאו, מהסוג המקובל באירופה. כמו כן הביא שוורים מסוריה "גדולים וכבירי כח". ואכן, לאחר הגשם הראשון, אלעזר ראב ובנו יהודה יצאו לעבודה בשדות וחרשו את "התלם הראשון".

בנו הבכור (שנולד לאחר גירושיו מאשתו הראשונה) הוא הרב מנחם שלמה ראב, שהיה ראש ישיבת מאה שערים.

בתו של ראב היא המשוררת אסתר ראב, נכדו הוא הסופר אהוד בן עזר

נעורים

שנה חדשה באה עלי, מלאת תלאות ויסורים. רעב היה בארץ ומגפת טיפוס פרצה. שלושה מילדי ביתנו חלו בה ואני בתוכם. חדשים מספר הייתי חרש בשתי אזני כתוצאה מן המחלה. לבסוף הבראנו לחלוטין, ואך מעשה קונדס חדש הפילני למשכב: בבית הספר למדנו על האפשרות לצנוח מגבוה בפרשוט, כי אותו זמן כבר החלה ההתענינות באפשרויות התעופה המודרנית. הלכה למעשה: יצאנו, חבורה בת ארבעה ילדים לחצר אביו של טנדרוש, הטוב שבחברי. שם היתה מצויה ערמת קש גבוהה מאד ולידה דיר עצים גבוה כמותה. לקחנו מכסה בד גדול, מאלה שהיו מכסים בהם את הגרגות. שנים מאתנו עלו על הערמה ושנים — על גג הדיר. כל אחד החזיק באחד מקצות היריעה. לפי פקודה מותנה מראש היה על ארבעתנו לקפוץ בבת אחת ארצה, כשידינו מחזיקות ביריעה־הפרשוט. ככה עשינו... אך אהה! אחד הנערים נרתע מלקפוץ ברגע האחרון וקלקל בזה את „חוק הנפילה בפרשוט". כולנו יצאנו בשן ועין ואנוכי — ביד שבורה.

זמן מה אחרי הרפתקה זו, אך הספיקה ידי להירפא, והנה חלתה אמי בהקשותה ללדת. עלי היה לרוץ בשליחות לעיר וספרים הסמוכה להביא רפואה בשבילה. בחזירתי ניתך גשם שוטף. זרמים ונחלי מים הציפו את פני האדמה ואני רצתי וקיפצתי מעליהם הלאה. על אם הדרך ראיתי שני עכברי שדה, רטובים ורועדים, כשהם בורחים מפני אמת המים הרודפת אחריהם להטביעם. היה בשני היצורים העלובים האלה דבר־מה מעין סמל למצבי ברגע ההוא. כבר נבא לי לבי דבר רע, ואפרוץ בבכי מר... בבואי הביתה מצאתי את אמי מתה.

עניני משפחתנו החלו להתגלגל במדרון: בעדרינו פרצה מגפה. גם כבשתי העלובה „אילה" מתה אז, ואנו הילדים מיררנו בבכי ונביאנה לקבורות מבלי להניח לאיש לפשוט את עורה. למרבית האסון — הגיעתנו ידיעה כי מישהו אחר, נכרי מאצילי השדה שאבא התנגש עמו פעם, חכר את אחוזתנו. נושלנו איפוא מעל קרקע מולדתי (אגב, לא ארכו הימים ואותו חוכר פשט את הרגל בהביאו את האחוזה הפורחת לידי חורבן גמור).

מתוך "התלם הראשון"- ספרו של יהודה ראב

„מדינית", אשר הכילה אפילו צבא עברי (גדודי שמירה בשם „שומריאל", וגדודי הגנה על הגבולות בשם „נוטריאל"). בספרו „לב עברי" תבע כי במקרה שאדם מישראל עולה מחו"ל לאה"ק ואשתו אינה מסכימה להילוות אליו — יורשה לשאת אשה שניה על פניה באה"ק, למרות החרם דרבנו גרשם... אז התקוממו כנגדו תקיפי ירושלים והכריזו עליו את החרם הידוע. כל בני כולל אונגארן היו צריכים לחתום על הסכמתם לחרם או על כתב פלסתר שנשלח לחו"ל — בשעה שבאו לקבל את קצבת ה„חלוקה"... על השולחן היה מונח ה„כתב" וכל אחד „נתבקש" לחתום לפני קבלו את הכסף. רק בודדים עמדו בלחץ הזה. ביניהם היו יהושע שטמפפר ור' מנחם מאניש שיינברגר, רעיו ועמיתיו של העי"ש. ר' מנחם מאניש חבט באגרופו על השולחן עד שהועף ממנו ה„כתב" וצעק: „צלם" (צלב) העמידו על השולחן הזה, וישתחוו לו כלם עבור כסף נמאס!" ולולא קרוביו בחו"ל, שעמדו לו בשעת דחקו, היו בני־ביתו רעבים ללחם.

באותו זמן הייתי נפגש עם ר' מ. שיינברגר, שהיה גם הוא מפעילי תנועתנו, ומבקר לעתים בביתו. ולר' מנחם בת, בתו הבכירה לאה, והיא כבת 15 שנה. באחד הימים בבקרי אצל אביה, הרימה את קולה בשיר מן החדר הסמוך. לא השגחתי באיסור של „קול באשה", ואזני הבחינה מנגינה ומלים מוכרות לי משכבר, מימי ילדותי. היה זה נוסח אחר של אותו שיר יהודי עתיק היומין, שאבא היה שר באזני בהונגרית:

בַּיַּעַר הֶעָבֹת, בַּדֶּשֶׁא הַיָּרֹק
תִּשְׁכֹּן צִפּוֹר מַרְהֶבֶת צִיָּן,
יְרֻקוֹת רַגְלֶיהָ וּכְנָפֶיהָ—שָׁנִי.
לִי תְּצַפֶּה שָׁם.
נָא חַכִּי, צִפֳּרִי, וְאָבוֹא,
מֶלֶךְ מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בְּקָרוֹב יָבוֹא.
(החרוז האחרון — בעברית).

ודודה היתה לי בירושלים ושמה גיטל בלוך, והיתה יוצאת ונכנסת בבית שיינברגר. ביום מן הימים באה לביתנו בהצעה להשיאני את לאה בת ר' מנחם מאניש לאשה... קיבלתי הצעה זו מיד, בלי כל התנגדות שבלב... ואכן העתיד הוכיח כי זיווג מן השמים היה זה. לאה עמדה תמיד לצדי כרעית חיי לצרה ולשמחה, לחיים קשים, ולשאיפות נעלות ומעשים נועזים.

רעיתי לאה הובאה ע"י הוריה, אשר עלו מהונגריה כמה שנים לפנינו, בעודה

"התלם הראשון" -יהודה ראב הכרותו עם אשתו השניה ועל בני כולל אונגרן בירושלים.

ון: Qol Ma?ziqey Ha-Dat - ??? ?????? ??? תאריך: 19 אוק' 1893 עמוד: 6

חדשות

(שבריא) הרופא המהולל ד"ר הלל יפה אשר הי' פה כשנתים ימים, ומשכורתו נתנה לו מדי חודש בחדשו מקופת ועד עדתנו, עזב עתה את עירנו ויסע לזכרון יעקב להיות שם רופא המישבה על חשבון הנדיב הבארון שיחי', קשה עלינו פרידתו של הרופא הזה, ואנחנו משתדלים להביא על מקומו רופא אחר יהודי מומחה, למלאות את החסרון הנרגש מאוד בעירנו.

(הועד הפלשתיני באדעסא) ברשימת פרטי-כל של ישיבות הועד בזמן האחרון אנו מוצאים את הדברים האלה: ה"ר אייזק ב"ר צבי טקאטש נדב לפני מותו שלשת אלפים פראנק לבנין בהכ"נ באחת הקולוניות באה"ק. ר' נחום פורמאן מחארקוב שלח להועד ספר תורה בעד הקולוניסטים בני גדרה. ר' יצחק פיינבערג מאירקוטסק שלח להועד אלף פראנק ונצטרף לקרן הקיימת של החברה, ר' ישראל אהרן ראזינפעלד מטולטשין נדב להועד מאה פראנק לאזכרת נשמת בתו מרת חי' שמתה על סניו. הר"ל קאלישער מטהארן אשר בפרייסען שלח להועד מאה וחמשים מארק, מחציתם בעבור בני וואדי-חנין ומחציתם בעד בני משמר הירדן. — הועד החליט: להלוות להקולוניסט ש. יפה בוואדי-חאנין סך שש מאות פראנק על משך שתי שנים, הלוה הזה יש לו כרם מעובד היטב ובו שבעה עשר אלף גפנים ונושא פרי בעד שני אלפים פראנק לשנה; להלוות לה' טקאמש בפתח תקוה שלש מאות פראנק לצרכי בנין ביתו; לתת תמיכה לבית החולים ביפו שלש מאות פראנק; להלוות להאומן הירש ברעכמאן מאה פראנק; להלוות להקולוניסט יהודא ראאב בפתח תקוה שש מאות פראנק בשנה זו וארבע מאות פראנק בשנה הבאה; לתת למשפחת הקולוניסט החולה ראבינוביץ בפתח תקוה מאה פראנק; להלוות

יהודה ראב שנודע בחריצותו הרבה מקבל הלוואה גדולה ב-1893

אסתר ראב

אסתר ראב (25 באפריל 1894 - 4 בספטמבר 1981), בתו של יהודה ראב, המשוררת והסופרת הבולטת הראשונה מבין ילידי הארץ. עובדה זו בולטת בשירתה המושפעת מאוד מהנוף הארצישראלי ולכן היא כונתה "המשוררת הצברית הראשונה". ראב הייתה דמות חריגה בחברה, וכך גם שירתה, השונה מסגנון הזמן.

אסתר ראב נולדה וגדלה במושבה פתח תקווה, פתח תקווה ונופיה השפיעו עליה רבות, אותם היא מתארת כך:

"מראה המושבה היה עצוב קצת וקר. הבתים היו רחוקים זה מזה וסגורים, והתריסים על פי רוב מוגפים; האנשים היו חדשים בארץ... והאנשים הלכו בצורה אחרת, תנועות אחרות עשו, תנועות של עבודה קשה... אנשים אלה היו מיוחדים במינם, ואני חושבת שזה לא מקרה שהם היו מיוחדים. אני רואה אותם כמו תמונה של חלום, לגמרי בהתחלה, איך אנשים מתנועעים. ואיך הם מדברים, וכיצד כל זה אין לו שום רקע מאחוריו. בהיותי כל כך קטנה, כר הרגשתי שזה דבר

שבא רק פעם אחת, בצלצול. הדיבור, לא רק מפני שהוא עברי, צלצל בחלל ריק; מסביב היה חלל ריק. אני הרגשתי את החלל הריק מסביב, שום יישוב אחר לא הורגש, לא שמעו שום דבר... סביבת פתח תקווה הייתה יפה. אינני יודעת, אולי מפני שהבתים היו ריקים... שורת ההרים ממזרח, הרי יהודה, היו בשלל צבעים. בכל שעה משעות היום נראו אחרת, כל שעה הייתה אחרת".

היא מתארת כיצד חיה ממש את החקלאות, כיצד היה אביה מודד את התבואה על פי גובהה, וכיצד נעצבה כאשר עקרו כרם יין שנכשל. חייהם במושבה היו קשים, בשל כשלונה של החקלאות במושבה, ובקושי היה מה לאכול . ב-1913 עברה להתגורר בדגניה, עם חלוצי העלייה השנייה. ב-1914 שבה לפתח תקווה

הארץ, נופיה, צמחיה והחי שבתוכה שימשו משוררים רבים החל מימי העליות הראשונות, אך ראב ייחודית בכך ש'שירי הארץ' שלה אינם ניסיון להביע מתוך עולמה את האהבה לארץ, אלא הם עצמם עולים ומתפתחים מתוך חווית הארץ, שלעתים מכוונת אליה במפורש ולעתים משמשת כמצע לנושא אחר. כך כותבת ראב על "עריסות החול" של המולדת:

לעולם בם אנוע
אחוזת קסם לא נפתר,
ורקיעים שקופים רוחשים
על מחשכי ים עצים שקפא.

או למשל קטע כזה:

סבתות קדושות בירושלים,
זכותכם תגן עלי:
ריח סמדר ופרדסים פורחים
עם חלב אם השקיתי (...)

ב. משפחת שטמפפר- משפחת אביו של אברהם –סבה של פנינה מצד אביה

בנימין שטמפפר –אביו של יהושע שטמפפר ממיסדי פתח תקווה-היה אחד מעשרת ילדיו של יהושע שטמפפר. (הראשון)

נולד בשנת 1828. ישב בירושלים 27 שנים .

נפטר בג' חשוון תר"ס ונקבר בהר הזיתים (מערב- גוש ישן -חלקה ב- 7).

על תולדות המשפחה אנו למדים מן הספר "יורה דעה" שבו נרשמו תאריכים חשובים בתולדות משפחת שטמפפר אשר הועבר לבנימין מאביו.

בנימין לא היה הבכור שבין הילדים אולם הספר נמסר לו על ידי אביו כדי להמשיך את הרישום המשפחתי.

יתכן והספר נמסר דווקא לו מאחר ובנימין היה דיין והספר "יורה דעה" שימש אותו.

חנה ראב נישאה לבנימין שטמפפר וילדה לו מספר בנים ובנות היא נפטרה בגיל צעיר ואז נשא בנימין לאשה את אחותה איטל(יהודית) ועימה גם עלה אחר כך לארץ ישראל.

מקור שם המשפחה שטמפפר נובע מן העיר stampfen עיירה זו נמצאת היום בסלובקיה בצפון ברטיסלבה נקראת היום בשם stupava .

שתי המשפחות –שטמפפר וראב-מקורן מאותו איזור ונשואי בן למשפחת שטמפפר עם בת למשפחת ראב-היו אך טבעיים.

אנו יודעים על קשר שהיה בין אלעזר ראב ובנימין שטאמפפר עוד לפני נישואיו של בנימין שטמפפר לאחותו של אלעזר חנה.

צילום משפחתי- נישואי ביתו של אברהם, רחל שטמפפר - שומכר בתמונה מופיעים גם צאצאים נוספים של בנימין מבניו האחרים-יהושע ומנחם יהודה-הסברים-בכתב ידה של שושנה צוריאל-מופיעים בעמוד הבא.

הסבר תמונות המופיעות בתמונה

בשאלות אלו מהמשתתפים בהתבונן על הדרי
ינתקו ויסבירו שורן הפתח-תקוה.

1) התמן, אבא של יצחק שדר
2) הכלה, אמא של אסתר שטרנפלד
3) אחות הכלה רחל, 4) אחות הכלה יהודית
5) ר' שלמה שטרנפלד, ראש הישיבה
6) שרה ביינל, אשתו
7) ר' יעקב יהודה שטרנפלד, אחיו של שבא אברהם
8) סבתו דינה, אלמנת ר' אברהם שטרנפלד
9) חנה פרל, בת אמצע הכלה של הכלה מחברה
10) אברהם (הגבר) הבן של חנה
11) חיה, הבת של חנה
12) בנימין, הבן של חנה
13) שלשלת אריאלי (בן-ציון) והבנים
14) מוטל בן-ציון, 15) שרה בן-ציון, (מיליונרים)
16) צבי בן-אריה (חתנו של ר' שלמה שטרנפלד).
17) רבקה בן-אריה (הבת של ר' שלמה שטרנפלד).
18) אשר בן-אריה. (נכד באמצעות השמרנר)
19) רחל קיבוצ'ניק (נכדה של יהושע שטרנפלד, מיסד לת)
20) חנה תלמי, (הבת של רחל, אשתו של פרד ובאבא תלמי מאיר ויצמן)
21) יהודית שטרנפלד, הבת של ר' שלמה שטרנפלד
22) ראה (דבה) שטרנפלד, הבת של ר' שלמה שטרנפלד.
23) מאיר שטרנפלד מרחניה, אח של הכלה.

הצילום מתאריכים: אבא, חיה, שלשלת (מון) אברהם ושלמה.

STAMPFER

שמות משפחה נבעים מכמה מקורות שונים. לעיתים לאותו שם קיים יותר מהסבר אחד. שם משפחה זה הוא מסוג השמות הטופונימיים (שם הנגזר משם של מקום כגון עיירה, עיר, מחוז או ארץ). שמות אלו, אשר נבעים משמות של מקומות, לא בהכרח מעידים על קשר היסטורי ישיר לאותו מקום, אבל יכולים להצביע על קשר בלתי ישיר בין נושא השם או אבותיו לבין מקום לידה, מגורים ארעיים, אזור מסחר או קרובי משפחה.

שם משפחה זה קשור בשמה של העיירה שטמפפן בסלובקיה, בעבר חלק מהונגריה.

מתוך אתר בית התפוצות-מקור השם שטמפפר

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

בע"ה.

ספר

קרות בתינו

(שה"ש א' י"ז.)

כשמו כן הוא כי כולל תולדות של קורות בתינו (כמאמר הגמ' שבת קכ"ט ע"א לעולם ימכור אדם קורות ביתו) שהמה הארזים הגבוהים אדירי התורה דהיינו מגיני עדתינו, אשר בארץ המה הרבנים הגאונים צדיקי עולם ששמשו פה בעדתנו קהלה ישנה ומפוארה קרתא קדישתא **שטאמפי** יצ"ו בכתר הרבנות הנטמנים וננגזים במשכנות מבטחים בבית מועד כל חי פה או מנוחתם כבוד במקום אחר תקנותיהם הנהגותיהם והליכותיהם בקדש ודבריהם וחדושיהם אשר הן הן זכרונם ורשימת כל הספרים הקדושים אשר שמם הופיע בהם, וגם אותיות החרותים על אבני מצבות קברותיהם, ותוכו רצוף ג"כ קורות בתינו ממש דהיינו כל הדברים שהגיעו לאבותינו מימי קדם לגדוליהם ולמנהיגיהם וכל המוצאות אותם כל אלה חברו לה יחדיו מאתי הצעיר זעירי' דמן חברי'

משה שמואל בן לאמו"ר **חיים** ז"ל **הערצאָג**
רב דק"ק שטאמפי והגלילות יע"א.

פה **שטאמפי**, תרע"ח לפ"ק.
אדאָלף אלקאלאי אונד זאָהן כאבאָלנער, פרעסבורג.

ספר קורות הקהילה יצא לאור בפרסבורג 1918 על ידי רב הקהילה משה שמואל בן חיים הרצוג

בעקבוות תיקוניו של הקיסר יוסף השני נאלצו אזרחי האימפריה בשנת 1787 לבחור לעצמם שמות משפחה ורבים בחרו להם את שם המקום ממנו באו .

בנימין וחנה הגיעו להונגריה בחיפוש אחר פרנסה ובנימין נתמנה לדיין בעיר סומבטהיי שמשמעותה שבת.

העיר נקראה אז שטיינאמנגר.

סיבה עיקרית אחרת למעבר להונגריה הייתה האפשרות לחתן את כל בני המשפחה אפשרות זו לא הייתה קיימת בכל המקומות.

רבים מבני משפחת שטמפפר הגרו לעיירה בשם קולודני המצויה היום בתחום צ'כיה.

בבית העלמין העתיק בקולודני מצויות מצבות רבות הנושאות את השם שטמפפר על המצבות נמצא שמות פרטיים של בני המשפחה המוכרים לנו עד היום-יחזקאל, בנימין, אברהם, שלמה.....

בנימין שטמפפר ומשפחתו עלו ארצה .

<u>מהו ספר ה"יורה דעה"-והרישומים בספר המשפחתי</u>

יורה דעה או בקיצור יו"ד הוא החלק השני מארבעת חלקי הטור ובעקבותיו גם השולחן ערוך. הדינים הנכללים בחלק יורה דעה נוגעים להלכות איסור והיתר, והם נחשבים כשניים בחשיבותם להלכות המובאות בחלק אורח חיים (ההלכות הנוגעות ליומיום). כך, לדוגמה, בספר חיי אדם, על אף שנכתב ברובו על פי השולחן ערוך נוספו גם הלכות איסורים, המופיעות במקור בשו"ע יורה דעה. תחילת החלק יורה דעה עוסק בהלכות שחיטה. כיום משתמשים בשם יורה דעה גם כדי להגדיר את מכלול הדינים הנוגעים לדיני איסור והיתר, כגון: תערובות, נדרים ונידה. מפרשים על השולחן ערוך.

על תולדות המשפחה אנו לומדים (כאמור למעלה) מהרישומים שנעשו בדפים הריקים של הספר "יורה דעה" שהודפס בשנת 1808 ובו רשמו אבות המשפחה אירועים חשובים בתולדות המשפחה כלידות, פטירות נישואין וכו'.

הרישומים הינם מדויקים ומלמדים אותנו פרטים רבים אודות המשפחה.

הספר ליווה את בנימין גם כאשר הגיע לארץ- ישראל והוא ציין בו את פטירת ביתו האהובה רבקה סלנט.

אחר כך הועבר הספר לבן יהושע ולאחר מותו לאחיו מנחם יהודה.

ספר

יורה דעה

הנקרא

אשלי רבי

על שם גבי רבתי הסכתרים ומעטרים את השלחן הטהור אשר לפני ה' אשר עשה ליסוד מוסד רבינו
הגשר הגדול מו"ה יוסף קארו זצ"ל:

ומלה העומדים על הפקודים פקודי ס' ס"ס הרב הגאון הגדול כ"י מוס"רר דוד בן מו"ס שלמה סג"ל זצ"ל וקרא את
שם חבורו זור' זהב ומלה מלא הרב הגאון הגדול מו"ס שבתי בן מו"ס מאיר כ"ן זצ"ל בחבורו ספר
שפתי כהן ספר נקודות הכסף, ועל נדס ס' באר הגולה מהגאון מו"ס משה רבקש זצ"ל:

ונוסף עוד זה מכל אשרות לגיים הנחות על פי ספר שלחן הטהור וספר דניל מרכבה מחבר הגאון מו' יחזקאל לאנדא
זצ"ל אב"ד דק"ק פראג העתיקו על מקומו הראוי:

לרגעת אלה מס מחלי מלן. מבלר תורתם בלר מים חיים יבקו כל הצדיקים קדרי לבן הקדשים בני ישראל, כמה יורו דעה לדעת את הדרכי
ישרים, ומהם תמצא כל נפש מוקקה לדברי כ' הקדרים:

בשנת ויהי בישרון מלך לפ"ק

JORE DEA.

ווין

געדרוקט בייא גוארג הראשגנצקא. קייזערל. קעניגל. פריווילי. בוכדרקעד אם אלט
קיעמארקט Nro. 520.

Wien, gedruckt bey Georg Hraschanzky, k. k. priell. Buchdrucker. 1808.

עמוד השער בספר "יורה דעה" השייך למש' שטמפפר ודפים בהם נרשמו בני המשפחה

הספר הודפס בוינה בשנת 1808

הרישומים המשפחתיים בספר "יורה דעה"

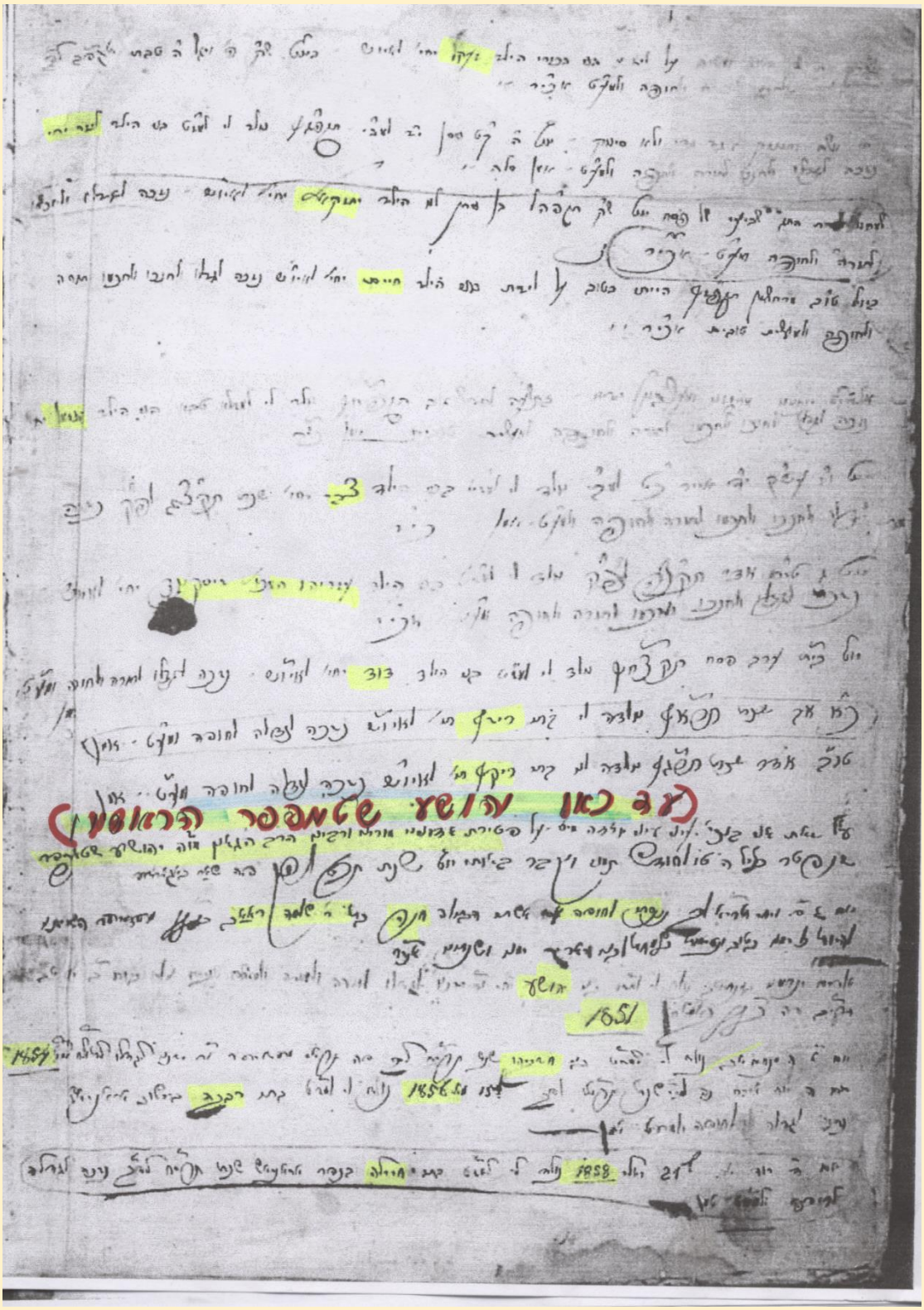

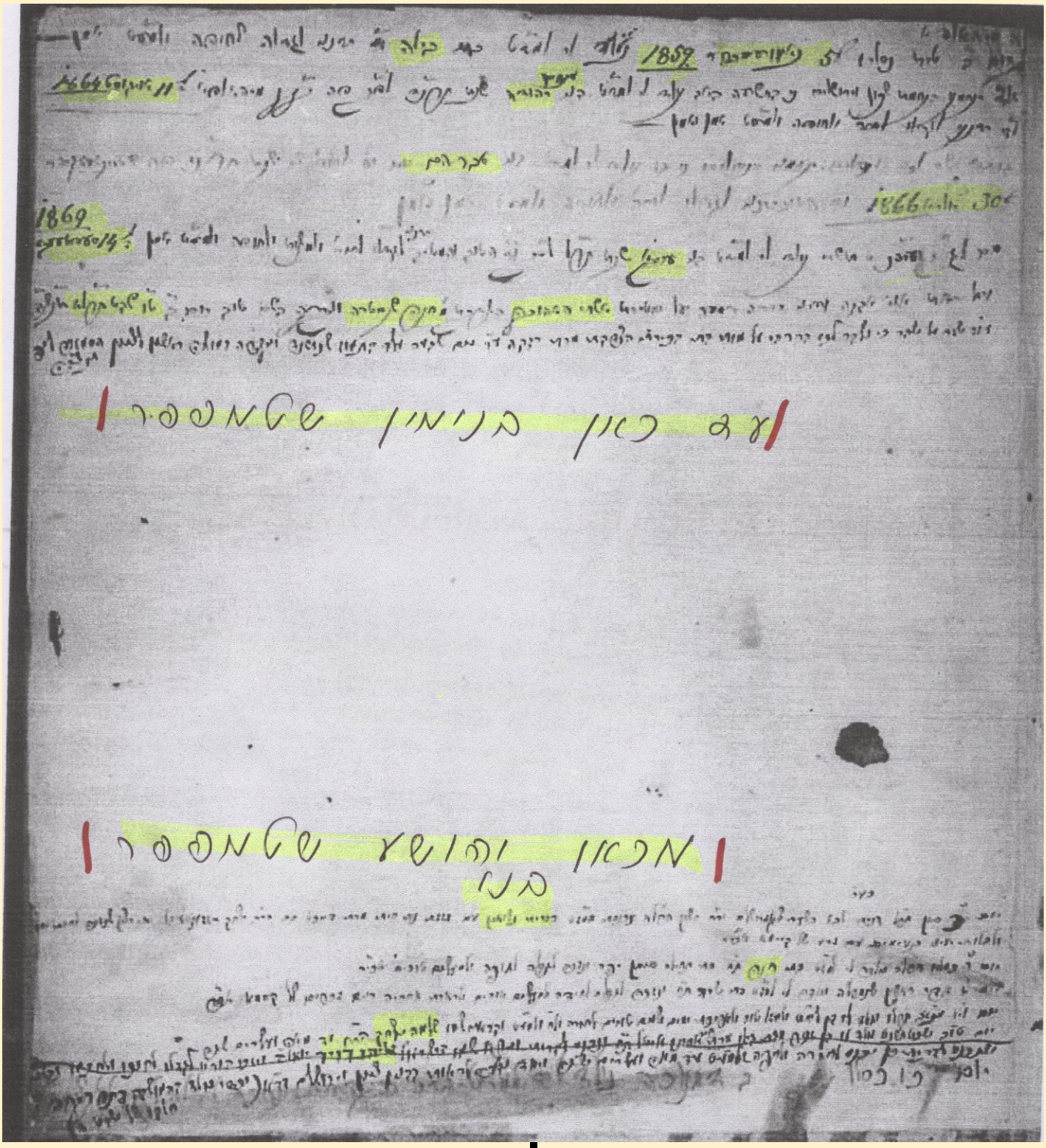
1869
מכון והוצאה שטמפלר
מכון ביימין שטמפלר

הארכיון הציוני המרכזי Central Zionist Archives

PHG\1031011

סיכום הרישומים בספר "יורה דעה"

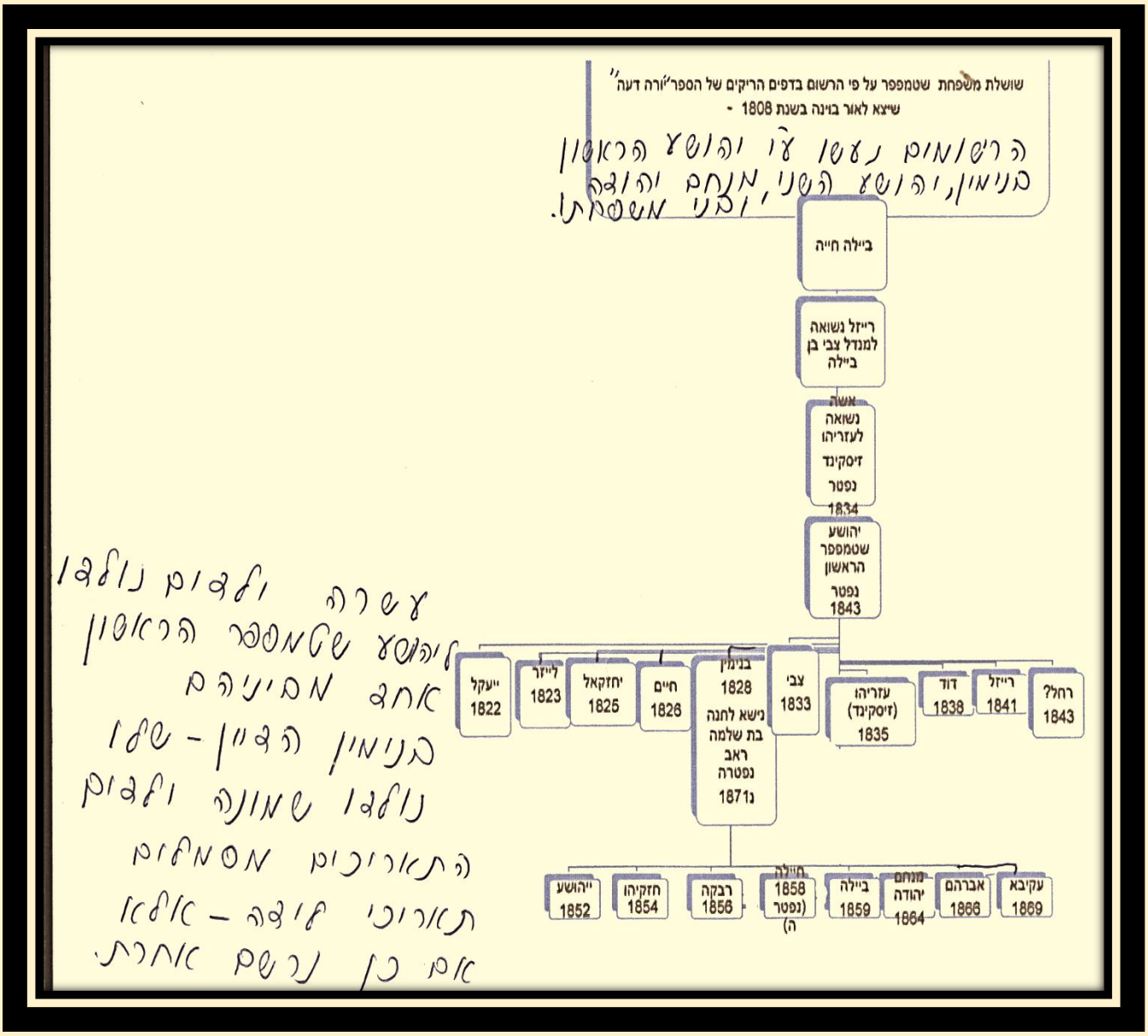

עשרה ילדים נולדו ליהושע שטמפר הראשון אשר נפטר בשנת -1843-
יעקל,לייזר,יחזקאל,חיים,בנימין,צבי,עזריהו,דוד,רייזל,רחל.

אנו יכולים רק לשער כי רבים הנושאים את שם המשפחה שטמפפר ואשר נותרו בחיים לאחר השואה הינם בני המשפחה שאינם נמנים עם צאצאיו של בנימין אלא נימנים על צאצאי אחיו המרובים.

בנימין נישא לחנה ראב בנאגי מאדיאר

לבנימין וחנה נולדו שמונה ילדים אחת מהן ,חיילה, נפטרה ככל הנראה בילדותה.

הילדים הם:

1. יהושע נולד ב-1852 בקאמראן (כך רשם בנימין יהושע כותב כי נולד בסומבוטהי (שטיין אמנגאר). יתכן והמשפחה עברה לעיר זו שם שמש בנימין כדיין זמן קצר לאחר הלידה.
2. חזקיהו(יחזקאל) נולד ב-1854 כנראה בנאג' מאדיאר מקום ישיבתם של בני משפחת ראב.
3. רבקה נולדה 1856 בישוב ארנראש?
4. חיילה נולדה ב-1858 באותו המקום –נפטרה
5. ביילה נולדה - 1859
6. מנחם יהודה - מיהלפאי - 11.8.64
7. אברהם - 1866
8. עקיבא - 14.9.1869

בשנת 1869 עלה לארץ הבן הבכור יהושע, שנתיים לאחר מכן נפטרה האם חנה.

חנה נפטרה בטו' בשבט 1871.

בנימין נותר עם ילדים צעירים .

הקטן ביותר עקיבא היה בן שנה ומחצה.

הוא נשא לאשה את אחותה של חנה - יהודית לבית משפחת ראב שככל הנראה הייתה חשוכת ילדים.

יהודית (יטול) עלתה עם בנימין והילדים לארץ בשנת 1872.

משפחת שטמפפר: האב בנימין הדודה יטול שנשאה לבנימין לאחר מותה של האם חנה והילדים : רבקה,ביילה,מנחם-יהודה ועקיבא.

התמונה צולמה בוינה לפני עליית המשפחה לארץ.

בשולי התמונה רשם בנימין –למזכרת עולם משפחת הר"ר בנימין שטאמפפער.

מאחר ועקיבא נולד בספטמבר 1869 וחנה נפטרה בתחילת שנת 1871 הרי שהיה בן כ-שנה וחצי כשנפטרה.

בתמונה הוא נראה כבן שלוש ובשום אופן לא קטן משנה ומחצה ועל כן סביר להניח כי האשה שבתמונה היא יטול וכי התמונה צולמה לפני העלייה לארץ ישראל בשנת 1872.

בתמונה מופיעות הבנות רבקה בת ה-16 ביילה בת ה-,13מנחם יהודה

בן ה-8, אברהם בן השש ועקיבא בן השלוש.

התמונה נחה משך שנים בביתה של נכדתו של אברהם - יעל נאמן בתה של רחל שומכר.

אלמנתו של אברהם ,דינה ,התגוררה בבית הוריה של יעל בשנותיה האחרונות וכנראה התמונה הייתה ברשותה.

יעל לא הייתה מודעת לחשיבות התמונה ההסטורית שברשותה ולא ידעה כי מדובר בתמונתו של בנימין כנראה בגלל הכתב בו נרשמה הברכה.

התמונה מצד אחד והרישומים בספר "יורה דעה" מסירים כל הספקות בכל הנוגע לגילאי הילדים ותאריכי עלייתם ארצה.

הבן יחזקאל-יחיזקיהו מופיע בתמונה זו.

מנחם -יהודה רושם מאוחר יותר בספר "יורה דעה" כי אחיו יחזקאל מת בניו יורק בשנת 1903.

האם ייתכן שיחזקאל אשר היה בעת העליה ארצה בן 18 החליט לא להצטרף למשפחה אלא להגר לאמריקה ,האם יתכן והיה גם בארץ מאוחר יותר .

הדבר דורש בירורים נוספים.

ברישומי הקונסוליה האמריקאית מוזכרים רישומים שונים בענין יוליוס שטמפפר מפתח תקווה האם ייתכן ומדובר ביחזקאל? האם ייתכן שהיה בארץ וחזר לאחר מכן לארצות הברית?.

Searching for Surname stamper
(D-M code 267900)
Number of hits: 79
Run on Sunday 9 February 2014 at 17:09:35

Surname	Givenname	City / Country	Document Date	Volume / Box No.	Document No.	Page No.	Notes	Register Details
						pg 182		UD #408 Haifa
Stampfer		Petach Tikva	21 Oct 1915	Volume 007			Letter	UD #448 Jaffa
Stampfer	Benjamin	Pet. Tikva		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Benjamin	Jaffa		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Simon	Petack Tikva	Died 1908	Volume 014		pg 173		UD #408 Haifa
Stampfer	Simon	Austria/NY/Jafa	1891	Volume 014		pg 140		UD #408 Haifa
Stampfer	Mrs. Dicha	Petach Tikva	17 Dec 1910	Volume 011B (1st 1/2 vol)				UD #453 Jerusalem
Stampfer	Julius	Petach Tikwe	9/3 1915	Volume 016	183A			UD #448 Jaffa
Stampfer	M.J.	Petach Tikwa	5/15/15	Volume 016	Between 41A & 44A			UD #448 Jaffa
Stampfer	Esther	US/Jaffa	1891	Volume 014		pg 140		UD #408 Haifa
Stampfer	Lea	Russia/NY	1910	Volume 014		pg 182		UD #408 Haifa
Stampfer	Lea	US/Jaffa	1891	Volume 014		pg 140		UD #408 Haifa
Stampfer	Judith	Pet. Tikva		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius	Petach Tikwe		Volume 016	155A			UD #448 Jaffa
Stampfer	Moses			Volume 003	1017			UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius		3/16/11	Volume 019	990			UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius	Hungary		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius	Steinamanger, Russia		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Solomon	US/Jaffa	1891	Volume 014		pg 140		UD #408 Haifa
Stampfer	Yehoshua	Jerusalem	14 Mar 1916	Volume 074	130		Born 01 Jan 1916	UD #453 Jerusalem
Stampfer	Yehoshua	Petach Tikvah		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Taube	Petach Tikvah		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius	Austria/NY	1910	Volume 014		pg 182		UD #408 Haifa
Stampfer	Salomon	Germany		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Judith	Syria/Jaffa	1891	Volume 014		pg 140		UD #408 Haifa
Stampfer	Judoth	Palestine	1910	Volume 014		pg 182		UD #408 Haifa
Stampfer	Julius	Petach Tikwe		Volume 003	Approx. 860			UD #448 Jaffa
Stampfer	Julius	Petach Tikvey		Box 1			Folder 6	UD #448 Jaffa
Stampfer	Lea Katz	Russia		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Salomon I.		3/16/11	Volume 019	990 & 1027			UD #448 Jaffa
Stampfer	Moses	Brooklyn, NY		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Rohama	Jaffa		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Rohama	Pet. Tekvah,Jaffa		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Rebecca	Jaffa		Volume 008			Certificate of Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Rebecca	Pet. Tikva		Volume 008			American Cit. -Applications For Registration	UD #448 Jaffa
Stampfer	Nechama Frank	Jerusalem		Volume 011		72	Marriage	UD #453 Jerusalem
Stampfer	Moses		3/16/11	Volume 019	990			UD #448 Jaffa
Stampfer	Samuel	Petach-Tikvah	2/25/17	Volume 015	416A			UD #448 Jaffa
Stampher	Solomon			Volume 014	474A, 572			UD #448 Jaffa
Stampher	David			Volume 014	474A			UD #448 Jaffa
Stampher	David	Jaffa	3/17/1915	Volume 017				UD #448 Jaffa
Stampher	Julius			Volume 014	474A, 572			UD #448 Jaffa
Stampher	Moses			Volume 014	474A, 572			UD #448 Jaffa
Stampher	Julius	Hungary & Petach Tickvah	29 Aug 1910	Volume 011A	30			UD #453 Jerusalem

משפחת שטמפפר בירושלים

כאשר מגיעה המשפחה לירושלים הסב שלמה ראב והסבתא אסתר מתגוררים בירושלים ב"כולל אונגרין".

מי שמארח אותם בביתו עד שיסתדרו הוא משה המבורגר נובומסטא שהכיר את בני המשפחה עוד מהונגריה (יתכן גם שהיו גם קשרי משפחה בין המשפחות.)

משה המבורגר היה מכניס אורחים גדול ,בביתו התאכסנו גם משפחות עקיבא יוסף שלזינגר , יוסף שמואל הרשלר, חיים קרויז,ר' שמעון דייטש ואחרים.וכן תלמידי החת"ם סופר כשמואל הכהן וינגרטן.

בקשרים עם החתם סופר - עמד גם יחיזקיהו הכהן אביה של אסתר ראב.

חיים המבורגר בספרו "ספר שלשה עולמות" מספר כי משנפטרה סבתו טיפלה ייטל בענייני הבית ,כנראה טעה המבורגר באשר הסבתא נפטרה עוד בשנת 1861 –יותר מעשור קודם שהגיע מש' שטמפפר ארצה.

בנימין הוא עדיין אדם צעיר .נמרץ ועוסק בענייני דת, ענייני ציבור וגם מנסה לכלכל את בני משפחתו.

בשנת תרמ"א (1881-1882) נסע בנו של בנימין ,יהושע, לאמריקה בשליחות "כולל אונגרן" לצורך איסוף כספים לבניית בתי-אונגרן.

בנסיעה זו הוא פוגש יהודי עשיר בשם שטדלר שהיה ידיד של האב-בנימין.

שטדלר העביר לידי בנימין סכום כסף אותו הועיד לבניית דירה עבור בנימין בשכונה.

ייטל הורישה את הדירה לבן אחותה אברהם, אותו גידלה כבן. אברהם היה סבה של פנינה .

הדירה עברה אחר כך לחנה פרל הבת הבכורה של אברהם שהתגוררה בה עם משפחתה עד שעברו לחדרה.(את צוואתה של ייטל נביא בסוף פרק זה.)

האם יש מי מצאצאיו של אברהם שיבדוק את האפשרות לקיים את הצוואה ולעבור לגור בבתי אונגרן?.

משפחת שטמפפר ניהלה בית מוקפד ומסודר לבוש הילדים נטה ללבוש אירופאי על שולחנם אכלו בכלים יפים ולפי גינוני המטבח האירופאי.

דינה אשתו של הבן –אברהם- שהגיעה מבית חסידי מרומניה ,לא הצליחה ללמוד לאכול בסכין ומזלג עד סוף ימיה למרות הפרסים שהבטיח לה חמיה בנימין , אם תעשה זאת.

<u>בנימין מוזכר בעיתונות ההסטורית ובמקורות אחרים:</u>

<u>בכתב עת שנדפס בארה"ב בשנת 1974 "דאס אידישע ליכט"</u>-מצוינת סעודת הודייה שנערכה בירושלים כמאה שנה לפני כתיבת המאמר והנה מוזכרים שם המשתתפים המתוארים כאורות הגדולים של ירושלים מבין כל שכבות הציבור. ולצד הרב זוננפלד, עקיבא יוסף שלזינגר, אליעזר דן, בייניש סלנט ואחרים מופיע גם שמו של בנימין שטמפפר.

גם בספרו של <u>מנחם גץ "בין ירושלים והגולה" תש"מ</u> הוא מוזכר כמוזמן לסעודת ההודיה יחד עם גאוני וצדיקי ירושלים.

<u>בספרו של עץ הדר "אילנות " לתולדות הישוב בארץ ישראל-</u> בנימין שטמפפר מופיע ברשימת המשפחות הראשונות בכולל אונגרן.

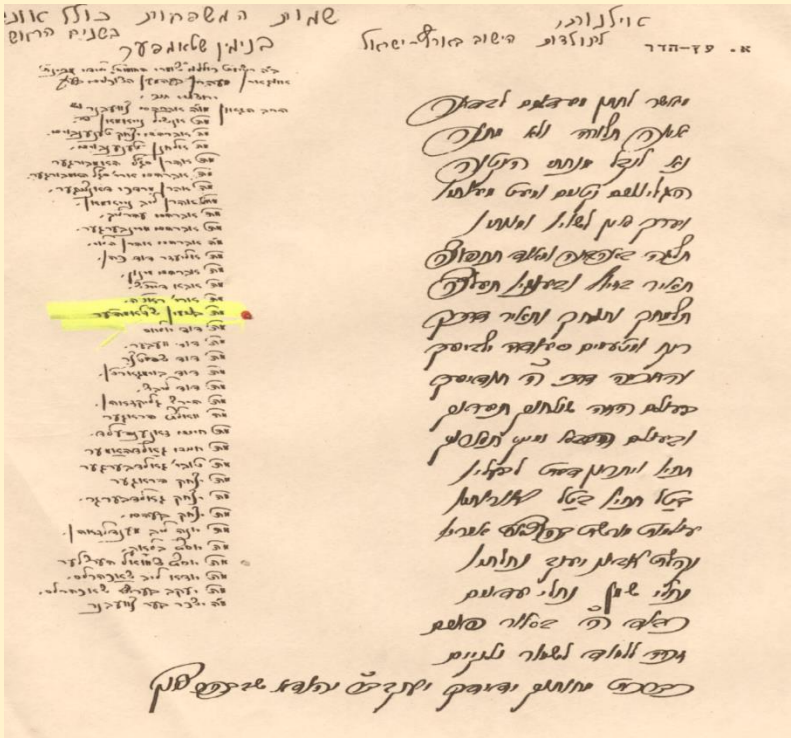

<u>בשנת 1873 (שנה לאחר עלייתם ארצה)</u> מוציא בנימין לאור את הספר "שבילי דרקיע-לימוד סדור לעשות לוח" - שחיבר ר' ישראל ליפשיץ . בנימין כנראה שם לב לחסרונו של ספר שימושי זה ופעל להפצתו. בשנת 1882 הוציא אותו שוב - מנחם יהודה –בנו של בנימין –לאור.

בעיתון "החבצלת" 7.5.1875 מוזכר שטמפפר כשותף של הסוחר ברגמן בבית העסק "בערגמאן את שטמפפער" .

מדובר בכתבה התוקפת מתן כספי חלוקה גם לעשירים .אחד מהם הבנקיר העשיר ברגמן בעל בית המסחר גולדמן וגולדשמידט אשר לכאורה פשט רגל ועתה עומד בראש בית המסחר ברגמן ושטמפפר הוא בעל הון ולמרות זאת ניתן לו מעון חינם בבתי מחסה ומקבל עוד מאה וחמישים נפוליון מדי שנה מכספי החלוקה .

בעיתון "היום" 1887-העיתון היומי הראשון בעברית בסנט-פטרבורג שיצא בין השנים 1886-1888 בלבד. הוא חתום אל קול קורא של ראשי "חברת עץ חיים" להחזקת בתי -התלמוד -תורה בשכונת "מאה שערים" להצלת הילדים שהוריהם מצויים במצב כלכלי קשה.

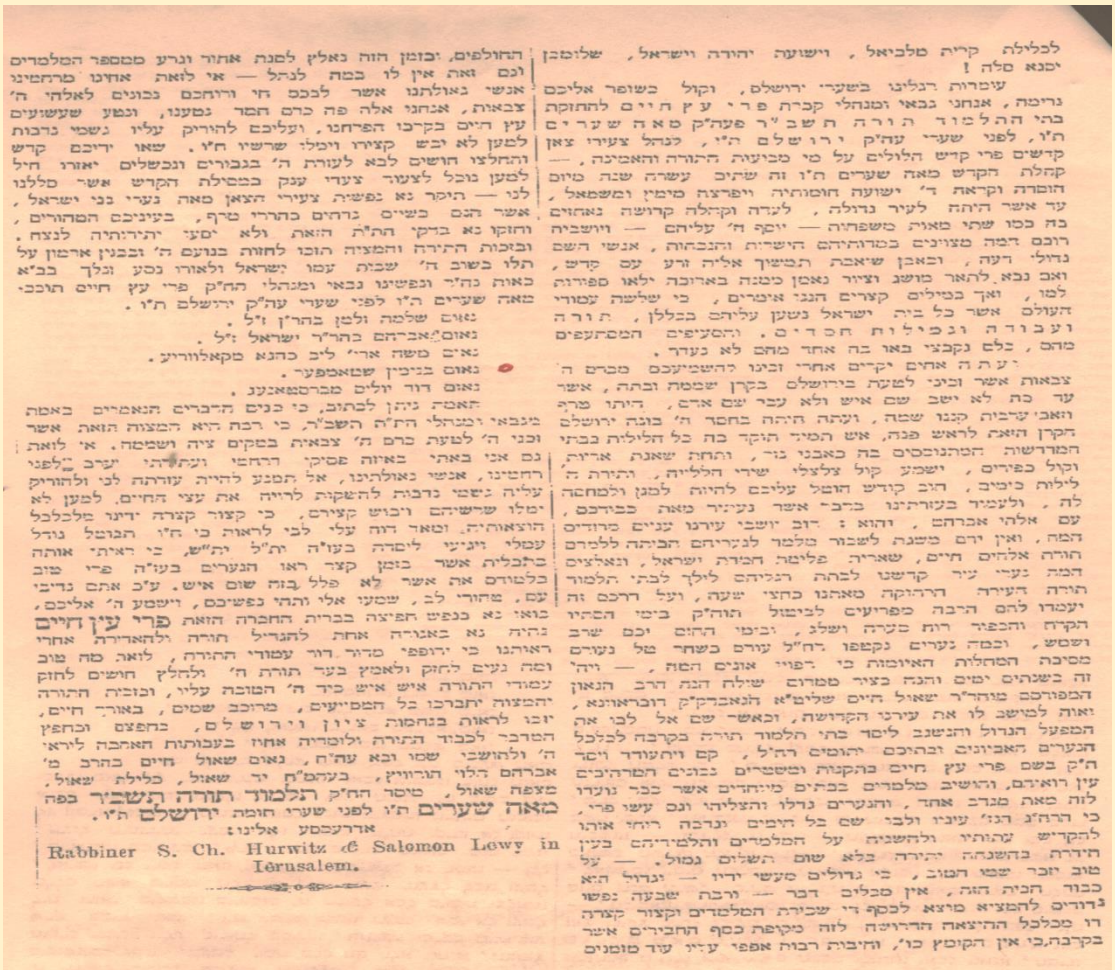

לכלילת קרית טלביאל, וישועה יהודה וישראל, שלומכם
יסגא סלה!
עמרות רגלינו בשערי ירושלם, וקול בשופר אליכם
נרימה, אנחנו גבאי ומנהלי קבוצת פרי עץ חיים להחזקת
בתי התלמוד תורה תשב"ר פעה"ק מאה שערים
ת"ו, לפני שערי עה"ק ירושלם ת"ו, לנהל צעירי צאן
קדשים פרי קדש הלולים על מי מכיעות התורה והאמונה, —
קהלה הקדש מאה שערים ת"ו זה שתים עשרה שנה מיום
הוסדה וקראת ד' ישועה חומותיה ויפרצה מימין ומשמאל,
עד אשר היתה לעיר גדולה, לעדה וקהלה קדושה נאחזים
בה כמו שתי מאות משפחות — יוסף ה' עליהם — ויושביה
רובם דמה מצוינים במדותיהם הישרות והנבהות, אנשי השם
גדולי דעה, ובאמן שאבת תמשיך אליה זרע עם קדש,
ואם נבא להאר מושג וציור נאמן ממנה באריכה יבאו ספורות
למו, ואך במילים קצרים הנני אומרים, כי שלשה עמודי
העולם אשר כל בית ישראל נשען עליהם בכללן, תורה
ועבודה וגמילות חסדים. והמעיפים המסתעפים
מהם, כלם נקבצו באו בה אחד מהם לא נעדר.
ועתה אחרי יקרים אחרי זכינו להשמיעכם מבשר ה'
צבאות אשר וכינו לטעת בירושלם בקרן שמחה ובתה, אשר
עד כה לא ישב שם איש ולא עבר שם אדם, היתו מרף
ואבי ערבות קנו שמה, ועתה תהיה בחסד ה' בונה ירושלם
חקרן הזאת לראש פנה, איש המיר הוקר כה כל הלילות בבתי
המדרשות המתנוססים בה כאבני נזר, ותחת שאנת אריות
וקול כפירים, ישמע קול צלצלי שירי הלליה, ותודת ה'
לילות כימים, הוב קודש הוטל עליכם להיות למגן ולמחסה
עם אלהי אברהם, והוא: רוב יושבי עירנו ענים מרודים
המה, ואין ידם משגת לשכור מלמד לנעריהם הבתה ללמדם
תורה אלהים חיים, שאריה פליטה חבדת ישראל, ונאלצים
המה נערי עיר קדשנו לבתה רגליהם לילך לבתי הלמוד
תורה העירה הרחוקה מאתנו כחצי שעה, ועל דרכם זה
יעמדו להם הרבה מפריעים לביטול הוה"ק בימי הסתיו
הקרח והכפור רוח סערה ושלג, ובימי החום יכם שרב
ושמש, ובמה נערים נקשפו רח"ל עורם כשחר מל נעורם
מסיבה המחלות האיומות כי רפויי אונים המה, — ויהי
זה בשנתים ימים והנה כצור סמרום שולח הנה הרב הגאון
המפורסם מוהר"ר שאול חיים שליט"א הגאבדק"ק רובראוינא,
ואות למושב לו את עירנו הקדושה, וכאשר שם אל לבו את
המפעל הגדול והנשגב ליסד בתי תלמוד תורה בקרבה לכלכל
הנערים האביונים ובתיכם יהומים רח"ל, קם ויתעודד ויסד
ה"ק בשם פרי עץ חיים בתקנות ומשטרים נכונים המרהיבים
עין רואיהם, והושיב מלמדים בבתים מיוחדים אשר בכר נועדו
לזה מאה מגרב אחד, והנערים גדלו והצליחו וגם עשו פרי,
כי הרה"ג הנז' עיניו ולבו שם בל הימים ונרבה ריחו אוהו
להקדיש עתותיו ולהשגיח על המלמדים והלמידיהם בעין
תדירה בהשגחה יתירה בלא שום תשלום גמול. — על
טוב זכר שמו הטוב, כי גדולים מעשי ידיו — ונגדול הוא
כבוד הבית הזה, אין מכלים דבר — ורבה שבעה נפשו
מרודים להמציא מוצא לכסף די שכירת המלמדים וקצור קצרה
רו מכלכל ההיצאה הדרושה לזה מיקפת כסף החבירים אשר
בקרבה,כי אין הקומץ כו', והיבות רבות אפפי עדיו עוד מומנים
החולפים, ובזמן הזה נאלץ למנת אותר ונרע ממספר המלמדים
וגם זאת אין לו במה לנהל — אי לזאת אחזנו מרחמינו
אנשי גאולתנו אשר לבכם חי ורוחכם נבונים לאלהי ה'
צבאות, אנחנו אלה פה כרם חמד נטענו, ונטע שעשועים
עין היום בקרבו הפרחנו, ועליכם להוריק עליו נשמי נדבות
למען לא יבש קצירו וימלי שרשיו ח"ו. שאו ידיכם קדש
והחלצו חושים לבא לעזרת ה' בגבורים ונכשלים יאזרו חיל
למען נוכל לצעד צעדי ענק במסילת הקדש אשר סללנו
לנו — תיכר נא נפשיה צעירי הצאן מאה נערי בני ישראל,
אשר הנם בשיים נרהים כהרדי טרף, בעינכם הטהורים,
וחזקו נא בדקי הת"ת הזאת ולא יסעו יתירותיה לנצח.
ובזכות התורה והמצוה הזכו לחזות בנועם ה' ובבנין ארמון על
תלו בשוב ה' שבות עמו ישראל ולאורו נסע ונלך בב"א
כאות נה"ר ונפשינו נבאו ומנהלי הח"ק פרי עץ חיים תוכבי
מאה שערים ת"ו לפני שערי עה"ק ירושלם ת"ו.
נאום שלמה ולמן בהר"ן ז"ל.
נאום אברהם בהר"ר ישראל ז"ל.
נאום משה ארי' ליב כהנא מקאלווריץ.
נאום בנימין שטאטפער.
נאום דוד זולים מברסטאנענו.
תאמה נתן לכתוב, כי כנים הדברים הנאמרים באמת
מגבאי ומנהלי הת"ח השב"ר, כי רבת היא המצוה הזאת אשר
וכנו ה' לטעת כרם ה' צבאות בבקים ציה ושממה. אי לזאת
גם אני באתי באיזה פסקי הרחבי ועתותי ערב לפני
רחשינו, אנשי גאולתינו, אל תמנע להיה עזרתה לכי ולהוריק
עליה נשמי נדבות להשקות לריחה את עצי החיים. למען לא
ימלו שרשיהם ויבוש קצירם, כי קצור קצרה ידינו מלכלכל
הוצאותיה, ומאד דוה עלי לבי לראות כי ח"ו הבטל גודל
עמלי ויגיעי ליסדה בעו"ה ת"ל ת"ש, כי ראיתי אותה
בתכלית אשר בזמן קצר ראו הנערים בעו"ה פרי טוב
בלמודם את אשר לא פלל בזה שום איש. ע"כ אתם נדיבי
עם, שחורי לב, שמעו אלי והחי נפשיכם, וישמע ה' אליכם,
בואו נא בנפש חפיצה בברית החברה הזאת **פרי עץ חיים**
נהיה נא באגודה אחת להגדיל תורה ולהאדירה אחרי
ראותנו כי ירופפי סדור דור עמודי תהורה, לזאת מה טוב
ומה נעים לחזק ולאמץ בעד תורת ה' ולחלץ חושים לחזק
עמודי התורה איש איש כיד ה' הטובה עליו, ובזכות התורה
והמצוה יתברכו כל המסייעים, מרוכב שמים, באורך חיים,
יזכו לראות בנחמות ציון וירושלם, בחפצם וכחפץ
המדבר לכבוד התורה ולומדיה אחוז בעבותות האהבה ליראי
ה' ולהושבי שמו ובא עה"ח, נאום שאול חיים בהרב מ'
אברהם הלוי הורוויץ, בעהמ"ח יד שאול, כלילת שאול,
מצפה שאול, מיסד הח"ק **תלמוד תורה תשב"ר** בפה
מאה שערים ת"ו לפני שערי חומת **ירושלם** ת"ו.
אדרעססע אלינו:
Rabbiner S. Ch. Hurwitz & Salomon Lewy in Ierusalem.

בעיתון "החבצלת" 26.10.88 בנימין חותם עם אחרים על מכתב לרבנים סלנט ודיסקין בנושא שנת השמיטה.

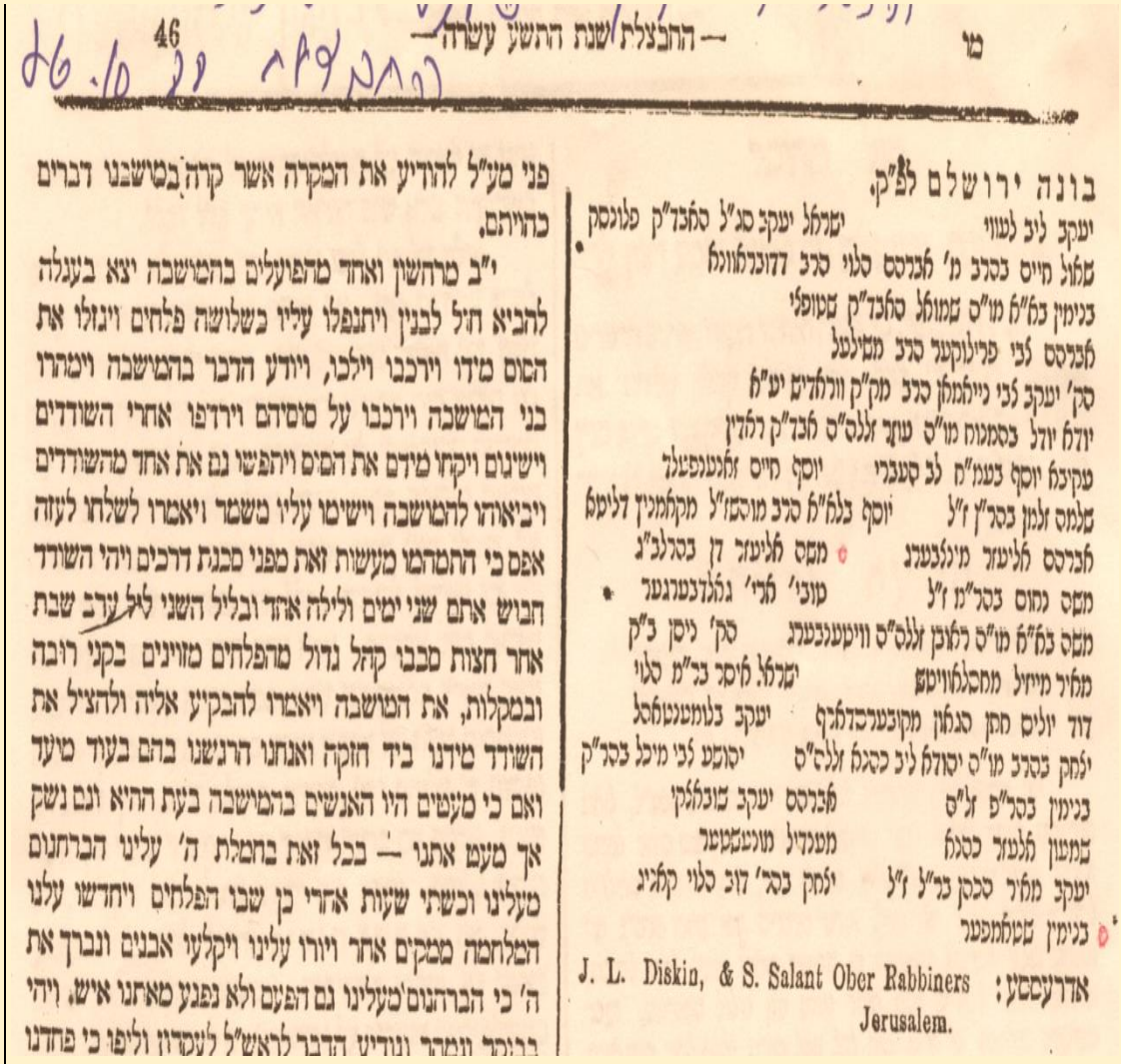

מו — החבצלת שנת התשע עשרה — 46

בונה ירושלם לפ"ק.

יעקב ליב לעווי ישראל יעקב סג"ל סחבד"ק פלונסק
שמואל חיים בהרב מ' אברהם סלוי סרב דזוברמווגה
בנימין בה"ה מו"ה שמואל סחבד"ק שטופלי
אברהם לבי פרילוקער הרב משלעל
סק' יעקב לבי נייאמאן הרב מק"ק ורחדים יע"א
יודא יודל בסמוח מו"ה עזר אלה"ס אבד"ק רלדין
עקיבא יוסף בעמ"ח לב סעברי יוסף חיים אגטנפעלד
שלמה זלמן בהר"ן ז"ל יוסף בנה"ה הרב מוהר"ל מקאמין דליטא
אברהם אליעזר מינגטרג משה אליעזר דן בהרב"ג
משה מחוס בהר"מ ז"ל מוכי' אדי' גולדנטרגער
משה בה"ה מו"ה רחמן אלה"ס ווינטנבטרג סק' ניסן ב"ק
מאיר מיחל מחבלמוויטש ישראל מיסר בר"מ סלוי
דוד יולים חתן הגאון מקנטרבדמלך יעקב בלומטנטאהל
יצחק בהרב מו"ה יהודא ליב כהגה אלה"ס יהושע לבי מיכל בהר"ק
בנימין בהר"פ ז"ל אברהם יעקב שובלקי
שמעון אלעזר בהגה מענדיל מוטשמפער
יעקב מאיר סבהן בר"ל ז"ל יצחק בהר' דוב סלוי קאלינ
בנימין שטאמפער

אדרעסע: J. L. Diskin, & S. Salant Ober Rabbiners
Jerusalem.

פני מע"ל להודיע את המקרה אשר קרה במשבנו דברים כהויתם.

י"ב מרחשון ואחר מהפועלים בהמשבה יצא בעגלה להביא חול לבנין ויתנפלו עליו כשלושה פלחים ויגזלו את הסוס מידו וירכבו וילכו, ויודע הדבר בהמשבה ויטהרו בני המשבה וירכבו על סוסיהם וירדפו אחרי השודדים וישיגום ויקחו מידם את הסוס ויתפשו גם את אחד מהשודדים ויביאוהו להמשבה וישימו עליו משמר ויאמרו לשלחו לעזה אפס כי החמרתו מעשות זאת מפני סבנת דרכים ויהי השודד חבוש אתם שני ימים ולילה אחד ובליל השני לעת ערב שבת אחר חצות סבבו קהל גדול מהפלחים מזוינים בקני רובה ובמקלות, את המשבה ויאמרו להבקיע אליה ולהציל את השודד מידנו ביד חזקה ואנחנו הרגשנו בהם בעוד מועד ואם כי מעטים היו האנשים בהמשבה בעת ההיא וגם נשק אך מעט אתנו — בכל זאת בחמלת ה' עלינו הברחנום מעלינו וכשתי שעות אחרי כן שבו הפלחים ויחדשו עלנו המלחמה ממקום אחר ויורו עלינו ויקלעו אבנים ונברך את ה' כי הברחנום מעלינו גם הפעם ולא נפגע מאתנו איש. ויהי בבוקר ומהר ונודיע הדבר לראש"ל לעמדון ולפי כי פחדנו

ב-13.1.1893 חותם בנימין בעיתון "החבצלת" ביחד עם אחרים בשם כולל אונגרין כנגד הגידופים שהושמעו נגד אנשי כולל אונגרין על ידי אלה המכנים עצמם "ראשי בית ועד הכללי דכוללות אשכנזים".

ב"חבצלת" 20.1.1893 חותם של בנימין שטמפפר יחד עם הרשלר ואחרים באותו הנושא.

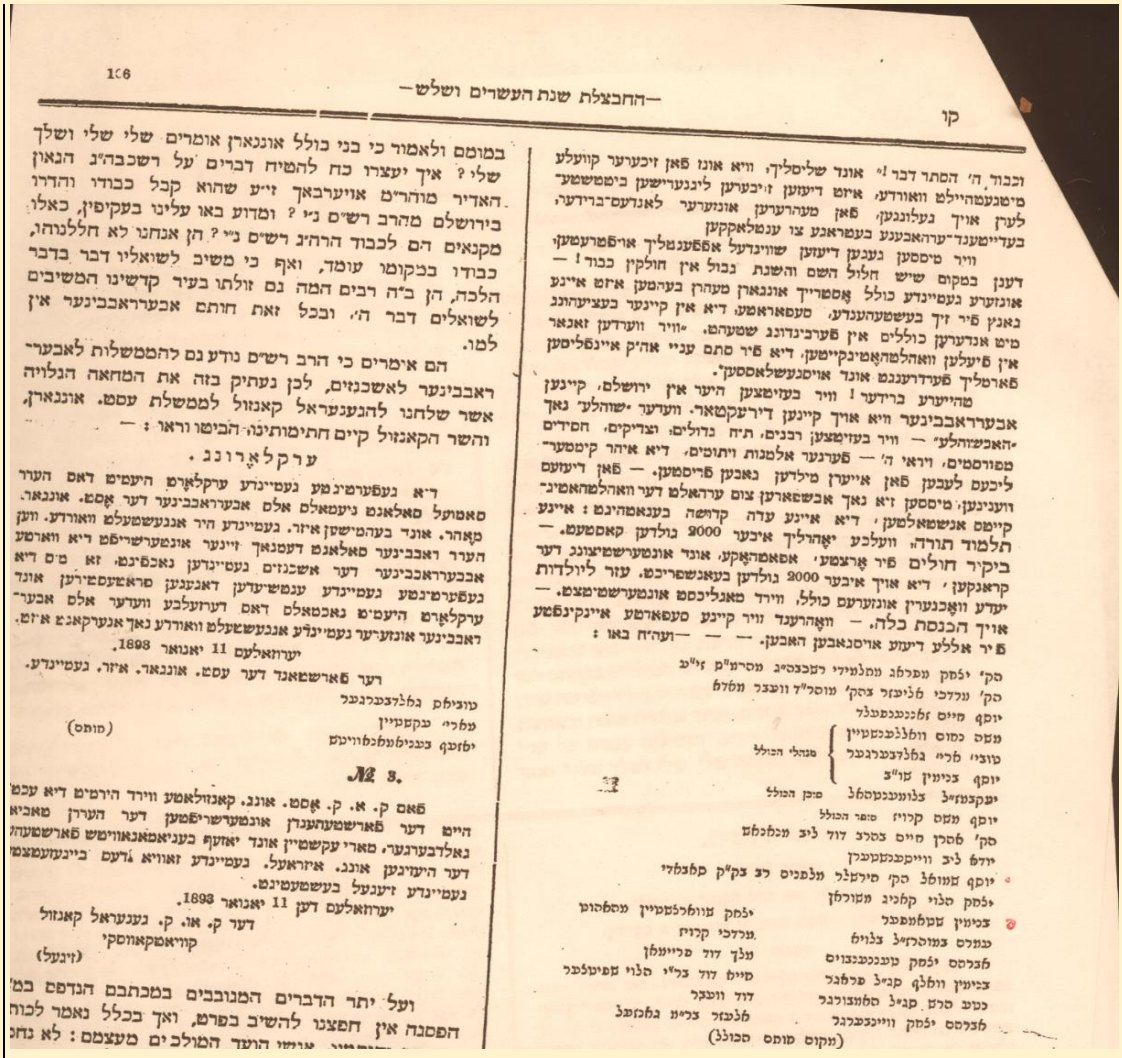

ב"חבצלת" 27.1.1893 חותם בנימין עם אחרים יחד עם הרשלר ,מלפנים רב בק"ק סאבאדי על תשובה כנגד הגידופים שהושמעו נגד אנשי כולל אונגרן.

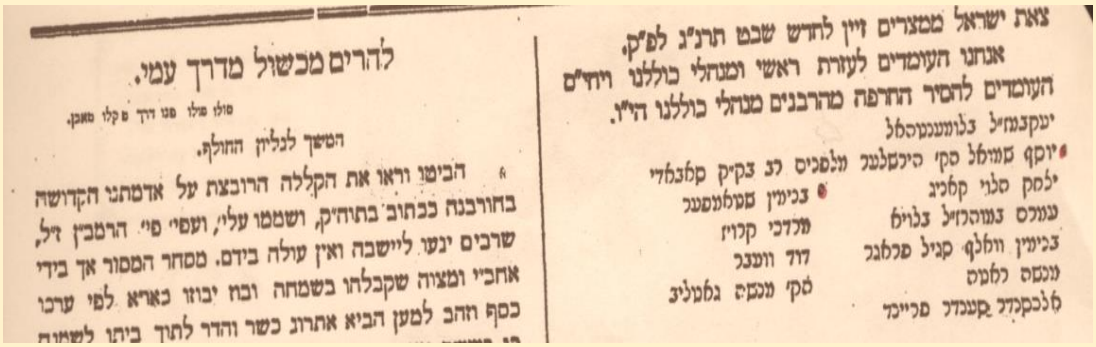

בנימין שטמפפר
מ"כב דור V מנו.

27.1.1893

(עמוד 1 מתוך 12)

№ 16

שנת העשרים ושלש

מחירו לשנה בארץ פירקיי 4 מאנ'ידי כסף. בעבר רייך 8 פלארין. בצרפת 20 פראנק. בברישניא ואמעריקא לירא שטערלינג. ברוסיא 6 רויב.

החפץ להודיע דבר מה לשותפו עליו לשלם בעד כל שורה גרוש וחצי. מחיר עלה אחד פ'אסטער וחצי. המאסף התימים יקבל עשרה למאה. מכתבים בלתי חתומים ישרפו לבלילהם.

חבצלת

HABAZELETH

מבשרת ציון

מכתב עתי יוצא לאור בכל שבוע יבשר וישמיע כל דבר הדרוש לחפץ לבב איש יהודי.

מאת

ישראל דוב פרומקין.

ירושלם, י' שבט התרנ"ג. Jerusalem 27 Januar 5653.

Monte sur la plus haute montagne, messagere de Sion, Élève ta voix avec force, envoyée de Jérusalem! Éléve-la te ne crains rien. (Isaie XL 9.)

על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון; הרימי בכח קולך מבשרת ירושלם, הרימי אל תיראי.
(ישעיה מ' ט')

תוכן הענינים. האמת תורה דרכה. להרים מכשול מדרך עמי. גדול חשלום. מראה נלחי' ומפורסמה. ע"ד הקרקע אשר קנה הער מונטיפיורי. מכתבים פרטיים. מודעות. חמד רוזנים. הוספה. יפו. צפת. חברת עזרת נדחים.

האמת תורה דרכה.

אם אמנם אך לטיתר להשיב על דברי השלשה אשר נתנו אטרידם במ"ע חבצלת נומי 15 ותתמו א"ע בשם ראשי קהלות אשכנזים, אכן אחרי אשר העיזו פניהם לחרף ולנדף את כבוד הרבנים הגדולים צדיקים מפורסמים מנהלי כוללנו הי"ו, חובה מוטלת עלינו להודיע לאחב"י היושבים בחו"ל, כי לו ידעו מי המה האנשים אשר יצאו לקרב נגד מנהלי כוללנו לכבוד הרש"ם, אז ראו וידעו שחמה הקלו בכבוד הרש"ם, ולא הרבנים מנהלי כוללנו, כי מנהלי כוללנו מוקירים אותו, ורק לרב רבנן לא יראו לקבלו, ומעולם לא נתן איש את הכתר הזה בראשו.

ובדבר הנוגע לטחית אנשי כוללנו המדוכאים בכוד העוני ר"ל, ראינו וחובה מוטלת עלינו להודיע לכבוד אחב"י הי"ו שכל הדברים הנדפסים במ"ע החבצלת בשם השלשה הנ"ז, אך שקר המה, ומצאנו ראינו להודיע בשערי רבים מקצת הנהגת כוללנו אולי ילמדו גם כוללים אחרים ויעשו כמונו, ובזה יכירו וידעו כי מנהלי כוללנו שמם נאה להם ונאה לבני כוללנו אשר לא במתג ורסן ינהלום כי אם במתק שפתים וברוב רחמים וחנינה בהכמה ובדעת ויתרון הכשר;

א) כוללנו אשר יסודתו בקודש בהסכמת יותר משלש מאות רבנים גאוני המדינה, מתנהג עפ"י שלשה מנהלים ראשי הכולל הנבחרים שנה שנה עפ"י דעות נעלמות מכל בני הכולל, והמנהלים עוסקים בצרכי צבור בלי שום קבלת פרס או יתרון בחלוקת כסף משארי בני הכולל, ומובן הדבר כי הרב הגי' מרה שובלי ציב אשר אותו הציגו השלשה הנז' כמטרה לחצי זעמם רצוי הוא לרוב אחיו, כי זה שנים רבות יבחרו בו שנה אחר שנה לכהן פאר כהונתו אשר הולמתו.

ב) לשלשה המנהלים נבחרים עוד שמנה אנשים עפ"י רוב דעות נעלמות בכל שנה ושנה להתיעץ בכל דבר הגדול בענייני הכולל ועפ"י רוב דעות יקום דבר ותשועה ברוב יועץ.

ג) כל ספרי החשבונות בם ימצאו כל בני הכולל הכנסה והוצאה מפורשת אחת אחה, בם ימצאו נ"כ נדבות ותמיכה להרבה אנשים עניים ות"ח גם מכוללים אחרים.

ועתה ענו נא כל הכוללים אשר בירושלם ועריי יהודא! האם גם בית הועד הזה המכנה א"ע בשם ועד הכללי מתנהג עפ"י שלשה סעיפים הנז, ? האם גם מנהליו וראשיו עובדים עבודתם בלי קבלת פרס ? האם לא לקחו לעצמם עזר ה"כ פעמים ושלש מכפי מספר שלשים פראנק בעת נשואי בניהם ? ומדוע לא פרסמו נדבתם זאת אשר בטוב לבם וברחמי לבבם לקחו לעצמם נ"כ במ"ע ? להראות לכל את מדת החסד והרחמים הנטועה בלבם.

לכן ידידי ציון ! מהום והלאה אל האמינו לאנשים האלו אשר בשם ענים ואביונים טובת עצמם הם דורשים, חזקו ידים רפות וברכים כשלת אמצו, כל בני מדינה ומדינה יעזרו בנדבת לבם את אחיהם בני מדינתם הנשאים רנה ותפלה בעדם, וה' השומר עמו ישראל לעד הוא ישמור צאתנו ובאינו מעתה ועד עולם, גם זוכה שמירת הועד הזה, ושלום על ישראל, פה ירושלם עה"ק יום ג' לס'

בשנת 1904 מוציא בירושלים הרב מרדכי קרויז את הספר "תכלת מרדכי" המכיל באורים והערות נפלאות על משניות סדר טהרות"-הוא מציין את הרב בנימין שטמפפר שהביא לפניו הערות המתייחסות לשיטת רש"י.

בשנת 1911 מוציא בירושלים הרב שלום לייב אייזנבך ספר "באר יצחק-על סדר קדשים" באחד מן הפירושים הוא כותב "ולזה עוררני ר' בנימין שטמפפר ז"ל.

אנו למדים מכך כי בנימין שטמפפר היה מוכר ומקובל גם לאחר שהגיע לירושלים.

יוסף יואל ריבלין בספרו "תולדות מאה שערים" הוצאת אריאל 1999- כותב שבנימין היה אחד מגבאי "חברת גמילות חסדים" במאה שערים .

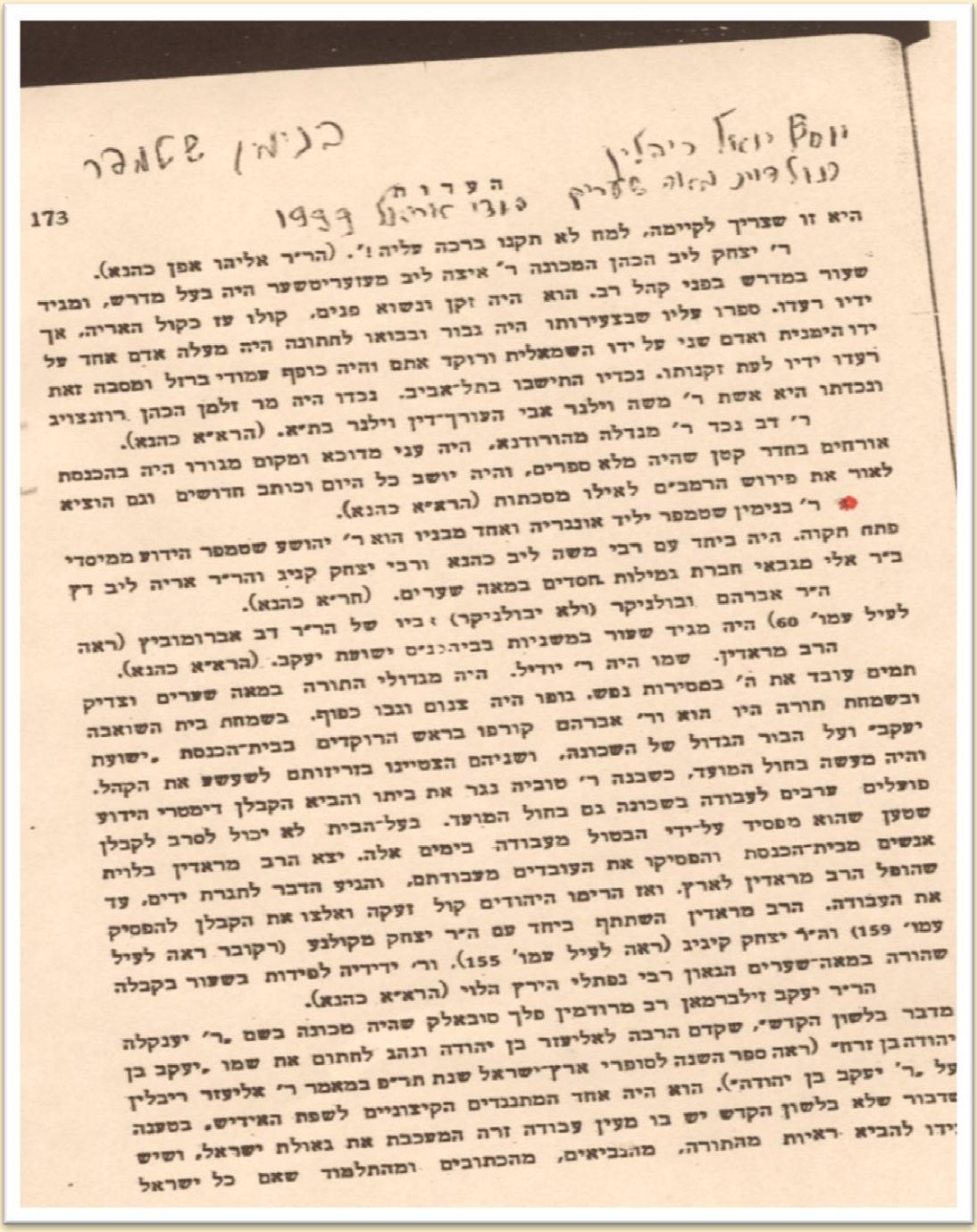

173

היא זו שצריך לקיימה, למח לא תקנו ברכה עליה!". (הר"ר אליהו אפן כהנא).

ר' יצחק ליב הכהן המכונה ר' איצה ליב מעזעריטשער היה בעל מדרש, ומגיד שעור במדרש בפני קהל רב. הוא היה זקן ונשוא פנים, קולו עז כקול האריה, אך ידיו רעדו. ספרו עליו שבצעירותו היה גבור ובבואו לחתונה היה מעלה אדם אחד על ידו הימנית ואדם שני על ידו השמאלית ורוקד אתם והיה כופף עמודי ברזל ומסבה זאת רעדו ידיו לעת זקנותו. נכדיו התישבו בתל-אביב. נכדו היה מר זלמן הכהן רוזנצויג ונכדתו היא אשת ר' משה וילנר אבי העורך-דין וילנר בת"א. (הרא"א כהנא).

ר' דב נכד ר' מנדלה מהורודנא, היה עני מדוכא ומקום מגורו היה בהכנסת אורחים בחדר קטן שהיה מלא ספרים, והיה יושב כל היום וכותב חדושים וגם הוציא לאור את פירוש הרמב"ם לאילו מסכתות (הרא"א כהנא).

ר' בנימין שטמפר יליד אונגריה ואחד מבניו הוא ר' יהושע שסמר הידוע ממיסדי פתח תקוה. היה ביחד עם רבי משה ליב כהנא ורבי יצחק קניג והר"ר אריה ליב דק ב"ר אלי מגבאי חברת גמילות חסדים במאה שערים. (חר"א כהנא).

הר"ר אברהם ובולניקר (ולא יבולניקר) זיביו של הר"ר דב אברומוביץ (ראה לעיל עמו' 60) היה מגיד שעור במשניות בבית הכנסת ישועת יעקב. (הרא"א כהנא).

הרב מראדין. שמו היה ר' יודיל. היה מגדולי התורה במאה שערים וצדיק תמים עובד את ה' במסירות נפש. בופו היה צנום וגבו כפוף. בשמחת בית השואבה ובשמחת תורה היו הוא ור' אברהם קורפו בראש הרוקדים בבית-הכנסת "ישועת יעקב" ועל הבור הגדול של השכונה, ושניהם הצטיינו בזריזותם לשעשע את הקהל. והיה מעשה בחול המועד, כשבנה ר' טוביה גגר את ביתו והביא הקבלן דימטרי הידוע פועלים ערבים לעבודה בשכונה גם בחול המועד. בעל-הבית לא יכול לסרב לקבלן שטען שהוא מפסיד על-ידי הבטול מעבודה בימים אלה. יצא הרב מראדין בלוית אנשים מבית-הכנסת והפסיקו את העובדים מעבודתם, והניע הדבר לחברת ידים, עד שהופל הרב מראדין לארץ. ואז הרימו היהודים קול זעקה ואלצו את הקבלן להפסיק את העבודה. הרב מראדין השתתף ביחד עם הר"ר יצחק מקולנע (רקובר ראה לעיל עמו' 159) והר"ר יצחק קיניג (ראה לעיל עמו' 155). ור' ידידיה לסידות בשעור בקבלה שהורה במאה-שערים הגאון רבי נפתלי הירץ הלוי (הרא"א כהנא).

הריר יעקב זילברמאן רב מרודמין סלך סובאלק שהיה מכונה בשם "ר' יענקלה מדבר בלשון הקדש", שקדם הרבה לאליעזר בן יהודה ונהג לחתום את שמו "יעקב בן יהודה בן זרח" (ראה ספר השנה לסופרי ארץ-ישראל שנת תר"פ במאמר ר' אליעזר ריבלין על "ר' יעקב בן יהודה"). הוא היה אחד המתנגדים הקיצוניים לשפת האידיש, בטענה שדבור שלא בלשון הקדש יש בו מעין עבודה זרה המעכבת את גאולת ישראל, ושיש בידו להביא ראיות מהתורה, מהנביאים, מהכתובים ומהתלמוד שאם כל ישראל

בנימין וייטול בזקנתם בירושלים

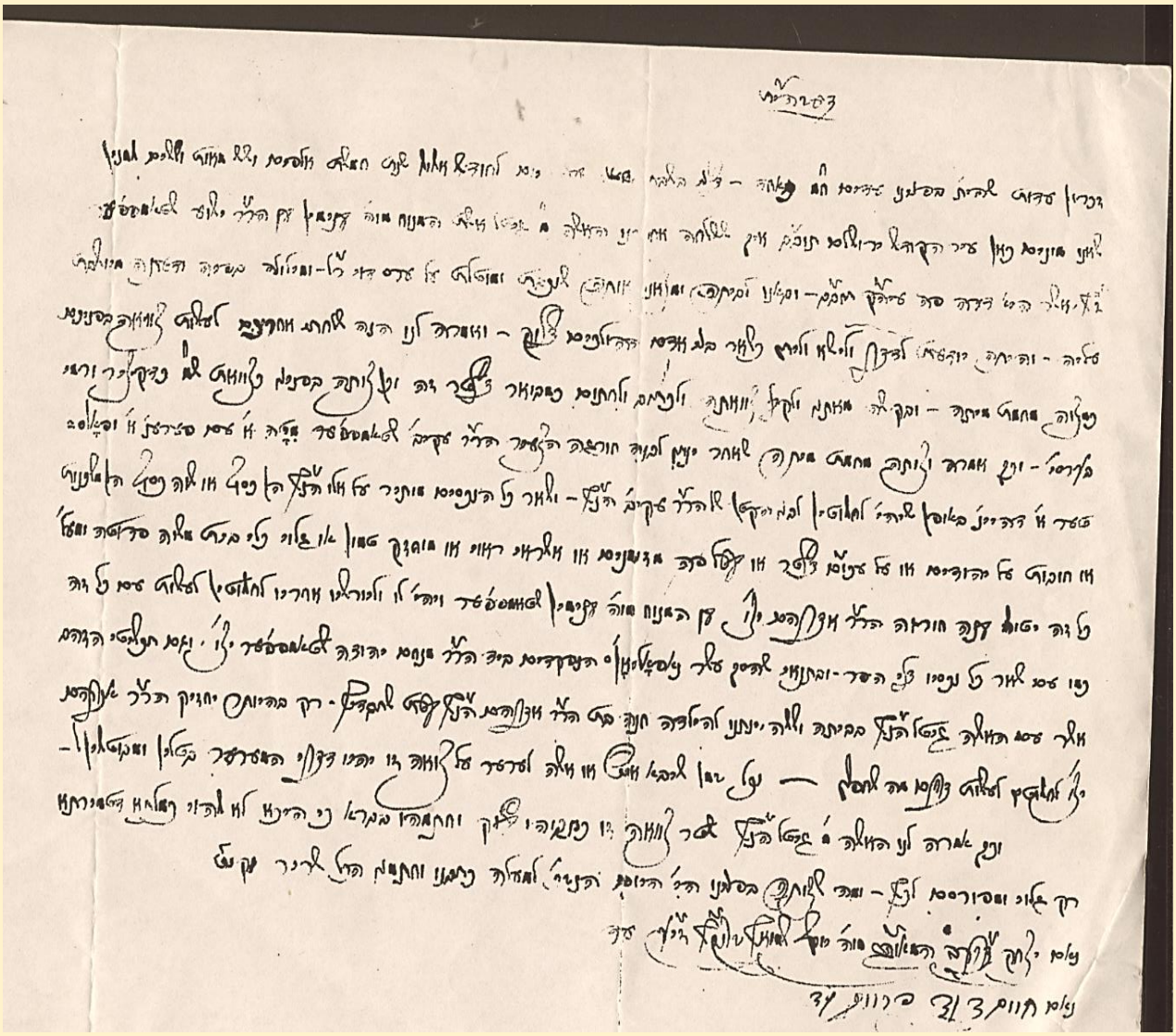

צוואתה של הדודה ייטל מצווה את רוב הנכסים לאברהם ולמשפחתו אחריו ובנוסף את תכשיטיה וסכום כסף לילדה חנה בתו של אברהם.

לעקיבא הצעיר היא מצווה את המיטה והשמיכות בלבד

כנראה שגם את הדירה בבתי אונגרין העבירה בירושה לאברהם ולבני משפחתו אחריו ולא סתם כנראה התגוררו חנה ובני משפחתה שם בנוסף לבני משפחת אברהם שהתגוררו בדירה נוספת

הסיבה לכך לא ברורה לחלוטין.

יתכן שכבר אז הבחינו במחלתו של אברהם ורבה הייתה הדאגה לו

בכל מקרה ברור שאברהם היה אהוב מאד על אמו החורגת –דודתו. וכך גם חנה שהייתה אישיות מיוחדת גם בזקנתה אשה ידועת סבל שלא נשברה וידעה רק לתרום.

קבריהם של בנימין וייטול בהר הזיתים

קבורים האחד ליד השנייה .

בנימין נפטר שנתיים וחצי לערך לפני ייטול לאחר שישב עשרים ושבע שנים בארץ הקודש.

ייטול נפטרה כ"ח באב תרס"ב , קבורה בהר הזיתים מערב , גוש ישן , חלקה 7 ,שורה יג' ,קבר יא.

ג. ילדיהם של בנימין וחנה שטמפפר

משפחת שטמפפר: האב בנימין הדודה יטול שנשאה לבנימין לאחר מותה של האם חנה והילדים : רבקה,ביילה,מנחם-יהודה,אברהם ועקיבא.

יהושע עלה כבר ארצה ועל כן לא מופיע בתמונה יחזקאל גם הוא לא מופיע. התמונה צולמה בוינה לפני עליית המשפחה לארץ.

בשולי התמונה רשם בנימין –למזכרת עולם משפחת הר"ר בנימין שטאמפפער.

<u>ואלה שמות ילדיהם של בנימין וחנה שטמפפר לבית ראב</u>

1. יהושע הבכור נולד ב-1852 בקומרן
2. חזקיהו(יחזקאל) נולד ב-1854 כנראה בנאג' מאדיאר מקום ישיבתם של בני משפחת ראב.
3. רבקה נולדה 1856 בישוב ארנראש?
4. חיילה נולדה ב-1858 באותו המקום –נפטרה
5. ביילה נולדה - 1859
6. מנחם יהודה - מיהלפאי - 11.8.64
7. אברהם - 1866
8. עקיבא - 14.9.1869

<u>יהושע הבן הבכור והמפורסם מבין הילדים</u>

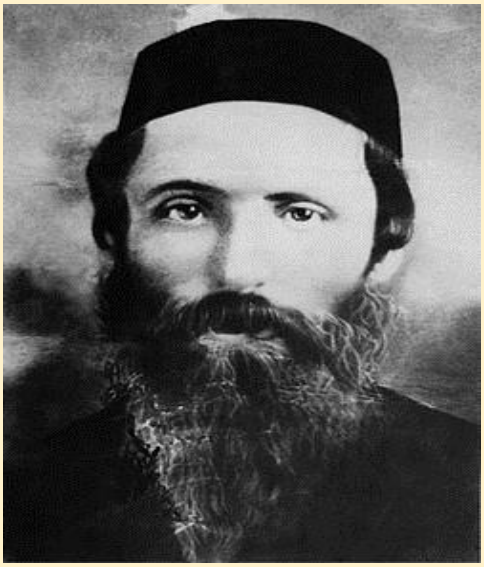

יהושע שטַמפֶּר (1852 –1908)
היה ממייסדי העיר פתח תקווה.

שטמפפר נולד בשנת 1852 בקומרן שבהונגריה. בצעירותו השתלב בתנועת האמנציפציה וההשכלה, אך שאב הרבה גם מדעותיו של בן משפחתו שהיה אחד ממבשרי הציונות-הרב יוסף נטונק .יהושע למד בבית המדרש של הרב הילדסהיימר שהיה אף הוא חובב ציון ולאחר מכן הגיע לבית דודו –אחי אמו-אליעזר ראב, שהיה חקלאי יהודי יחידי בכפר סנט-אישטוואן ועסק בחקלאות, וכך התוודע לעבודת האדמה. לדוד היו קשרי מכתבים עם הרב צבי הירש קלישר, ממבשרי הציונות באיזנשטט יהושע החליט ללכת בעקבות סבו "לפנות קדמה אל ארץ אבותינו ולהקריב חייו על מזבחה".

בשנת 1869 עלה שטמפפר לארץ ישראל במסע רגלי שארך חמישה חודשים. כשהגיע בסופו לירושלים פגש שם את הורי אמו, שלמה ואסתר ראב, בירושלים. עם עלייתו הוא נשא את דייכה בת יצחק רוזנטל, מאנשי כולל הו"ד.

בשנת 1875-ברשימה של כולל אונגרן בספריה הלאומית מופיע כאב לילדים ומקצועו-מלמד.

שטמפפר היה מהוגי רעיון הקמת שכונות מחוץ לחומות העיר ירושלים והקמת יישוב חקלאי בארץ ישראל. הוא היה מעורב בנסיונות לרכוש אדמות באזור יריחו, ליד רמלה ובין חברון לבית ג'ברין, לצורך כך.

בין השנים 1876-1879 התפרסמו 15 מכתבים ודיווחים של שטמפפר לעיתון "ג'ואיש כרוניקל" (Jewish Chronicle) שיצא לאור בלונדון, בענייני היישוב בכלל והנסיונות להקמת התיישבות יהודית חקלאית בפרט.

בשנת 1878, והוא בן 26 בלבד, היה שטמפפר אחד ממייסדי המושבה פתח-תקוה והיה ממחדשי ישובה בשנת 1883. שטמפפר הוא שנתן את השם למושבה, על פי האמור בספר הושע פרק ב' - "ונתתי לה את כרמיה משם, ואת עמק עכור לפתח תקוה". הניסיון הראשון לרכישת האדמות בארץ ישראל היה באזור יריחו- עמק עכור, אך הוא לא צלח. מכאן הקשר בין עמק עכור לפתח תקווה. שטמפפר היה עסקן פעיל במושבה והיה מזכיר המושבה עד יום מותו. הוא היה הרוח החיה בחיבור תקנון המושבה אשר הניח תשתית לארגון חברתי, קהילתי ומוניציפלי, תקנון שהיווה בסיס לתקנוני כל שאר המושבות. כך הוסדרו הבעלות על קרקעות המושבה, סידור המים וההשקיה, תיקון הריצוף ברחובות, המאור, הפיקוח הסניטרי ועוד. בין התקנות קבע שטמפפר שמנהגי ירושלים בענייני מועדי כניסת השבת, מנהגי קבורה ועוד, יחייבו גם את אנשי פתח תקוה.

שטמפפר היה גם הרוח החיה בחפירת הבאר הראשונה במושבה. הוא ארגן את השמירה על המושבה והפגין מנהיגות כאשר הותקפה המושבה ביום השבת ושטמפפר עזב את בית הכנסת, נטל רובה, עלה על סוסו וארגן את התושבים לצאת להגנתה.

שטמפפר ייצג את פתח-תקוה בוועד הפועל של "חובבי ציון" ביפו, היה בין היוזמים והמארגנים של הכנסייה הארצישראלית בתרס"ג, יזם ופעל להקמת אגודת פרדס ששיווקה פרי הדר מכל מושבות יהודה, וכן הקים עם דב ימיני את אגודת כורמי התקוה שיצרה ושיווקה יין בארץ ובחוץ לארץ.

שטמפפר נשלח בשליחות המושבה לאירופה ולארצות הברית לצורך גיוס כספים.

שטמפפר היה יהודי דתי ונמנה עם היסודות השמרניים במאבקים הפנימיים על דמות המושבה. אך עם זאת פעל להשכנת שלום ולשיכוך הוויכוחים הפנימיים במושבה. דגל בעבודה עברית ופעל לשילוב פועלים בני העלייה השנייה במשקי המושבה.

שטמפפר נפטר ב-1908 והוא בן 56 שנים. נקבר בבית הקברות סגולה בפתח תקווה.

נושא מעניין שאותו כדאי לציין הוא הצורך שראה יהושע שטמפפר בלימוד השפה הערבית.
במסגרת הדיונים של "הכנסיה הראשונה לבני ישראל בארץ ישראל" בשנת 1903בקש שטמפפר והסביר את הצורך בהקצאת שכר למורה לשפה הערבית במושבה "פתח תקווה" והדגים מדוע אולם הצעתו נדחתה.

אני מביא קטע מעניין מרשימתה של זהבה בן-דב (**שטמפפר**) "124 שנים לקניית אדמת פתח-תקווה" שנדפסה בעיתון "הצופה" ביום 9.7.2002. והנה דבריה בסוף הרשימה:

הבלדה על הציפורים ושלושת המייסדים שנכתבה [כלומר, מקור הסיפור לשיר של יורם טהר-לב] על ידי נכדו של סלומון, לא נאמנה לעובדות ההיסטוריות. אגדת הציפורים האמיתית היא זו: אחיו של [יהושע] **שטמפפר** [הכוונה לאחיו הצעיר, מנחם-יהודה **שטמפפר**, סבא של זהבה] שאל אותו: "מאין לקחת את העוז לקנות אדמה וליישב בה אנשים, למרות שהרופא היווני אמר שהמקום מלא מחלות ואפילו הציפורים לא באות?"

ענה לו **שטמפפר**: "כששמעתי את דברי הרופא, נזכרתי באגדה על רבי עקיבא וחכמים שראו את חורבן המקדש ושועלים מהלכים בו. חכמים בכו ורבי עקיבא מצחק. שאלוהו: "למה אתה מצחק?"

אמר להם: "אני מצחק כי כשם שהתגשמה נבואת החורבן כן תתגשם נבואת הגאולה. והנה בהפטרה כתוב: 'ראיתי ואין האדם וכל עוף השמיים נדדו." (ירמיהו ד', ב'). אין כאן ציפורים כי אין אדם. אנחנו נהיה האדם ובעקבותינו יבואו הציפורים."

כותבת זהבה בן-דוב –נינתו של יהושע שטמפפר בעקבות הויכוח שגרם השיר "הבלדה על יואל משה סלומון"

דוד מאיר גוטמן, הקונה העיקרי של אדמת פתח־תקוה

בקיץ תרל"ח (1878) יצאו מירושלים דוד גוטמן, יהושע שטמפר יואל משה סלומון, זרח ברנט ועוד אנשים מספר, לראות את אדמת "אמלבש" שבסביבת יפו, שעמדה למכירה על־ידי הסוחר סלים קאסאר. הסרסורים ביפו ניסו להשפיע על דוד מאיר גוטמן, כי ישקיע את כספו באחד מפרדסי יפו שעמד להימכר על־ידי אדם רוסי, שהחליט לחזור למולדתו. הם טענו: פרדס של עצי תפוחי זהב הוא קרוב לשכר ורחוק מהפסד, אבל מושבה חקלאית היא קרובה להפסד. גם הרופא היווני, ד"ר מזוריקה, הודיע אחרי ביקור באדמת "אמלבש", כי הסביבה היא בלתי־בריאה, כתוצאה מקרבת הביצות השורצות יתושי קדחת, ונחל־הירקון המלא פגרי בעלי־חיים. אף־על־פי כן החליט גוטמן לא להשקיע את כספו בפרדס, אם כי גם זאת היא עבודה חקלאית. הוא שאף להגשים את חלומו: ייסוד מושבה חקלאית עברית ראשונה בארץ, שבה יתפרנסו מאות משפחות מחקלאות. יחד עם יהושע שטמפר ויואל משה סלומון החליט בהתרגשות ובדמעות־גיל בעיניו לקנות את הנחלה ולייסד את המושבה. החוזה על הקנייה נכתב על שמו של דוד גוטמן, אצל הקונסול האוסטרי־הונגרי; הואיל וגוטמן, הקונה העיקרי, שהשקיע את רוב הכסף בקנייה זו, היה נתין אוסטרי־הונגרי. החוזה נחתם ערב ראש חודש מנחם אב תרל"ח (1878). השטח, שהכיל 3,375 דונאם, נקנה מידי סלים קאסאר במחיר 1,070 נאפוליאון זהב, שהם 21,400 פראנק.

[23] המכתב הוא משנת תרל"ט (1879); מובא "בספר היובל למלאת חמשים שנה ליסוד פתח־תקוה", עמ' ק'–ק"א.

זהו כנראה הסיפור האמיתי על קניית אדמות פתח תקווה הגיבור האמיתי הוא דוד מאיר גוטמן ("מהחת"ם סופר עד הרצל" – זהבי)

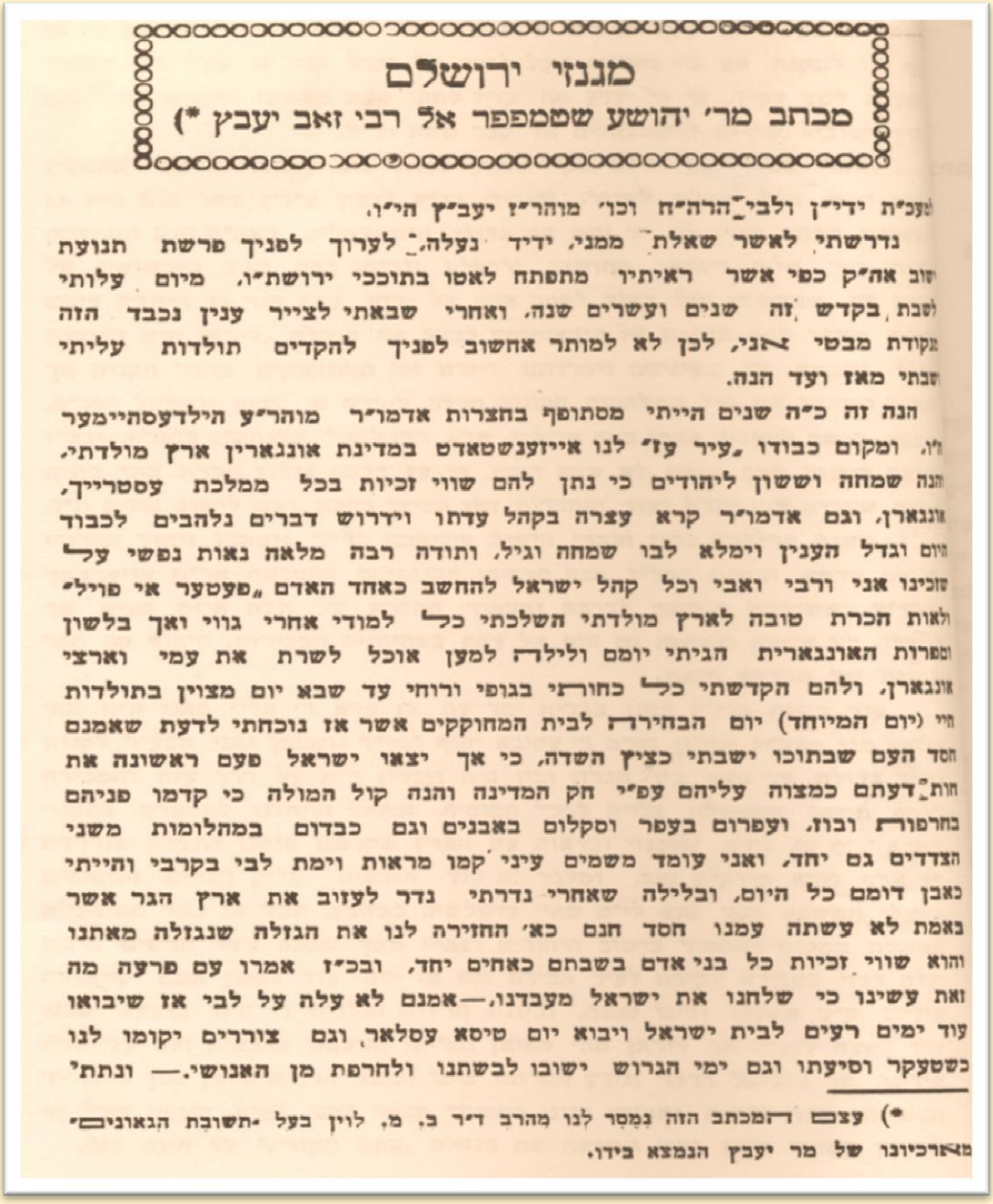

מגנזי ירושלם

מכתב מר׳ יהושע שטמפפר אל רבי זאב יעבץ *)

לעכ״ת ידי״ן ולבי״ן הרה״ח וכו׳ מוהר״ז יעב״ץ הי״ו.

נדרשתי לאשר שאלת ממני, ידיד נעלה, לערוך לפניך פרשת תנועת ישוב אה״ק כפי אשר ראיתיו מתפתח לאטו בתוככי ירושת״ו, מיום עלותי לשבת בקדש זה שנים ועשרים שנה. ואחרי שבאתי לצייר ענין נכבד הזה בנקודת מבטי אני, לכן לא למותר אחשוב לפניך להקדים תולדות עליתי שבתי מאז ועד הנה.

הנה זה כ״ה שנים הייתי מסתופף בחצרות אדמו״ר מוהר״ע הילדעסהיימער ז״ל, ומקום כבודו „עיר עז״ לנו אייזענשטאדט במדינת אונגארין ארץ מולדתי. הנה שמחה וששון ליהודים כי נתן להם שווי זכיות בכל ממלכת עסטרייך, אונגארן, וגם אדמו״ר קרא עצרה בקהל עדתו וידרוש דברים נלהבים לכבוד היום וגדל הענין וימלא לבו שמחה וגיל, ותודה רבה מלאה נאות נפשי על שזכינו אני ורבי ואבי וכל קהל ישראל להחשב כאחד האדם „פעטער אי פוילי״ ולאות הכרת טובה לארץ מולדתי השלכתי כל למודי אחרי גווי ואך בלשון וספרות האונגארית הגיתי יומם ולילה למען אוכל לשרת את עמי וארצי אונגארן, ולהם הקדשתי כל כחותי בגופי ורוחי עד שבא יום מצוין בתולדות חיי (יום המיוחד) יום הבחירה לבית המחוקקים אשר אז נוכחתי לדעת שאמנם חסד העם שבתוכו ישבתי כציץ השדה, כי אך יצאו ישראל פעם ראשונה את חות דעתם כמצוה עליהם עפ״י חק המדינה והנה קול המולה כי קדמו פניהם בחרפורה ובוז, ועפרום בעפר וסקלום באבנים וגם כבדום במהלומות משני הצדדים גם יחד, ואני עומד משמים עיני קמו מראות וימת לבי בקרבי והייתי כאבן דומם כל היום, ובלילה שאחרי נדרתי נדר לעזוב את ארץ הגר אשר באמת לא עשתה עמנו חסד חנם כא׳ החזירה לנו את הגזלה שנגזלה מאתנו והוא שווי זכיות כל בני אדם בשבתם כאחים יחד, ובכ״ז אמרו עם פרעה מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו,—אמנם לא עלה על לבי אז שיבואו עוד ימים רעים לבית ישראל ויבוא יום טיסא עסלאר וגם צוררים יקומו לנו כשטעקר וסיעתו וגם ימי הגרוש ישובו לבשתנו ולחרפת מן האנושי.— ונתת׳

*) עצם המכתב הזה נמסר לנו מהרב ד״ר ב. מ. לוין בעל „תשובת הגאונים״ מארכיונו של מר יעבץ הנמצא בידו.

יהושע מספר במכתבו על נערותו ועל ההחלטה לעלות ארצה לאחר שכהרצל התאכזב מהאפשרות להשתלב בחברה ההונגרית

-

5.2.1892 · יהושע שטמפר מספיד את פינסקר

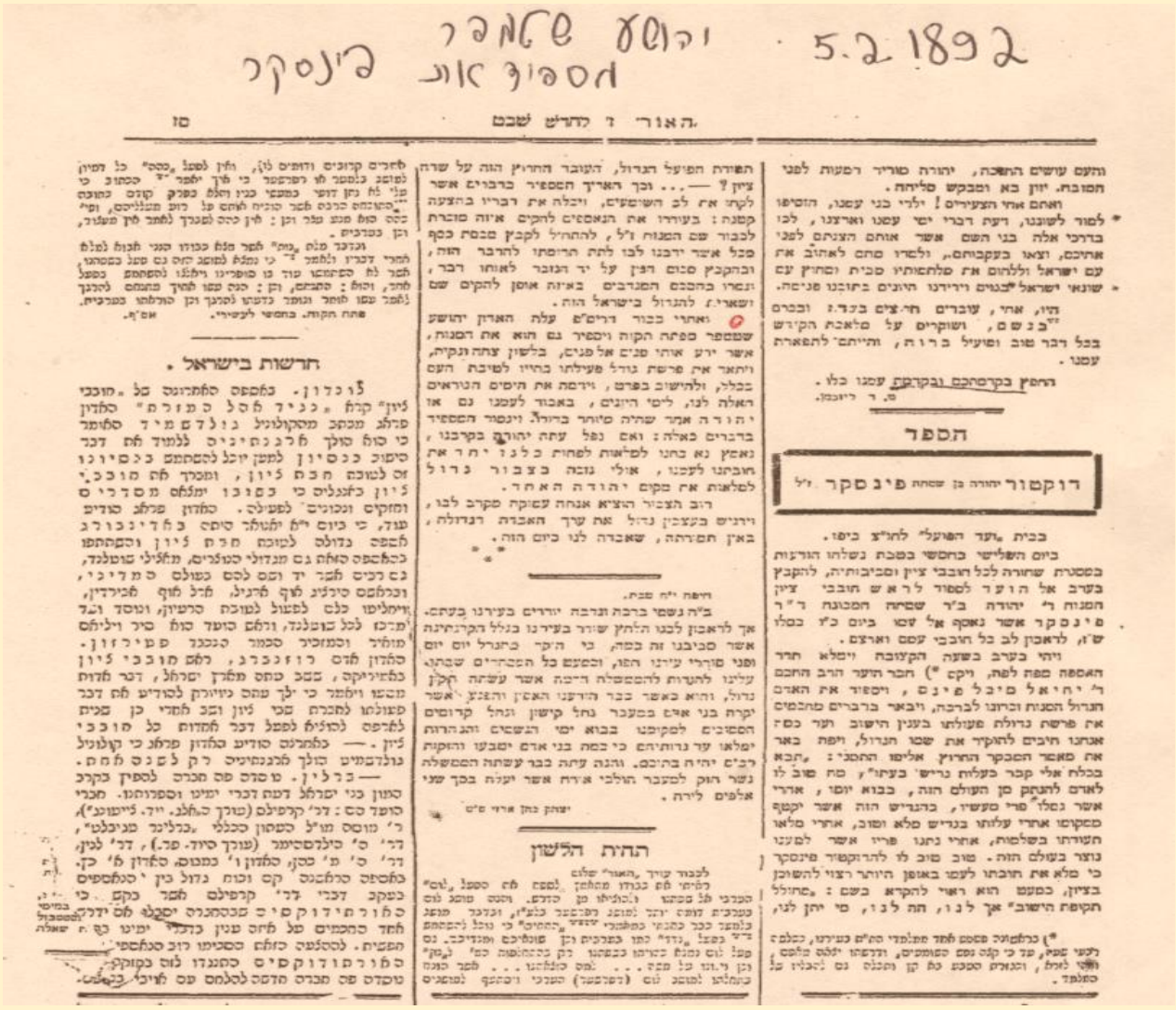

תחית הלשון

חדשות בישראל

הספד

רוקטור יהודה בן שמחה **פינסקר** ז"ל

שטמפר מספיד את פינסקר

רחוב שטמפר-פתח תקווה

(עמוד 2 מתוך 4)

8.6.1908 . תאור הלוית יהושע שטמפפר

שד —החבצלת שנת השלשים ושבעה— №.47

השמע כי גם נשיא הרעפובליק נפצע.

פאריז יום הנ"ל.— המתנפל על הרייפוס הוא הסופר גרענארי, וכבר הובא אל בית האסור.

בארץ הקדש

מאת סופרינו המיוחדים

ירושלם

בין האורחים שעלו ירושלמה מאירופא לחוג בה את חג השבועות נמנים:

האדונים הנכבדים יעקב מערץ מוין, עלשטיין ובתו בירה, קהן וויען, בילעלר ורעיתו ווין. ג. מארקוס בוקארעשט, הרב גאלרשטיין ובנו קאלימעא; ווייסבארד קאליפארניא, גאלדען שטיין בעסראביען, הרה"ג דוד באזוב קוקז. מיאנא סלוניק, והאדונים סקאירא א. ראזיליע, א. מסעור, מ. שבאבו, עזרא שבאבו, ס. בן שסעון ורעיתו; אפרים בן שמעון ורעיתו, רפאל קהן, אהרן סאיעך.

דוד באזוב.

בא לארצנו הרה"ג דוד באזוב מקוקז.

שם בלתי נודע לרבים לפת עתה, עומד לחיות מפורסם בעתיד הקרוב, — ושם היסתורי בעתיד הרחוק.

מאהינו הנוראים הוא יליד צביגואל בקוקז, למד בישיבות סלוצק וקאונא, שם התבונן והרגיש את שפל המצב הרוחני הנורא שאחיו בני מדינתו שרויים בו, ראה כי הולכים הם ונמשכים הולכים ומתפוללים בין שכניהם הגוים. רשמי היהדות הולכים ונחלשים ודלים, והשפעת העם הגרוזי הנם הולכת וחזקה עליהם, באין להם כל מוסדות יהודיים, ו„החכמים" הם לרוב . . . . . .

ומעניות התורה, הם עומדים חלילה לחכרת טעם ד', אם לא תעדה עליהם רוח איתערותא מחדש, להחיות את רגשותיהם הישראלים, ולהדביק כתובם תורת ודעת היהדות, זאת העבודה הקדושה והקשה הזאת קבל עליו דוד באזוב.

בשרוני עדינות נפשו ומדבר, הנאת הכשרון לזה, וכשנבחר לרב מטעם הממשלה בעיר אני פלך קוטאיס התחיל בעבודה, ותהי ראשית עבודתו לשרטם שהוא אינו רב דתי, ותוא בעצמו השתדל להביא רב-דתי מליטא, ועל הרב המיל גם התובה להיות ראש ישיבה בהישיבה הראצונה וההדרשה שיסד בעירו בקוקז, ועל יד הישיבה מנחל גם תיה מסודרת, ולשרות כל המסשולים והתקנות בצד ה„חסקים" הנורמים מהישיבה, כי תלמידיה יגדלו עליהם בתורה, יראת שמים כפן אחיהם.

ומלבד מעולת הישיבה הוא איש ידי רב, מעלים ומשפיע תמיד להרמת מצבם הרוחני של הקוקאים, ומעלית הוא, בדרכו בדרך הקודש ובקשת פרי, ועתיד שמו להשאר לברכה בפרדי ימי. ישראל בחנו משובב נחיבות התורה בקוקז וסגיל חלק נכבד מישראל מסמיעה.

ורור מאזוב שונתה בעת בארץ חק'!

ברוך תבא! חזק ואמץ!

ש. ת. שלמה שוילי.

פתח תקות.

ערב חג השבועות!

יום צרה וסצוקה, יום כבי ואנקה ואנחה, יום כל פנים קבצו פארור, הוא היום הזה לנו, ואנכי ככל יהר בני המושבה הנני כל כך נרעש, כל כך נפחד, כל כך נבוך וטשומם, עד כי לא אדע מלים אבחרה להודיע האסון הנורא שקרה את כלנו.

אמנם כן אסון נורא, כי מת עלינו הרה"ח בעל מדות תרומיות ותיק ועניו, נדר ועומד בפרץ, עמוד היחדות פה מוהר"ר יהושע שטאמפפער זכרו לברכה.

בכקר השכם נשמעו קולות בכיה בהמושבה, ונראו בני בית המנוח אצים רצים וקוראים שמים בזעקתם, ואחרי אשר ידעו בהמושבה כי בתו של המנוח — הבדל לחיים — הנה יולדת והולה חולי נורול, חשבו הכל כי היא היא סבת הבכי, אך בעוד רגע יצא הקול כי ר' יהושע שטאמפפער, הוא מת לפתע פתאום, ורפו כל ידים וכל עינים הלכו מים.

ויודיעו הדבר ליפו, ולמושבת „ראשון לציון", ויבאו מיפו בבוד רבה הגאון הגדול הצדיק מוהר"י הכהן קוק שליט"א ועמו הדין הגאון מוהר"י הלוי שליט"א ופרנס הקהל החכם הנעלה מר שמעון רוקח הי"ו, וסופר הקהל הרה"ח מוהר"י גאלדמאן והעסקן הצבורי הרב"צ הכהן לאפין, ומנהל האנגלא פלשתינה באנק הא' לעזואנטין, ועוד מנכבדי יפו, ומראשון לציון באו בשם המושבה האדונים הנכבדים ה' פרייסמאן, וה' ליובמאן.

ובי"כ וכה עשו צרכי הסת הגדול אשר לפנינו ויביאוהו לבית הכנסת וכל בני המושבה מקמן ועד גדול איש לא נעדר,

תיאור מסע ההלוויה "החבצלת"

קברו של יהושע שטמפפר

יחזקאל

נולד בשנת 1854 ונפטר ב-1903 בניו יורק. על כך כותב מנחם –יהודה ב"יורה דעה"

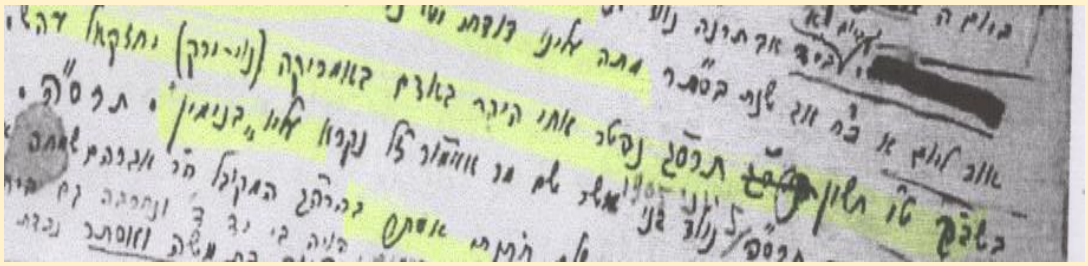

בט"ו חשוון תרס"ג נפטר אחי היקר באדם באמריקה ניו יורק-כתב מנחם יהודה

יתכן ויחזקאל נסע ישירות מהונגריה לארצות הברית.

גם יהושע וגם מנחם- יהודה שהו בארץ זו למטרות שד"רות ופעילות ציבורית .

מאחר וברשימות הקונסוליה האמריקאית בארץ נמצא כמה פעמים שמו של אדם בשם יוליוס שטמפפר מפתח תקווה הועלתה הסברה שמא יוליוס הוא יחזקאל שהיה תקופה מסויימת גם בפתח תקווה.

זה אולי מסביר תעלומה נוספת אודות נכדים שהגיעו מארצות הברית וסיפרו על אביהם שהתגורר שם .

הסברה הייתה אז שמדובר בבן נוסף לא ידוע בשם יוסף.

סברה זו לא נשמעת הגיונית מאחר ובנימין רשם בדקדקנות כל ילד בשעת לידתו לכן קיים סיכוי רב שיחזקאל הינו יוליוס (כך נקרא ,אולי,בארצות הברית) והוא הקים משפחה במדינה זו.

<u>ביילה הרשלר</u>

ביילה הרשלר נולדה 1859 נפטרה בשנת 1940.

נישאה לדוד הרשלר שהיה ככל הנראה קרוב משפחה כפי שפרטנו בפרקים הקודמים.

האריכה ימים.

שוש מספרת על זכרונותיה מביקורים בביתה שבקצה רחוב פינסקר -כילדים- ועל הסוכריות בהן הייתה מכבדת את הילדים .

לשם כך היו מוכנים לשבת בסבלנות ולענות על כל שאלותיה לשלום בני המשפחה.

שחר איילון נציב כבאות והצלה הוא נינה.

אביו של שחר, דוד איילון (הרשלר) בן בנה-זליג-היה ספורטאי ידוע ומתחרה קבוע במקצועות האתלטיקה של בן –דודה של אימי-יפתח זייד.

רבקה סלנט

רבקה סלנט נולדה 1856

נישאה לזונדל סלנט (יתכן שהיה קשור למש' הרב סלנט).

ילדה ארבעה ילדים אלא שאז חלתה מאד ונאלצו לשלוח אותנ בעגלה לראשון לציון שם היה רופא.

רבקה נפטרה ונקברה תחת השם רבקה שטמפר.

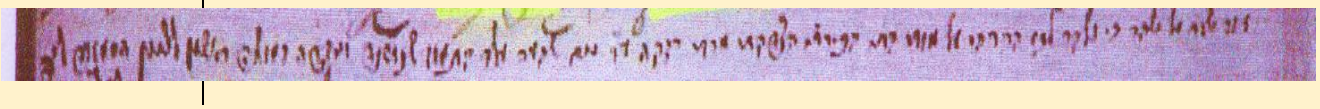

בספר ה"יורה דעה" מציין בנימין שטמפר את מותה של בתו רבקה, וקבורתה בראשון לציון.

בתה הקטנה אומצה על ידי ביילה וגדלה כבתה .ילדים אחרים חזרו להונגריה.

בתקופת מלחמת העולם השניה השיג שלמה שטמפר (ראש עיריית פתח תקווה שהיה בן דודם) אשרות כניסה לארץ עבור בני המשפחה אלא שכפי שסיפרה נכדתו של שלמה-זהבה בן דב - נגנבו מהם אשרות אלה והם נשארו בהונגריה וחלקם הושמדו.

חנוך זונדל בן יצחק נפטר ב- 23 במרץ 1897 ונקבר בפתח תקוה.

מנחם יהודה שטמפפר

תאריך לידתו תרכ"ד 1864
עיסוקו מורה יק"א,גזבר בית-מרקחת
תפקידו בקהילה מייסד אגודת הפועלים
מקום מגוריו ישראל י-ם,פ"ת,חיפה
תאריך פטירתו ד' אדר ב' ת"ש
מקום קבורתו פתח תקוה
חינוך ישיבה בירושלים
בת הזוג לאה שטמפפר

ר' מנחם-יהודה שטמפפר, אחיו הצעיר של ר' יהושע שטמפפר, נולד בהונגריה בשנת 1864. בתחילה עבד בפתח-תקוה בעונת הקיץ בלבד,ובחורף שב לירושלים ללמוד תורה. לאחר מכן עבר ליהוד. היה אחד הפועלים העבריים הראשונים במושבה. זכה להפגש עם ד"ר הרצל בזמן בקורו במושבה. שימש כמורה בביה"ס יק"א, וכפקיד בבית-המרקחת המקומי. היה ממייסדי "אגודת העמלים" בפ"ת. נפטר ביום ד' באדר ב' ת"ש רעייתו: לאה לבית הומינר- כץ.
ילדיהם: משה, בנימין, חנה, שלמה, חיה, רוחמה.
בתו רבקה נפטרה בצעירותה.

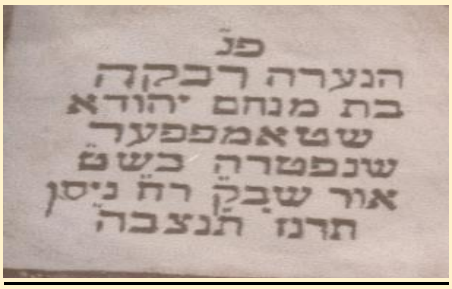
פנ
הנערה רבקה
בת מנחם יהודא
שטאמפפער
שנפטרה כשט
אור שבק רח ניסן
תרנז תנצבה

מנחם –יהודה היה אחיו הבוגר יותר של אברהם היה דומה לו מאד גם פיסית.

בצעירותו שאף ככל הנראה לעסוק בהוצאת ספרים.

כבר ראינו –בפרק הראשון-את ספרו של אבן גבירול שהוציא לאור בעזרת גיסיו והדפיס בדפיו הפנויים את מזמורו של זקנו -ר' יחיזקיהו הכהן.

ספר

תקון מדות הנפש

ע"י טבע החושים.

על רעת החכמים הקרטונים אשר חבר החכם הגדול הפילוסוף הסובהק ר' שלמה בן גבירול זצ"ל. וחברו בלשון ערב כהודש ניכן שנת תת"ה, והעתיקו בלשון הקודש החכם ר' יהודה בן תבון ז"ל מרסון כפרד במגדול לוניל שנת תתקב"ו

הספר היקר הזה נדפס בק"ק קושטאנטינא בשנת הש"י ליצירה. ומני אז ועד עתה אין הזיונו נפרץ ואינו בנמצא אף אחד בעיר ושנים במשפחה, ומאפס מציאותו הרהבתי עוז בנפשי להדפיסו שנית.

למגות והולחות העוסק במלאכת הקודש

מנחם יהודה שטאמפפער.

פעה"ק ירושלם ת"ו

בשנת בן רוח יבוא בטחה כיטינו אמן ואמן לפ"ק.

בדפוס תרי גיסי

ר' אהרן עוזיאל בהרה"ה ר' גרשון (כיפר) רוקה הי"ו. וגר' אלהנן בהרה"ה ר' אברהם יצחק טננבוים יצ"ו.

מנחם יהודה הדפיס את הספר בדפוס גיסיו: ר' אהרון עוזיאל בן גרשון רוקח ואלחנן בן אברהם יצחק טננבוים הספר יצא לאור בשנת 1883

בתוך הספר הודפס גם המזמור שחיבר יחזקיהו- הכהן ואשר מופיע בספר זה בפרק המתייחס למשפחת ראב.

ר' יחיזקיהו הכהן היה אביה של אסתר ראב,סבתו של מנחם-יהודה.

מיכה מצא ספר נוסף שיצא לאור על ידו ,

מדובר בספרו של ישראל ליפשיץ "שבילי דרקיע" שהודפס על ידי מנחם יהודה בשנת 1882.

מסתבר שאותו הספר יצא לאור בירושלים על ידי בנימין שטמפפר בשנת 1873 כלומר שנה לאחר הגיעם ארצה . שמו המלא של הספר "שבילי דרקיע-לימוד סדור לעשות לוח" בנימין כנראה שם לב לחסרונו של ספר שימושי זה ופעל להפצתו. ככל הנראה שאף מנחם יהודה (בן ה-18) לעסוק בהפצת ספרים אך לנו לא ידוע על ספרים נוספים שהוציא לאור.

קופת הרוכלים

כל אלה חוברו

מהוצא בקבו קטיע, ויזרח לו השמש — והוא על יציו לוגע, וידי ד כהה, רוחת ונוסף בלי נהה, ורוחי כרחל נזוזה בכל עלה, ויהי בבוקר — והכה היא לאה. —

ויהי אני יושב וכרוכי קסה, כעבד נרגע בדלת במרגע, וכאחרות ערוס בקבי בלי כנף ודיאה — ועוני לבמיס נעלית בלי נאון ונאה, ולחכדי כי אלהי אבותי נפכי הנכאה למלה. — והכה יד ממרוים שלוחה בתן וחסד מלאה, ויוריך לפני בריחים מאוכרות מאורי אור השכל ודיעה — ויעירני ואעירני ויורני על אחת שעריס מאה. —

לכן בערס יסגרו הפעריס בהאמריס, אקרב אל המזבח כבולבא רעיא בקולתיה כאהריס, ואשלם פריס נדריס, בדבריס בריס. למאיר עיני לבקריס, ויפס רגלי כאיות בהרבי נמריס — ולכל בי בעלי הטור יוצאים בטור ומשכים בטור, [יפלאו הריס] במיעים ועונבים וכלי זמריס. —

לך ה' אגדולה והגבורה והתפארת אקרא בחיות והדריס, ואנף תודות אעלה לך אלהי אבותי ולבוה רבבות ברכיס, כי עני אני ועוע מבטן ומלידה ומנעריס, ורק אתה בחסדיך תומל ונומל עלי ותשאני על כנפי נשריס. לכן כל עוד רוחי בי אהלוך ערביס ושחריס — ואמנך נפכי לפניך כמיס מוגריס. — אנא מיהו קמן חריך שקא, בר יומא בקא, די לאפרשת ותקתקי עביד דקה, דקה מן הדקה. —

הק' **ישראל ליפשיץ.**

לפרש ובזה הזק ויאמץ לבבכם כל המיחלים להי' לש"ק

שבילי דרקיע

והוא למוד לעשות לוח וקאלענדער בעצמו.

א) קביעת חחודש.

א) אנחנו ישראל קדושים מונין כל ימי תניו לפי חדשי הלבנה. שנאמר החודש הזה לכם ר"ח, והרי אין לחמה חדשים, דאין ניכר בהקפתה בגבולה שום חידוש, רק בהלבנה, שבשוף מרוצתה בגבולה ערב אורה, ואח"כ בהתחלת חדשה, אורה מתחדש ומוסיף ואולך, ולכן יקראו ימי הקפתה חודש:

ב) אולם טעם הדבר אבר אורה רבה וטוב, היא משוש דשיבראה ליה לה מדברמה כלום, ואין לה אור עצמי, שהיא נוף עכור מימיי, ומקבלת אור הלבנה הטוים אל החמה, לפי מעמדה עדה בהקפתה בגבולה, ולכן רק לד שלה השוה אל החמה אבבר שיאיר כולו אי מקצתו, כפי מעמדה מול החמה. ולכן בחלי החודש הראשון, אלא מעמדה הוא באופן שבכל יום יתראה לנו יותר מעטי הלבנה הטוים אל החמה, נראה לנו בהלבנה כאילו כל יום אורה מוסיף ואולך. ומחלי החודש האחרון ואולך, פני הלבנה החבוים הטוים אלינו, מתחילין להסתר ממנו פני החמה. ולכן נ"כ אורה מתחיל להתמעט לעינינו כל יום יותר, עד שלבסוף החודש כל פני הלבנה הטוים אלינו נסתרים מהחמה. לכן אי יראה לנו עליה שום קרן אור. — עד אבר החיר הנו להקיף בגבולה דדלבה, אי שוב יתחיל להתראה עליה קו אור דק הדש, ואותה שעה נקרא מולד, שנראה כאילו נולד בה אור חדש.

ג) אמנם דבר פשוט הוא, שמאחר ששעת המולד הוא בעת שיראה קרן אור הראשון על הלבנה. אי"כ אין שעת המולד בכל מקום על הארץ שוה, — דלא בכל מקום בארץ יראה הקרן הראשון על הלבנה בזמן ורגע אי בשיה, אלא הכל לפי מעמד המקום מול הלבנה, ומה שיתראה שם ממנה. — אבל מבני שבזמן המקום קדשו הסנהדרין החודש בירושלים עיר הקודש תיב"ב:

ד) ונמדרי דאין בין מולד למולד רק כ"ש יום י"ב שעות ועוד $\frac{793}{1080}$ חלקים משעה (והחלקים הם 44 מינוטען $3^1/_3$ זעק'). ולכן בחיי קדמוניו נחלק השעה לתהי"ף חלקים, מפני דבכה"ג אפשר לחלק לכמה חלקים שלמים. דהייגו חלי, שלים, רביע, חמישית וכו' חון משביעית. ורבינו שלי"ה נתן סי' לדבר אפשרות בם (ישעיה כ"ז פ"ד) טוטריקון אלף פ' שעה.

ה) ולבעבור כי לפי האמור כל ימי חדשי הלבנה בן כ"ש ימים, י"ב שעות תשצ"ג חלקים, והרי כ"ח ימים כלין בשבושת שלימות. וא"כ בסדר ימי השבוע מהרחק מולד ממולד שלאחריו, יום א', וי"ב שעות [ותשצ"ג חלקים] והוא הנקרא שעריית החודש.

ו) ולכן היודע מתי מולד של חודש א', ורוצה לידע באיזה יום בשבוע יחול המולד בחודש הסמוך לו לאחריו, יצרף רק לזמולד הידוע לו, את שעריית כל חודש, היינו א' י"ב תשצ"ג. ומה שיבא לו יעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים שבועות. ומה שישאר לו אחר כל אלה, הוא הוא זמן מולד הבא. למשל אם מולד הידוע לך הי' ביום ו' בשעה כ"ב ומ"ח חלקים, ורוצה אתה לדע באיזה יום בשבוע מולד של חודש הבא אחריו? יצרף לו מן מולד הנ"ל א"ב תשצ"ג שעריית כל חודש, כזה', ויבא

חלקים	שעות	ימים
348	— 22	— 6
793	— 12	— 1
61	— 11	— 1

ההמ"ת חלקים ול"ד שעות, ח' ימים. העשה מהחלקים שעות, ותצרפם לשעות שם לך, ואח"כ העשה מהשעות ימים ותצרפם לימים שם לך. ומהימים תשליך כל ז' ז' מהם ישאר שבועות — ומצא ישאר לך 61—11—1. ר"ל שהמולד הבא יהי' ביום א' בשוף שעה י"ח וס"ת חלקים מתחלת יום א'.

ז) אולם, אע"ג שכל המשך כל חודש וחודש שוה, כ"ש ב"ב תשצ"ג, כמו שבארנו. אעפ"כ מדא"ח נחלק יום הנ' של החודש לחיות חלוי הראשון מחודש העבר, וחלוי השני לחודש הבא (מדבריב בד חודש ימים. ימים אתה מונה לחודש ולא שעות [כמגילה ד"ה א']). לפיכך נשיון חודש א' מלא מבלשים יום, וחודש א' חסר מכ"ש יום (וכי שעמים תשצ"ג, מכ' החדשים יבואר לקמן בס"ד סי' י"ג. אחיך יחלאו). ובשעושין החודש מלא, אז גם יום הנ' נקרא ר"ח, מדמקלתו מחודש הבא. ואעפ"כ אין מונין חודש הבא רק מיום ל"א. חון מבי' ימים דר"ה מונין מיום הראשון, דגמירי דמעזרא ואילך ליכא אבול מעובר (כר"ה דיט"ו ב'), ואין עושין ר"ה ב' ימים רק כמנהג אבותינו (כגילה ד"ד ב', ומציגו עיטור חודש בכר בימי שאול המל"ה, שנאמר ויהי בחודש ובו ויפקד מקום דוד. וכתיב ויהי מאחרת החודש הבני וגו' ש"מ שהנו כ' ימים ר"ח. ולא אקדמו ש"מ לאיה. אבל"ה נהגו תמיד לחוג יום ב' בחודש, ובשלא כאו הפעדים לאותו יום נהגו גם מחר קודש (ר"ה דיל ע"ב).

ח) וכיון דמעטם הנ"ל לגרך שיהיה חודש א' מלא וא' חסר. בחרו לעבר הנרי מדזכר למועדים. וכפליו מדים בו גם חבוה. ושבע מדים בו ר"ה לאילות (ולא מלאו אדר מדים בו פורים. משום דבך הסדר מתנרי ולאלן, תמיד בחודש המלא קודם לבחסר. — מיהו בבני אדרין משבריו הראשון, משום דבכר מקובל שבין פורים לפסח לע"ד יום, ואם הייגו ממלאין אדר הכ', פי' ביניהן ל"א יום, ויבא פ"ו מבשל בחילת חמן בפסח). וכיון מלאוהו מחבבה לפסח. ושון משום עלרת. ואב משום ט"ו שבו שבי' יו"ט גדול בזמן ביהמ"ק (בשלבי תפנית).

ט) ולפי האמור לעיל (כי' ה') שעריית כל חודש הוא אי"ב תשצ"ג, א"כ אם נכפיל סך זה י"ב פעמים, כמניין י"ב חדשי השנה, ונעשה מהיולת מסך החלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשליך סך השבועות, ישאר לנו מי"ב חדשי השנה, ד' ימים, וח' שעות, והתע"ו חלקים מתר"ף (והם 48 מינוטען 40 זעקונדען), ובימנו ד"ח תתע"ו. והוא הנקרא שעריית השנה ולפי השנה שעברה מעוברת הייגו בת י"ג חודש, אז נוסיף על ד"ח התע"ו הנ"ל עוד שעריי חודש א' הייגו אי"ב תשצ"ג, ויהי' אז שעריית השנה הי' ימים, כ"ל שעות, תקפ"ט חלקים. (והם 32 מינ' $43^1/_3$ זעק') וכימנו הב"א הקפ"ם. זהו שעריית שנה מעוברת. (דאע"ג שאתנהו פוטן חודש הפיבור כן לי' יום, וא"כ אין הוסיפו אל ד"ח תתע"ו רק אי"ב תשצ"ג? יל אף שאתנו נחשוב לחודש הפיבור לי' יום,

מנחם יהודה היה איש ספר, גם כאשר ישב כבר בפתח תקווה היה עובד שם בקיץ וחוזר לירושלים ללמוד תורה - בישיבה .

התגלו פרסומים בעיתונות ההסטורית המציינים את לימודיו בשנת 1881 בישיבת "סוכת שלום" ואת תוכנית הלימודים שם. (עיתון ה"חבצלת")

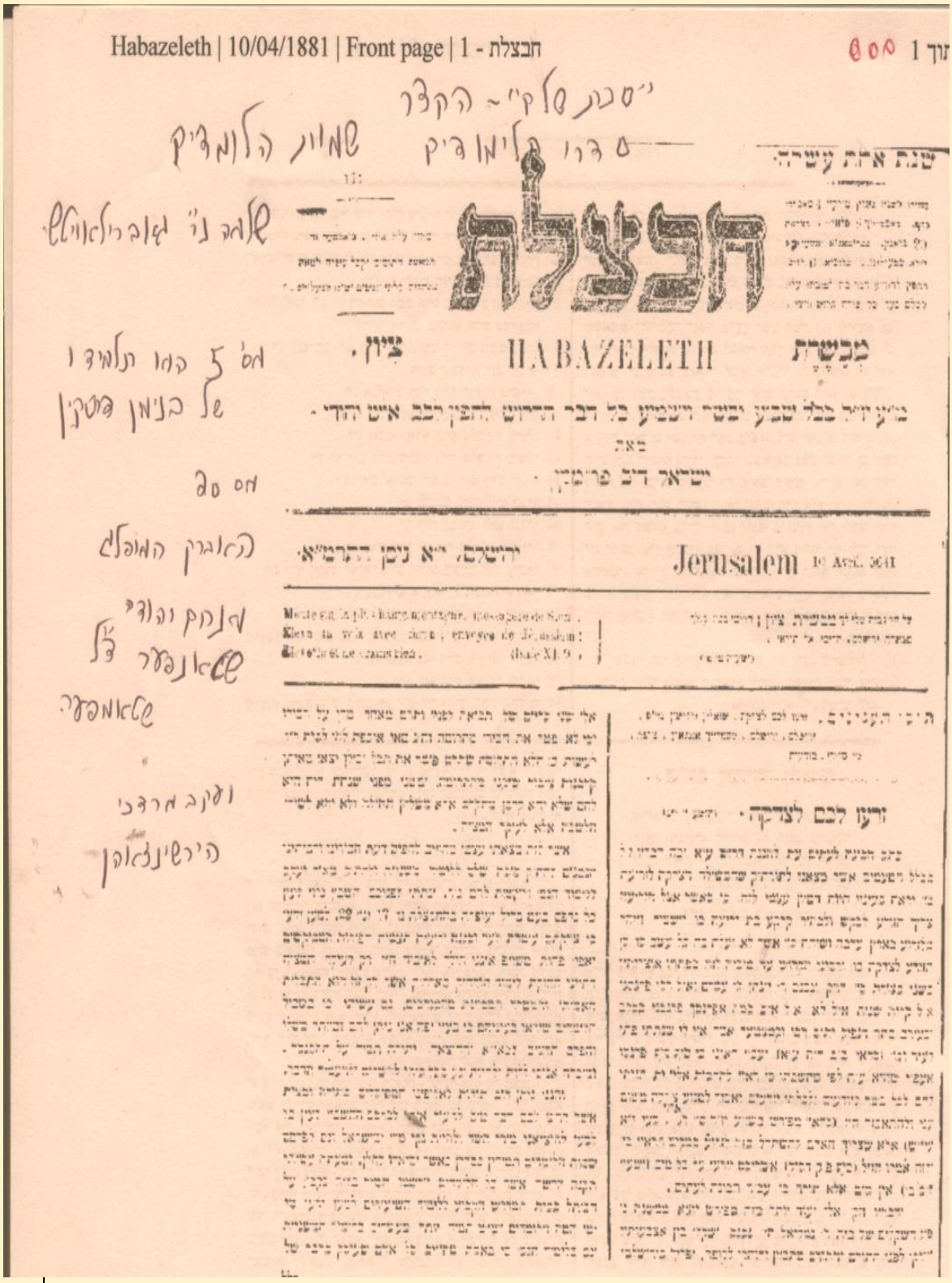

Habazeleth | 10/04/1881 | Front page | 1 - חבצלת

חבצלת

HABAZELETH

Jerusalem

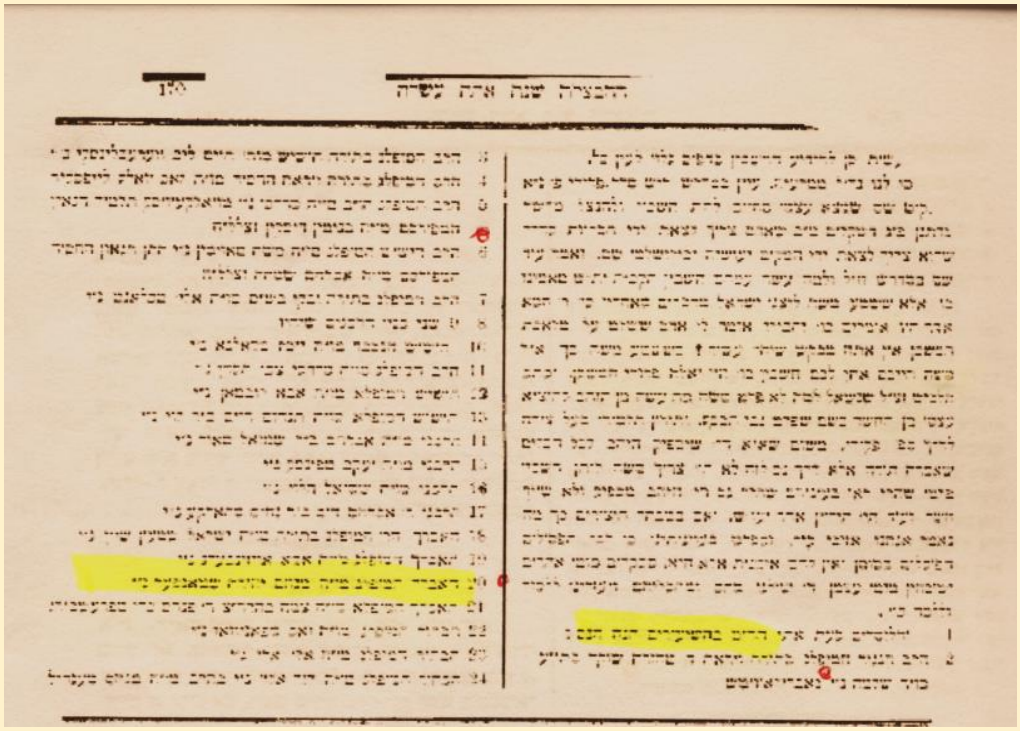

Habazeleth | 10/04/1881 | None | 2 - חבצלת

תוך 1

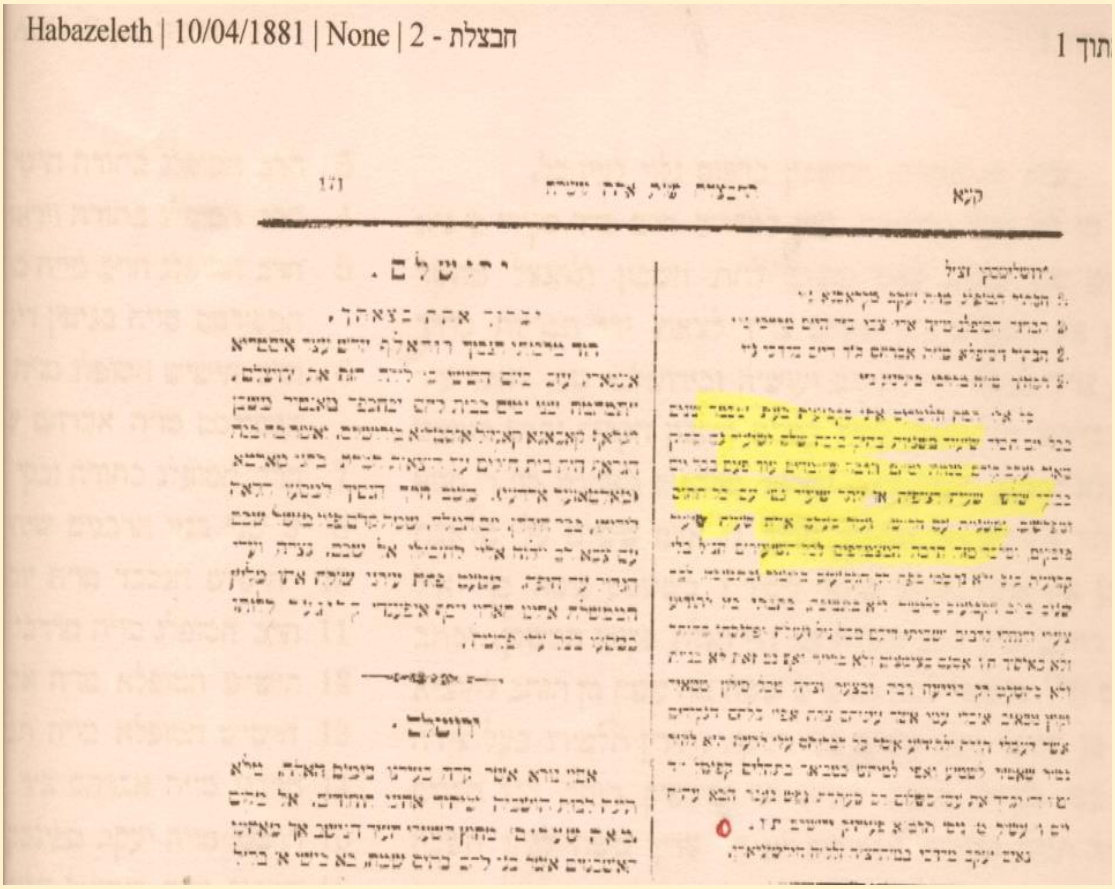

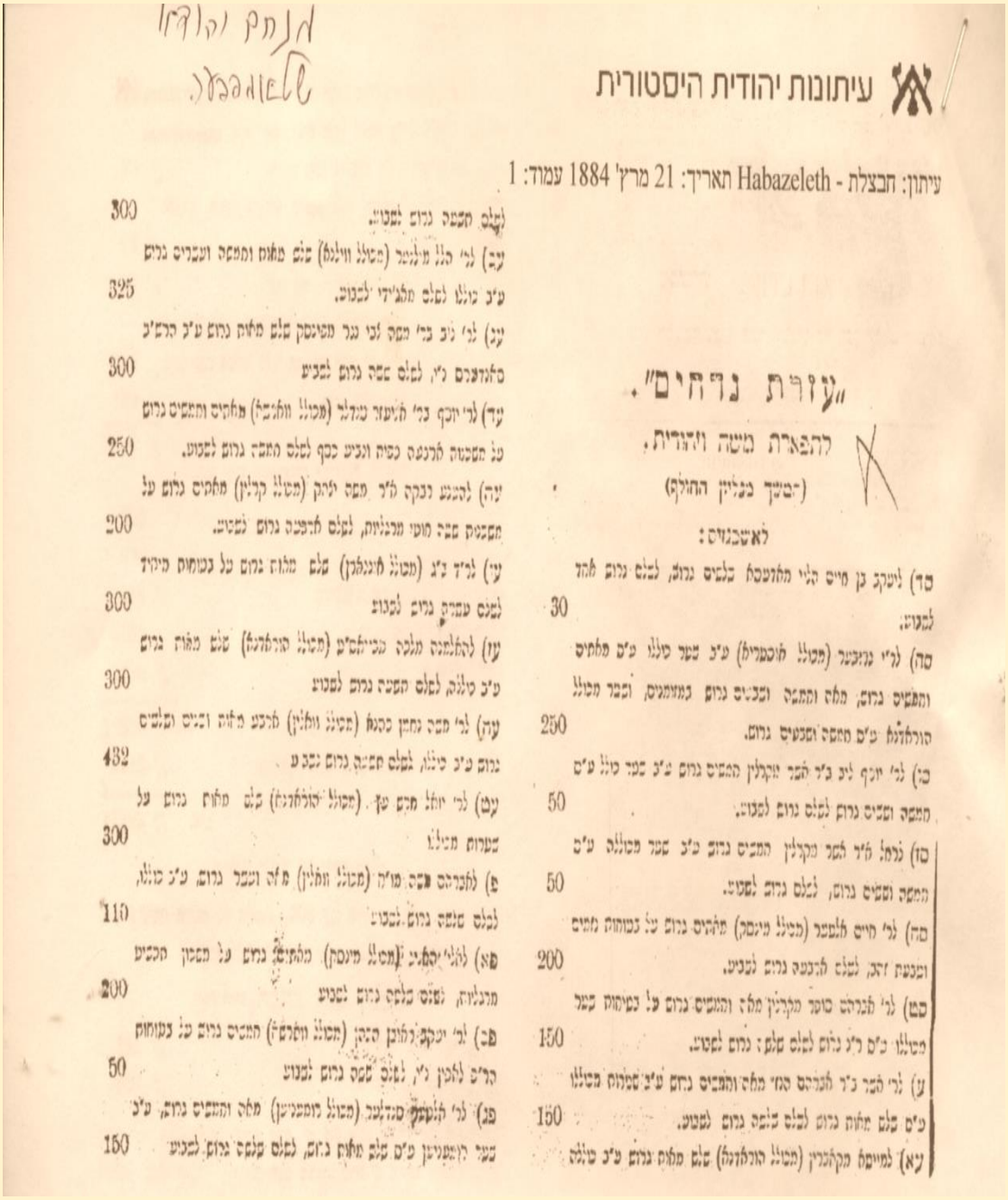

עיתונות יהודית היסטורית

עיתון: חבצלת - Habazeleth תאריך: 21 מרץ 1884 עמוד: 1

„עזרת נדחים".

להפארת בשה וזהורית.

(המשך מגליון החולף)

לאשכנזים:

סד) ליעקב בן חיים הלוי מהמעכה בלבוש גרוש, לבוש גרוש אחד לבנוש.

סה) לר' ענגער (מטה אוסטריה) ע"ב שער טולא פ"ם מחיים והמנים גרוש, מחה והמנה ומכנים גרוש במחמנים, ובבר מטולא הורלדנה פ"ם מחסה ומכנים גרוש.

כו) לר' יוסף לב ב"ר אבר מקרלין המנים גרוש ע"ב שער טולא ע"ם המנה ומכנים גרוש לבוש גרוש לבנוש.

סז) לרחל בת אבר מקרלין המכנים גרוש ע"ב שער מטולה ע"ם המנה ומנים גרוש, לבוש גרוש לבנוש.

סח) לר' חיים אלבער (מטולא מינסק) מחיים גרוש על בעוחות חמים ומכנעת זהב, לבוש מהנעה גרוש לבנוש.

סט) לר' אברהם סופר מקרלין מחה והמנים גרוש על בעוחות שבר מטולא כ"ם ר"ע גרוש לבוש שלם; גרוש לבנוש.

ע) לר' אבר ב"ר אברהם הח' מחה והמכנים נחש ע"ב שמחות מטולא פ"ם שלם מחות גרוש לבוש מנבה גרוש לבנוש.

עא) למיסה מקלבין (מטולא הורלדנה) שלם מחות גרוש ע"ב טולא שבר רוסמרין פ"ם שלם מחות גרוש, לבוש שלבה גרוש לבנוש.

עב) לר' הלל אלבער (מטולא ווילנא) שלם מחות ומחנה ומכנים גרוש ע"ב טולא לבוש מלגידי לבנוש.

עג) לר' יוסף בר' מנה לבי עבר מטינסק שלם מחות גרוש ע"ב הרב"ב סלוצבים ר"ע, לבוש מנה גרוש לבנוש

עד) לר' יוסף בר' אליעזר מרדכי (מטולא ווילנא) מחיים והמנים גרוש על המכנה הרנעה כסה ונכש כסף לבוש המנה גרוש לבנוש.

עה) לבנים נבקה ליר מנה ליחק (מטולא קרלין) מחיים גרוש על המכנים מנה מוסי מרבליות, לבוש מרבבה גרוש לבנוש.

עו) לר"ד ב"ר (מטולא לוגלמן) שלם מחות גרוש על בעוחות מיהוד לבוש עבדק גרוש לבנוש

עז) להלבנה מלבה בכיהבלע (מטולא הורלדנה) שלם מחות גרוש ע"ב טולא לבוש המנה גרוש לבנוש

עח) לר' מנה נחמן כהנא (מטולא ווילנא) מרבע מחות ובנים ומלבים גרוש ע"ב טולא, לבוש חבנה גרוש נבנע

עט) לר' יחל מרבע שן (מטולא הורלדנה) שלם מחות גרוש על בעוחות מטולא

פ) לאברהם אבה מרה (מטולא ווילנא) מ"ה ובבר גרוש, ע"ב טולא, לבוש שלבה גרוש לבנוש

פא) לחלי הכהנ (מטולא מינסק) מחיים גרוש על המנון הכנים מרגלית, ומנים כלבה גרוש לבנוש

פב) לר' יעקב הלוכן הכהן (מטולא ווילנא) המנים גרוש על בעוחות הרים לחכן ר"ע, לבוש מנה גרוש לבנוש

פג) לר' אלעזר סהלער (מטולא דומבלשן) מחה והמנים גרוש, ע"ב שבר רוסמרין פ"ם שלם מחות גרוש, לבוש שלבה גרוש לבנוש

מנחם יהודה

שלזוהבלו

ישראל דב פרומקין – בעל עיתון ה"חבצלת" הקים את חברת "עזרת נידחים" שבראשה עמדו: פרומקין, מיכל פינס, ניסים בכר, אליעזר בן יהודה ועוד. חברה זו עסקה במלחמה במיסיון, מציאת עבודה ליהודים והכשרה מקצועית, שיפור התברואה בירושלים ועוד.

מנחם יהודה היה זקוק לתמיכה ומשכן את המתנה שהעניקו הוריו לכלתו

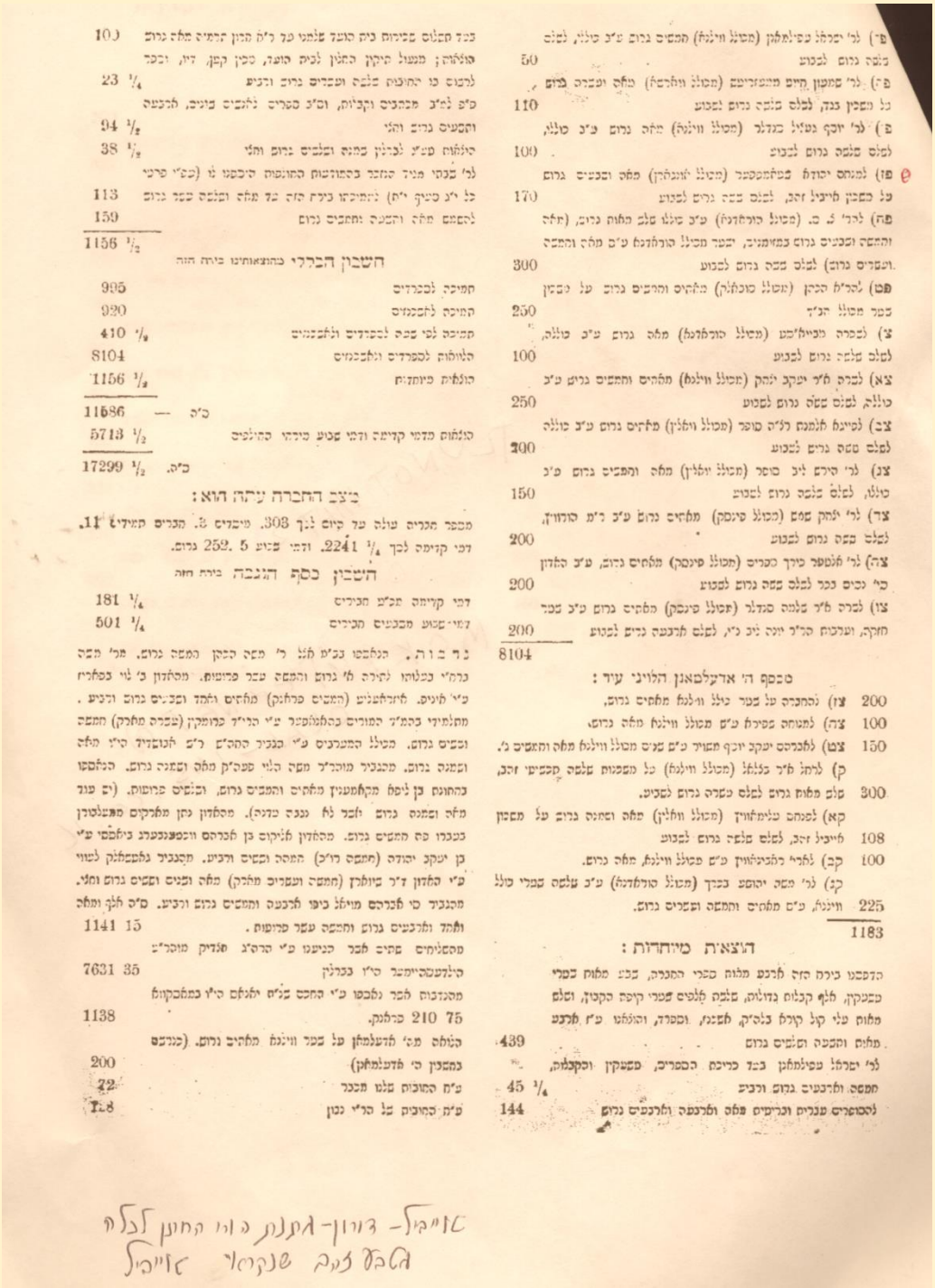

המשך הפרסום של "עזרת נידחים"

מנחם יהודה היה פעיל בתחומים שונים ופעילותיו היו ראשוניות וחלוציות.

ביהוד היה- כאמור- ממייסדי אגודת פועלים ראשונה בארץ ישראל "אגודת עמלים" ובשמה גם פעל בחו"ל.שמו מוזכר בעיתון "הצפירה" מה-21.5.1900 כסגנו של זלמן גיסין השניים היו נציגי המושבה פתח תקווה ב"וועד הכללי של הפועלים העבריים בארץ ישראל"

הוא נמנה גם בין ראשוני מובילי הנוסעים במושבה.

מנחם-יהודה היה גם המוביל והלוחם להתאזרחות בארץ ישראל. בשנת 1922 בהיותו נשיא הקלוב האמריקני מסר לועידת ההתאזרחות בפתח תקוה את תעודותיו מאמריקה על מנת לקבל אזרחות ארץ ישראלית שניתנה על ידי שלטונות המנדט הבריטי.

העיתון "דואר - היום" (6.10.1922) הודיע כי "המקרה הזה צריך לשמש מופת ליתר הנתינים הזרים."

הוא היה בין התורמים ל"בית חינוך עוורים" יחד עם אחיו יהושע ואברהם ובני משפחה אחרים.

בפתח - תקווה ניסה מנחם יהודה את כוחו ביצור שוקולד אך לא מצא שוק לתוצרתו ואז עבר ליצור שמן סיכה לעגלות וכן שימש כמורה בבי"ס יק"א וכפקיד בבית המרקחת המקומי.

לאחר מותו של אברהם דומה היה כי לקח על עצמו במידה מסויימת את תפקידו של אחיו ביחס למשפחתו.

שושנה צוריאל מספרת כי בכל פעם שהיו מבקרים את מנחם יהודה בביתו הייתה אימה,אסתר,יוצאת מהבית נסערת ובוכייה.

מנחם יהודה היה כל כך דומה לאברהם ,אביה ,שהמפגש עימו עורר בה געגועים גדולים לאב .

ומנחם יהודה הרגיש בכך גם הוא.

היה איש ספר מורה מחונן ,צנוע בהלכותיו.

עיתון: המשקיף - Hamashkif תאריך: 14 מרץ 1940 עמוד: 4

מיחם יהודה שטמפפר ז"ל

ביום ג' ב־8 בערב נפטר בפתח־תקוה בגיל של 76 שנה אחד מבניה־בוניה של אם המושבות ר' מנחם יהודה שטמפפר ז"ל.

יקצר המצע מלפרט את כל פרשות הסבל והחיים הקשים שעברו על אדם זה במולדת. חייו, יגונו וששונו עלו בד בבד עם חיי המושבה ובנינה.

כבן תשע היה שטמפפר ז"ל בעלותו עם הוריו ארצה וכרגיל בימים ההם נקלט לבין חומות ירושלים למבצרו של ר' חיים זוננפלד זצ"ל. כשאך פרצו ההונגרים ובראשם ר' יהושע שטמפפר ז"ל את החומות ויצאו לבנות מושבה היה גם מנחם הצעיר אחי יהושע ביניהם. ובבצות אמלבש קדח מנחם ז"ל עם כל הבונים ואף לרגע לא הפסיק במפעל היצירה והבנין. לאחר כמה שנים כשהברון הנדיב לקח את פתח־תקוה תחת חסותו נתקבל מ. לעבודה בפרדסי הבדון, בגלל ענין ה„שמיטה" שמ. י. סרב לעביד פוטר לגמרי מעבודתו. מ. י. ז"ל שלח ידו אף ב„תעשיה" של הימים ההם וכשגם כאן לא עלה בידו להרויח את לחמו הוכרח לעזוב את המושבה היקרה לו ולנדוד לאמריקה — מקור העושר בימים ההם. אף שם אין ההצלחה מאירה לו פנים ומ. י. ז"ל חוזר לא"י וכאן מתחיל שוב לבנות את ביתו.

בשנת 1900 שמש כשליח מטעם אגודת הפועלים לברון בפאריס במטרה להיטיב את מצב הפועלים. הודות לקשריו עם פקידות הברון קיבל משרת מורה בבית הספר פיק"א.

בסוף ימיו שמש כגזבר במשרד הרבנות בפ"ת. חי בצמצום אך מתוך פניו היגעים מעמל החיים הבהיק הגיל למראה של פתח־תקוה חמדתו ובנית ומשגשגת. לפני זמן קצר חלה וביום ג' בערב עצם עיניו לנצח.

ת. נ. צ. ב. ה.

ב. ויניצקי

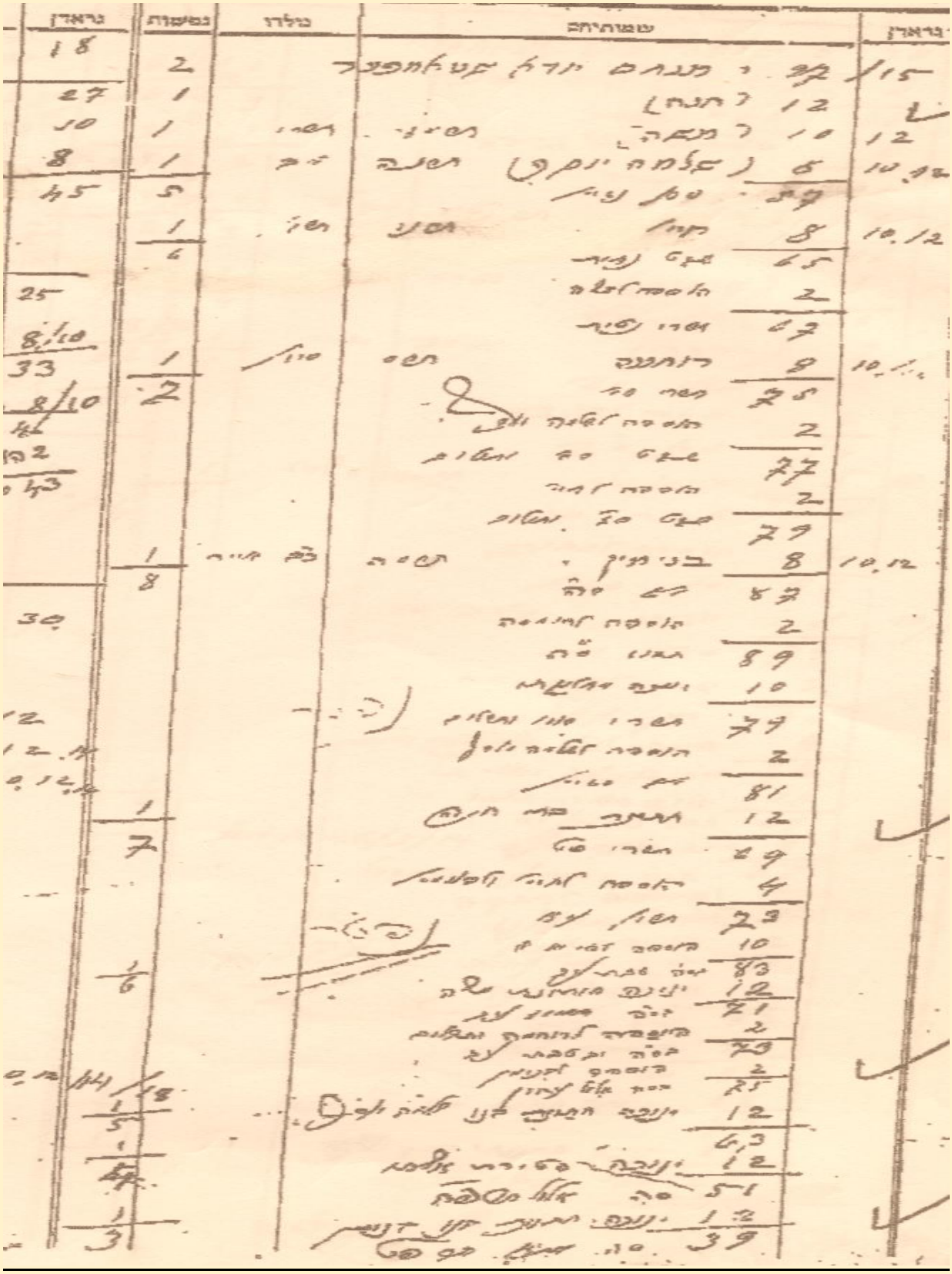

משפחת מנחם יהודה שטמפפר מתוך ספר הכולל של "בתי אונגרן"-כולל "שומרי החומות".

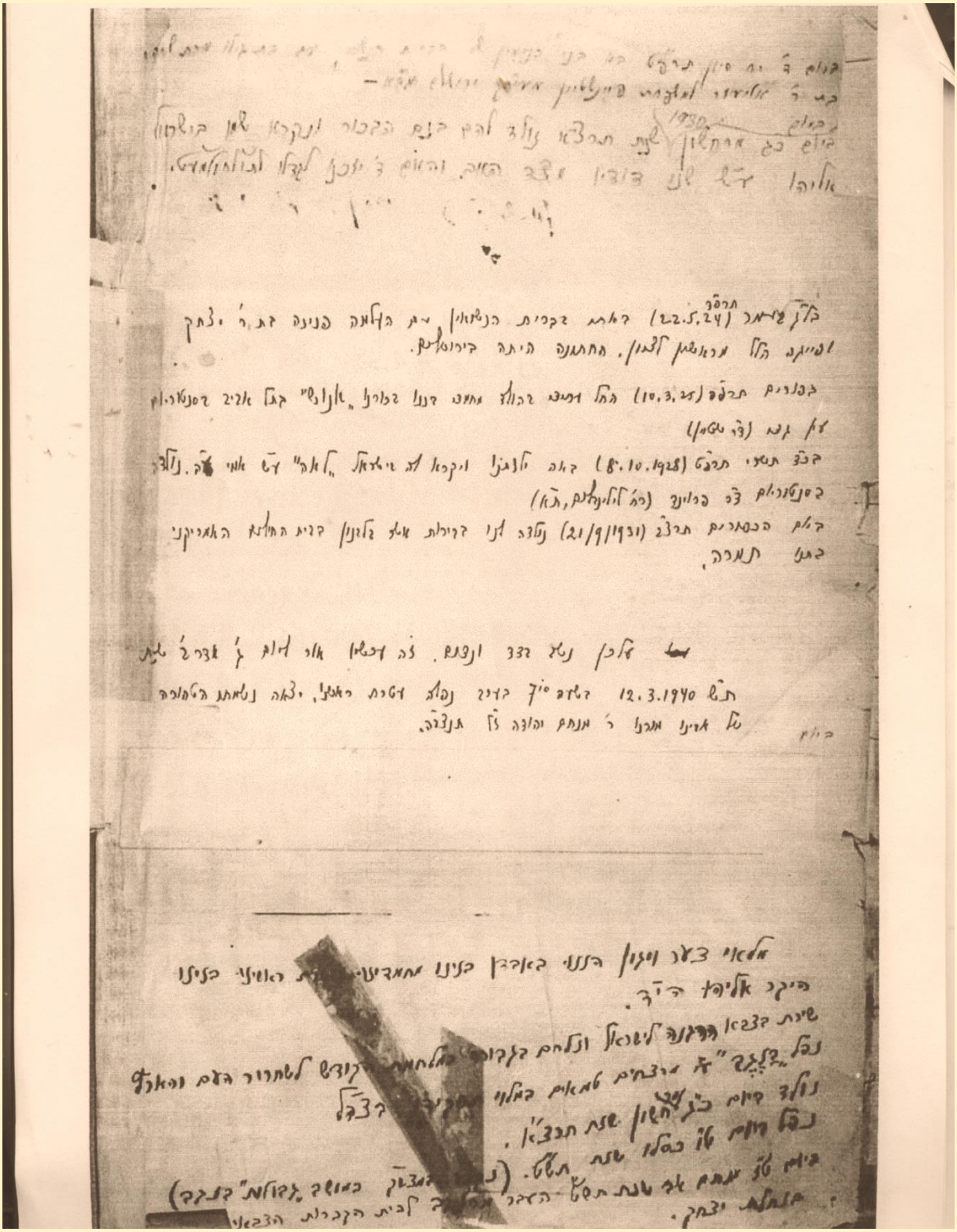

מעט ממה שנכתב על ידי בני משפחת מנחם יהודה שטמפפר בספר ה"יורה דעה".

מצויין גם תאריך פטירתו ונפילתו של הנכד אליהו בנגב במלחמת השחרור.

נכדו של מנחם יהודה, האלוף יהושפט הרכבי

עיתון: דבר - Davar תאריך: 15 מרץ 1940 עמוד: 5

לראש עיריית פתח־תקוה א' שלמה שטמפר השתתפות

בצער והתנחומים למות

ר' מנחם יהודה שטמפר ז"ל

טיעת הפועלים בעיריה:

מ. גרבוסקי, י. בילנסקי, י. דובדבני, ד. בן־דיב, ה. הנילי.

13.3.1940 דבר

Page: 6 ;Section: None ;1940 מרץ Date: 13 ;Publication: ??? - Davar

ביצוון רב אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו

ר' מנחם יהודה שטמפר ז"ל

בשנת ה־76 לחייו

מחלויה תצא בשעה 10 בבוקר מבית משה שטמפר ברחוב הרצל פתח תקוה

המתאבלים: משפחת שטמפר
משפחת ששה הגוי
משפחת הרכבי
משפחת הוכל

אברהם שטמפפר (נולד 1860)

עליו ועל משפחתו בפרקים נפרדים

עקיבא שטמפפר

בנם הצעיר של בנימין וחנה היה כבן שנתיים בעת שנפטרה אמו כבן שלוש עלה ארצה עם משפחתו.

ידוע לנו על בן שנולד לו בשם שמואל.

הוא עצמן נסע ככל הנראה לאמריקה ולא ידוע על קשר שנשמר עימו.

ייטול דודתו שגידלה אותו הורישה לו בצוואתה מיטה ושמיכות בעוד שאת עיקר רכושה הורישה לאחיו אברהם האם מפני שהיה קל דעת על פי שמועות שהתגלגלו ושאין לנו כל בסיס להן?

אין לנו תשובה.